

PINARBAŞI

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ

Şubat 2024 - Sayı 1

ALİ AKBAŞ

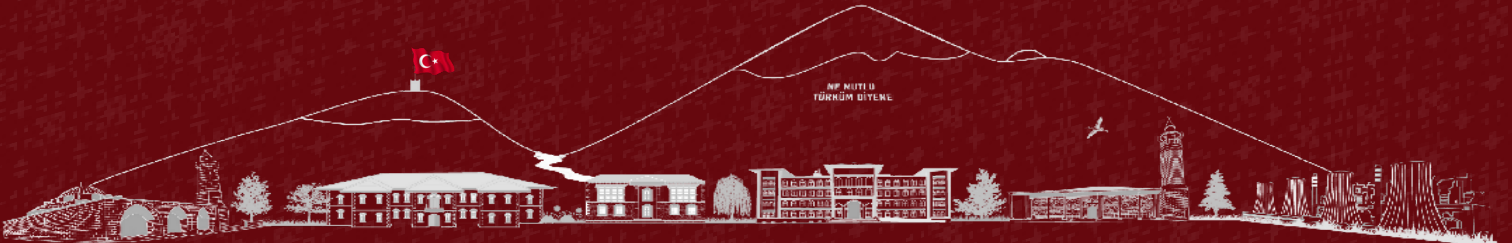
Muhsin İlyas SUBAŞI
Mustafa KÖK
Mehmet Ali KALKAN
Ramazan AVCI
Bekir OĞUZBAŞARAN

Yakup ÖMEROĞLU
Talat ÜLKER
İsmail KILINÇ
Bedri ÖZÇELİK
Halit YILDIRIM

Recep ŞEN
Arif BİLGİN
Salman KAPANOĞLU
Mevlüt Mehmet ŞAHİN
Nafiz YILDIRIM

İlker GÜLBAHAR
Ahmet DOĞRU
Yunus KARA
R. Selçuk UYSAL
Celalattin KURT

Ahmet Necip OLKUN
Tayyib ATMACA
Mehmet GÖZÜKARA

ELBİSTAN
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

PINARBAŞI
Kültür Sanat Edebiyat Dergisi

YAYIN YÖNETMENİ
Fatih ÇETİN

KOORDİNATÖR
Fatma DOĞUÇ

EDİTÖR
Yakup GÜMÜŞ

YAYIN KURULU
Ali AKBAŞ
Adem KONAN
Mehmet GÖZÜKARA
Necip OLGUN
Mevlüt Ahmet ARSLAN

SON OKUMA
Akif DUT

TASARIM
Tayfun ATMACA

BASIN YAYIN
Bünyamin ÖZDEMİR
H. Mehmet YILMAZ
İsmail BAYAZIT
Yahya ACER

TEKNİK SORUMLU
Mesut ERDEN
Ömer EREN
Özcan GÖKÇEK
Harun KANDİL
İlyas YALÇIN
Çağlar KARA
Hüseyin DAŞGIN
Sami SÜRÜCÜ

İLETİŞİM

Köprübaşı Mh. Ceyhan Cami Sk.
Elbistan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Elbistan/Kahramanmaraş
pinarbasidergisi@gmail.com
1. Yıl. 1. Sayı. Şubat 2024
ISSN 3023-6886

İÇİNDEKİLER

Muhsin İlyas SUBAŞI-Ali Akbaş'ın Hatırlattıkları.....	04
Mustafa KÖK-Farklı "Tahmis" Denemelerimiz ve Ali Akbaş.....	05
Mehmet Ali KALKAN-Ali Akbaş Ağabey İle.....	07
Ramazan AVCI-Ali Akbaş'ın Bakıra Övgü Şiirinin Tahlili.....	11
Bekir OĞUZBAŞARAN-Ali Akbaş.....	15
Yakup ÖMEROĞLU-Elbistan'dan Engin Ufuklara.....	16
Talat ÜLKER-Ali Akbaş'ın Şiirlerinde Milli Romantik Duyuş Tarzının Esintileri.....	17
Ali AKBAŞ-Aral'a Ağıt.....	19
İsmail KILINÇ-Dulkadir Beyliği'nin Korkut Ata'sı.....	20
Bedri ÖZÇELİK-Olduğu Gibi Görünen, Görüldüğü Gibi Olan Bir Şair: Ali Akbaş.....	22
Halit YILDIRIM-Ali Akbaş'ın Hayatı Ekseninde Kurduğu Şiir Dünyası.....	26
Recep ŞEN-Gönül Coğrafyamızın Gür Sesi: Ali Akbaş.....	29
Arif BİLGİN-Ali Akbaş Şair Ve Bir Dava Adamıdır.....	31
Salman KAPANOĞLU-Hüzün Şairi Ali Akbaş.....	32
Ali AKBAŞ-Elif.....	35
Mevlüt Mehmet ŞAHİN-Yorgun.....	36
Nafiz YILDIRIM-Ali Akbaş'ın "Göç" Şiirinin Düşündürdükleri ...	37
İlker GÜLBAHAR-Anadolu Bedenli, Ruhu Turan Bir Şair: Ali Akbaş.....	40
Ahmet DOĞRU-Ankara Günlükleri / Ali Akbaş'a Dair.....	43
Yunus KARA-Ali Akbaş; Turan Ufuklu Bir Şair.....	44
Ali AKBAŞ-Şöhretler Terzihanesi.....	46
R. Selçuk UYSAL-Ali Akbaş'ın Kitaplarına Girmeyen Şiirleriyle Bazı Şiirlerinin Yazılış Sebepleri.....	47
Celalettin KURT-Ali Akbaş 'Bir Şiir Mektebidir'.....	53
Ahmet Necip OLKUN-Göç Şairi Ali Akbaş'ın Şiir ve Sanat Anlayışı.....	55
Tayyib ATMACA-Ali Akbaş'ın <i>Ardıcın Türküsü</i> Şiirine Nazire.....	56
Celalettin KURT-Göç Türküsü.....	57
Mehmet GÖZÜKARA-Aksaçlı Bir Şair: Ali Akbaş.....	58
Ali AKBAŞ-Göç.....	62

SUNUŞ

Doğu Anadolu Bölgesi'nin batı ucundaki Elbistan, başlangıcı geçmişin derinliklerinde bulunan ve birçok medeniyete beşiklik etmiş bir şehirdir. Malazgirt tuğralı tapulu yuvamız, ülkemizin yüz akı mümbit ovamız olan güzide şehrimiz Elbistan; gerek geçmiş toplum ve medeniyetlerden kalan değerler açısından, gerek coğrafi güzellikleri, gerekse de beşeri, kültürel ve ekonomik yönüyle büyük bir potansiyele sahiptir.

İlk sayısıyla kültür sanat ve edebiyat dünyasına 'merhaba' diyecek olan Pınarbaşı Kültür Sanat Edebiyat Dergisi inanıyoruz ki uzun soluklu bir dergi olacak, geçmişten bugüne; bugünden yarınlara uzanan manevi köprüler inşa edecektir. Bu manevi köprülerin inşa sürecinde farklı duygu, düşünce, tavır, bakış ve akımlar dergimizde kendilerine yer bulacak olup ele aldığı konular itibarıyla ruhlarda bir bahar esintisi estirip, yürekleri toprağa düşen cemre misali ısıtacak ve baharı tamama erdirecektir. Söz konusu dergimiz ile kültürel mirasımızın sütunları üzerine geleceğin medeniyet binasını inşa etmede bizim de bir katkımız olsun istedik. Bizi biz yapan bizi iri ve diri tutan değerlerimizin tanıtılması, tarihimizden ve kültürümüzden aldığımız ilhamla, sanat ve edebiyata taptaze bir soluk ve yeni bir bakış açısı getirmeyi hedefliyoruz. Yahya Kemal Beyatlı'nın "Türkçe, ağzımda annemin ak sütüdür." şeklindeki eşsiz tarifi ile Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "Türkçem benim ses bayrağımdır." ifadesini kendimize şiar edinerek dilimizi kural ve kaidelerine uygun kullanıp, ses ipine söz asmak olmazsa olmaz gayemizdir. Türkçemiz, binlerce yıllık köklü bir geçmişe sahip olan ve farklı medeniyetlerin etkileşiminden meydana gelen zengin bir dildir. Anadolu'nun ve Türk halkının kimliğini yansıtan önemli bir mirastır. Dilimizin zenginliklerinden beslenerek, şiir ve düzyazı türlerinde eserler kaleme alan bölgemizin ve ülkemizin kalem erbabını tanımak, eserlerini yayımlamak da bir diğer gayemizdir.

Dergimizin ilk sayısını şiir, nesir ve fikir dünyamızın müstesna bir ismi olan kadim şehrimiz Elbistan'ın bağrından yetişen Ali AKBAŞ'a ayırdık. Ali AKBAŞ, Türk edebiyatının önemli ediplerinden; fikir ve aksiyon adamlarından, son devir Türk şiirinin şahdamarlarından, sanat ve edebiyatla olan manevi bağlarını bir an bile koparmamış ulu çınarlarından. Ali AKBAŞ; şiirlerinde edebi sanatları kullanmadaki mahareti, şiire kazandırdığı söyleyiş güzelliği, kuyumcu titizliği ile seçtiği kelimelere derin manalar yüklemesi ile şiir vadisinde derin izler bırakmıştır. Onun şiirleri, pas tutmuş gönülleri cilalamakla kalmaz, dizelerindeki parıltılar ruhumuzu aydınlatır, şevk ve heyecanımızı doruklara ulaştırır. Bir karakter abidesi olan Ali AKBAŞ, hayatını Hakk'a, aziz vatanımıza ve Türk İslam dünyasına adanmış İbrahimi duruşlu hakiki bir dava eri olmasının yanında gönül gergefinde sevgi dokuyan güzel bir insandır.

Kültür hazinemizin en güzide isimlerinden olan Yusuf Has Hacıp, "Yurdu kılıçla alırsınız, kalemlle tutarsınız." diyor. Bu cümleden yola çıkarak söze ruh veren şair ve yazarlar ortaya koydukları eserler ile ülkemizin bekası, milletimizin birlik ve beraberliği noktasında bize yol gösterirler. Onlar, fırtınalı denizde rotamızı çizen birer yürek pusulasıdır. Başta söylediğimiz gibi dergimizin uzun soluklu olması ve ruh köklerimizden beslenerek sanat ve edebiyata yeni bir ses, renk ve ahenk getirmesi temennimizdir.

Gayret bizden, takdir ve tevfik Allah'tandır.

Fatih ÇETİN
Elbistan Milli Eğitim Müdürü

ALİ AKBAŞ'IN HATIRLATTIKLARI

Ali Akbaş, çağdaşım olmanın ötesinde, aynı dili kullandığımız, aynı idealleri paylaştığımız, aynı yayın organlarında zaman zaman birlikte yer aldığımız, özel bir yakınlığım olan dostumdur. Benim edebiyata adanmışlığımın yanında, onun sabrını, buna rağmen edebiyata sebatını önemsemişimdir. İnandığı gibi yaşamaya özen göstermiş, edebiyat camiasında öne çıkma derdine düşmemiştir.

Kahramanmaraş'ın ruh coğrafyamızın rengini besleyen toprağı, havası, suyuyla kişiliğini ve kimliğini oluşturan ve seçkin meyvelerini kültürümüze sunan Akbaş, ihmal edilmemesi gereken bir isimdir.

Sanırım aşağıdaki mısralarda kendisini anlatmış olmalıdır, çünkü ben hep bu hal üzere gördüm Ali Beyi:

"Ey hüznünü içinde yaşayan şair!

İnanılmaz yalnızlığımı anlat insanlara.

Satır aralarına ör

Yılların hislerimde bıraktığını..."

Sözü duygunun kaosuna teslim etmeden, ifade edebiliyorsanız şiirinizde bir yeriniz olacaktır. Aslında bu, sadece şairin kendisinin ifadesi değil, bütün şairlerin o iç sızısı haline dönüşen yalnızlıklarının dillendirilmesidir. Ali Akbaş, bunu çok özel bir üslupla ifade edebilmeyi başarmış önemli şairlerimizden birisidir.

Bugün şiirimiz gerçekten bir fetret dönemini yaşamaktadır. Eskiden sosyal muhayyile şiirden beslenirdi, bizim insanımızın ruh hamurunda bu öylesine oturmuş bir haldeydi ki, kişi, sözünün arasına bir mısra, bir beyit, hatta bir kıta eklemeyi edemezdi. Bu, duyguyu arıtır insanın ruh hamuruna yerleştiren bir ilaç gibiydi.

Yukarıdaki, hatta aşağıdaki satırlara biraz da böyle bakmak gerekir.

Bakınız, mahşeri bir iç sızısını dillendirirken, şiirde felsefeyi arıyorsanız buyurun, işte size en çarpıcı örneği:

"Vakitsiz ölürse çocuklar,

Bir yeraltı nehri doğar,

Anaların toprağa sızan gözyaşlarından"

Bugün İsrail tarafından Siyonist sadizminin Filistinli anne ve çocuklarına yaşattığı vahşetin içimizi sızlatan dilidir bu satırlar. Ben buna modern ağıt da diyebilirim.

Bizim toplumumuzun çok özel bir gönül dili vardır, fark eder, ama ifadesini şaire bırakır sanki. Şair bu gizli önseziyi görebiliyorsa, o, susan toplumun dili demektir. Akbaş bu farklılığı kazanan şairlerimizden

birisidir.

Sözü uzatmadan bir anekdotla bitirmek istiyorum:

Ali Akbaş, bir gün beni aradı, sanırım 1980'lerin sonlarıydı, Makedonya'da görev yaptığı sırada oradaki Türk kökenli öğretmenlerle Kayseri'ye geleceğini ve kendilerini gezdirmemi rica etti. 'Bu benim için şanstır', dedim, karşıladım ve şehrin tarihi dokusunu tanıtarak gezdirdim. Gelen Misafirler, Makedonya'nın 14. yüzyılda Osmanlı tarafından fethi sırasında oraya çoğunluğu Konya'dan götürülüp yerleştirilen insanlardı. Altı asır boyunca dillerini, dolayısıyla kimliklerini kaybetmemişlerdi bu insanlar. Kendilerine 'Ali Beyden yeterince faydalanyor musunuz?' diye sordum. Hepsi şükran ifadesini kullanarak; 'bizim var olan kimliğimizin zamanla yozlaşmaya uğrayan tarafını onaran büyük bir ustadır' dediler.

Bu ifadeler, onun şairliğinin artı tarafıdır!

Şairden söz ederken şiirden örnek vermemek olur mu? Alttaki satırlar, hemen hepimizin deli rüzgârların heyecanlarımızı hallaç pamuğu gibi attığı dönemi hatırlatmıyor mu? Siz çocukluk aşkınız döneminde kimi sevdiyseniz 'Elif'in yerine onu koyabilirsiniz.

ELİF'E SÖZÜM VARDI

Köy dağların ardında kaldı

Bir gün çıktım yel-yepelek

Köy dağların ardında kaldı

Türküleri unuttum

Gitgide ıradı kağnı sesleri

Bir daha uğramadım

Halbuki Elif'e sözüüm vardı

Hiç varmadım

Kız dağların ardında kaldı

Sanırım;

Özlemiş, özlemiş alışmış Elif

Artık çoluk çocuğa karışmış Elif

Bilirim aradımdan atıyorlar

'İnsanoğlu çiğ süt içmiş emmioğlu

Sözü savı mı olur?

Mümkünü yok

Dönmez artık

Dönmez o...'

FARKLI “TAHMİS” DENEMELERİMİZ VE ALİ AKBAŞ

Önce Pınarbaşı adıyla bir dergi çıkarmayı akıl eden eğitimcilerimizi kutlamakla başlayalım. Birincisi bu... İkincisi de yine bu arkadaşlarımızı, sadece kendi hemşehrileri olduğu ve ilçelerinde yaptığı edebiyat öğretmenliği sırasında şehirlerinin eğitimine verdiği katkılardan dolayı değil, aynı zamanda ülkemizde hâlen yaşayanlar arasında en önemli şairlerimiz ve edebiyat adamlarımızdan birisi olması hasebiyle, ilk sayıyı Ali Akbaş Hocaya tahsis ettikleri için kutluyoruz. “Vefâ” denen şeyin kültürümüzdeki önemini anlatmanın yeri burası değil, ama onun yaşamakta olduğunu görmek biz yaştakileri elbet te mutlu eder.

Sevgili Ali Akbaş hakkında bendenizden de istenen yazı meselesine gelince; hakkında önce şair arkadaşımız Tayyib Atmaca'nın dijital formatta çıkardığı Hece Taşları dergisinin 2019 Yılı 55. Sayısında “Korkut Akbaş'tan Ali Akbaş'a / Bir Kadîm Dosta Selâm” başlığıyla, sonra da Avrasya Yazarlar Birliği'nin önderliğinde Yakup Ömeroğlu ile Mustafa Kurt'un hazırladığı ve 2022 Yılında Bengü Yayınları'nca basılan Ali Akbaş Armağanı kitabında aynı başlıkla, fakat bu defa genişletmek suretiyle kaleme alınmış iki çalışma yapmıştık (ss. 157-169). Gerisini ise ömrümüz olursa yazmayı ve yayımlamayı düşündüğümüz “Hâtıralar” faslına bırakmak üzere, vaktiyle onun “çocuk şiirleri”nden birisi için uyguladığımız klasik tarzın dışındaki “tahmis” tekniğini ikinci bir çocuk şirine daha uygulayarak - ve ardından bu vesileyle öncekini de tekrarlayarak - Aziz Ali Akbaş dostumuzu ve değerli okurları selâmlamakla yetinmek istiyoruz.

1. “UYUR UYANIK” ŞİİRİNİ “TAHMİS”¹

-Dostlarımızın torunlarına -

*Ay bulutun ağında**Mavi sular da balık**Şaplara dursun***Mertse karaya çıkıp****Hoplayadursun**

¹ Şiirde, ilk üçlü mısralar şairimiz Ali Akbaş'ın, siyah-italik son ikişeri bendenizin. Görüleceği gibi, bilinen teknikten farklı bir tahmis denemesidir. Önceki denememizde de söylediğim gibi, “sürçü lisan ettik ise, affola!...” (Şairimiz, sanırım gençliğinde yazmış olduğu bu şiirini çok sevdiği dostlarından - ki ortak dostumuzdur - Filolog-hikâye yazarı-eğitimci Musa Doğan'a afetmiş; biz ise “dedelik” mertebemiz gereği “dostlarımızın torunlarına” afettik.) Şiirin yer aldığı kitapları: 1. Ali Akbaş, Kuş Sofrası, Kültür Bakanlığı Yayınları (Çocuk Kitapları Dizisi), Resimleyen: Yıldız Eviren, Ankara 1991, s. 26 vd. 2. Ali Akbaş, Bütün Şiirleri, Bengü Yay. 2. Baskı, Kuş Sofrası Bölümü, Ankara 2018, s. 349 vd. (Kuş Sofrası bölüm sayfasının altına şu hârika not düşülmüş: “Bu kitap çocuklar için ve çocukluğunu unutmayan büyükler için.”

*Çocuk masal çağında**Gönül dağında ceylan**Zıplaya dursun***Yere düşmüş bilyeler****Toplayadursun***Kavakta bir kargacık**Dilinde bir nakarat**Gaklaya dursun***Dal sağlam, tilki uzak****Taklayadursun***Gök kubbe neler duymuş**Neler yemiş kara yer**Saklaya dursun***Kararmış gönülleri****Paklayadursun***Yolcu yol kavşağında**Şaşkın**Bekleyedursun***Yol uzun, yolcu yorgun****Bekleyedursun**2. “UYKUYA DOĞRU” ŞİİRİNİ “TAHMİS”²

-Küçük yeğenlerimize ve torunlarımıza -

*Anneciğim**Düşümde bir kuşmuşum**Kucağımdan uçmuşum***Uçurtmamın ucundan****Sıkıca tutunmuşum***Anneciğim**Düşümde bir mektupmuşum**Gideceğim yeri unutmuşum***Bir posta kutusunda****Beklenen umutmuşum***Anneciğim**Aç beni, oku beni**Basmadan uyku beni***Uykular uyku olsun****Rüyayla yı(y)ka beni**

² Şiirde, yine ilk üçlü mısralar şairimizin, siyah-italik son ikişeri bendenizin. En son altılı bölüm aynı bırakıldı. Bu deneme, ilkin Avrasya Yazarlar Birliği'nin yayınladığı ve Akbaş'ın yönettiği Kardeş Kalemler dergisinde Cezir Turhan müstearıyla çıkmıştı. (Şairimiz bu şiiri 'yeğenlerine' afetmişti; biz ise tahmisimizi - dedeliğimizi hatırlayarak - 'küçük yeğenlerimize ve torunlarımıza' afettik.) Şiirin yer aldığı kitaplar: 1. Ali Akbaş, Kuş Sofrası, (aynı künye), s. 24 vd. 2. Bütün Şiirleri, s. 347 vd.

*Anneciğim
Allah ne kadar yakın
Konuştum duydu beni
Meğer cenneteymişim
Melekler saydı beni*

*Anneciğim
Yollar beni çağırır
Kuşlar beni
Rüzgâr beni
Uyku beni
Su beni*

Şairimiz, kitabın Kültür Bakanlığı baskısının ön sözünde çok önemli bir noktaya da işaret etmiş: “Aslında ben bu şiirleri yazarken kimlerin okuyacağını hiç düşünmedim bile. Elimden geldiğince güzel yazmaya çalıştım, o kadar. Çocuklar için yazılmış bir eseri büyükler de severek okuyamıyorsa o eser kötü bir eserdir. Unutmayalım ki, çocuklarını aldatanlar, aslında kendileri aldanırlar.” Böyle dedikten sonra, Dede Korkut Hikâyeleri, Binbir Gece Masalları, Don Kışot, Küçük Prens vb. eserleri örnek göstermiş. Ali Akbaşî tanıdığımızdan beri bu kabil şiirleri de hep yazardı ve denk geldikçe bizlere de okurdu. Ve gerçekten, bir gün olsun bunların sadece çocuklara hitap ettiğini düşünmedik. Evet, çocuklar payını aldıktan sonra bu şiirlerden, geriye kalanı her yaştan, hepimizin aslında...

Bu kısa yazımızı hem yukarıdaki ifadelerimizi teyit etmek, hem de şiirin tadına varmak bakımından “Kuş Sofrası” ile bitirirken, sevgili Ali Akbaşî dostumuza, ömrünce şiir yazmaktan uzak kalmayacağı yıllar dileyelim.

KUŞ SOFRASI

*Bir yudum yağmur suyu
Ve bir dilim dolunay
Soframız kuş sofrası
Ninniler söylesin çay
Soframız kuş sofrası*

*Üstümüz yayla göğü
Altımız yurt toprağı
Büyü bebeğim büyü
Ekmeğin gül yaprağı
Soframız kuş sofrası*

*Güneşten damıtılmış
İçtiğimiz bengisu
Uğur getirsin diye
Dâvet ettik Yûnus'u
Soframız kuş sofrası*

*Gökyüzünden mâvilik
Buluttan süt sağıyoruz
Gelin öksüzler gelin
Kırkımız da sığıyoruz
Biz yemeden doyoruz
Soframız kuş sofrası*

Mehmet Ali Kalkan

ALİ AKBAŞ AĞABEY İLE...

Şiirin herkese göre bir tarifi var.

“Şiir, insanın kendi ana dili çalgısında söylenen bir türküdür.” demiş Cahit Külebi.

“Şiir musikiden başka bir musikidir” demiş Yahya Kemal de.

Birbirine yüzde yüz zıt ifadeler de var. Peyami Safa “Eğer şiir adını kaybetseydi adına mânâ derdik” diye yazarken Ahmet Haşim de “Şiirde mânâ aramak bülbülü eti için kesmeye benzer” diyor.

Bir şehrimize şiir şölenu için davet etmişlerdi. Sayı da epey kalabalık. Beş arkadaşı bir ilçeye götürdüler. İlçedeki öğretmen arkadaşlar, şiir sevenler toplanmışlar. Biz de onlara şiir okuyup sohbet edeceğimiz bir süreliğine. Ben de en sondayım. Sırayla konuşmalar yapıldı. Bir hanım arkadaş başladı “Biz şairler çok büyük insanlarız. Tanrı katında yerimiz özeldir. Peygamberlerden sonra biz geliriz. Onlara vahiy gelir, bize ilham” gibi konuşuyor. Terliyorum ama yapacak bir şey de yok. Sıra bana gelince dinleyenlere “Aranızda hayatının herhangi bir döneminde şiir yazmayan kişi var mı?” diye sordum. Hiç ses çıkmadı. Devam ettim sonra; “Bizim öyle abartıldığı gibi büyüklüğümüz yok. Biz sizden biraz daha fazla uğraşıp bir şeyler yazmaya çalışıyoruz, o kadar.” dedim. Kuş gibi hafifledim bunları söyleyince. O hanım o zamandan beri benimle konuşmuyor.

Şiir yazmanın yüzde onu ilham, yüzde doksanı emek demişti bir sohbetimizde Bekir Sıtkı Erdoğan ağabey. Şiirin de nasıl olduğunu Ali Akbaş ağabey söylüyor zaten;

*“Leyla'nın başına örttüğü tül kadar ince
Dolunay bir buluta bürününce
Şiir oluyor.*

*Kumsalda bir kedi gibi uysal
Dalgalar ayağımı yalıyor
Şiir oluyor.*

*Bahçede çim biçiyor bir ihtiyar
Kokusu genzime doluyor
Şiir oluyor.*

*Apansız bir yıldız düşüyor göğümüzden
İçimize köz düşüyor
Şiir oluyor.*

*Siyeci bozulmuş viran bahçelerde
Güller soluyor
Şiir oluyor.*

*Kelimeler gözlerimde bir avuç kum
Çıkartıyorum
Şiir oluyor.”*

Ali ağabey bir gönül insanı.

Biz bu güzel insanları dinlemek için davet ederiz. Onlar işlerini, güçlerini, ailelerini, özel hayatlarını ona göre ayarlarlar. İki günleri yolda geçer zaten. Bir gün de anlatırlar. Neredeyse üç günlerini alırız. Yorgunluğu da cabası. Esas söylemek istediğim şu, programdan sonra da başının çaresine bak diye pek ilgilenmeyiz.

Ali ağabey de Eskişehir'e davet edilmişti. Programın ertesi sabahı kaldığı otele gittim, yalnız oturuyor. Treni de akşama doğru. Yapacak işi de yok, doğru köye doğru yola çıktık. Dinleyicisi sadece ben olduğum, kuş cıvıltıları ve dağların arasında muhteşem bir şiir şölenu olmuştu. Sohbet zaten güzeldi.

Ağızlığını kendi yapmış akasya ağacından sohbet ederken eşitlikle adaletin farklı şeyler olduğunu öğrenmiştim. “Meselâ ilkokula giden çocuğa beş lira, üniversiteye giden çocuğa da beş lira versen eşit olur ama adil olmazmış. Ben de “hepimizde az veya çok saç, ak saç var ama herkes Akbaş değil” demedim tabi.

Dağ türküleri söyledik;

*“Bu dağlar eze dağlar, Yar gele geze dağlar,
Yar yanıza gelende, Ne dedi size dağlar”*

“Eze demek teyze demek, dağları teyzeye benzetiyor, ne kadar güzel, samimi, içten. Ben bu türkünün son iki mısrasını; ‘Suları şarap olmuş, Çiçeği meze dağlar’ diye biliyorum. Dağ suları aşkın içine düşürür, insanın başını döndürür” dedi Ali ağabey.

Erenler Divanı'nı okudu ezberinde olduğu kadarıyla. Eylül'e Beste dedi, Tuna dedi...Köyde mevlid vardı. Tarladan köye gittik. Mevlid sonrasında bağdaş kurup yemek yemiştik. Hatta şiir de okutmuştuk. Daha sonra şöyle söylemişti;

“Sizin o köyde, dağlarda hayalimde geziyorum... Mevlid yemeği ne kadar güzeldi... Ağzılıklarımı kendim yapıyordum eskiden... İyi şeyler hep yasa-
sak zaten.”

Sohbet iyiydi ama trenin vakti de yaklaşınca döndük. Ali ağabey bana trenin saatini söyledi, ona göre vakitlice gara geldik. Cebinden bileti çıkardı, meğer saati yanlış biliyormuş, tren gitmiş. Rica minnet bir sonraki trene yer bulmuştuk. İçimden düşünmeden edemedim, Ali ağabey Göç şiirini şimdi yazsaydı Eskişehir’den tren gider derdi belki Sirkeci yerine.

Göç şiiri deyince aklıma geldi.

Meşhur bir çapı küçük adam “Göç” şiirini kendisinin gibi kasetlere okumuştur. Ali Ağabey ikaz etmişti ama dinlememişti çapı küçük adam. Mahkemelik olmuşlardı sonra. Bir şiir için alınabilecek en yüksek tazminattı belki de Ali Akbaş ağabeyin kazandığı.

Benim bir Abdullah ağabeyim var. Biz mühendislikte okurken o, akademide okuyordu. Mezun olunca Merkez Bankasında göreve başladı. Muh-
telif şehirlerde çalıştıktan sonra emekli oldu ve memleketi Adana’ya döndü.

Yetmişli yılların sonuna doğru televizyon tek kanaldı. TRT’de Harp ve Sulh dizi film olarak gösteriliyordu. Abdullah ağabey “dizi, kitabın güzelliğini, hoşluğunu vermez.” diye seyretmemiş, kitabı okumuştur.

Abdullah ağabey ile edebiyatın, güzel sanatların her dalında sohbet edebilirsiniz.

Klasiklerin tamamını okumuştur. Okuması bir yana isimler, olaylar aklındadır.

Türk Müziğini çok iyi bilir. Şarkıları ve nasıl, niçin yazıldığını anlatır.

Romanı, şiiri okuması yetmez onu yazanın ev hali, sosyal durumu, nasıl, nerede yazdığı, ruhi durumu vs. nedir diye inceler.

Falan yazarın evi nerededir bilir. Hanımın adı ne, nerede tanışmışlar, vefatlarının arası ne kadar, hangi evde hangi eseri yazmış, öğrenir, gider oralarda gezer.

Ali Akbaş’ın Semerci Ejder adlı bir şiiri var. Acaba o Ejder gerçek şahıs mı? Ya da Bekir Sıtkı Erdoğan Marya şiirini yurt dışına gidip mi yazdı? Kime yazı? merak eder, araştırır. Buluncaya kadar da zaman harcar.

Genel kültürü zaten çok farklı.

Toka yapmanın da kuralı olduğunu ondan öğrenmiştim.

Karşılıklı merhabalaşmak, toka yapmak, “biz

ikimiz eşitiz” demekmiş. Toka yaparken elini öptürecek derecede yukarı çevirmek “ben senden üstünüm” mesajı verirmiş. Eğer karşınızdaki insan diğer elini sizin yukarı tuttuğunuz elinizin üzerine koyarsa, o da “ben senden üstünüm” dermiş. Bu sefer siz diğer elinizi muhatabınızın omuzuna koyarsanız öne geçermişsiniz. O da elini sizin yüzünüze getirip okşarsa “ben yine senden üstünüm” demek istermiş. Böyle kurallar varmış toka yapmakta bile.

İşte bu Abdullah Ağabey’in merak ettiği Semerci Ejder’i sordum Ali Akbaş Ağabey’e “gerçek mi o şahıs?” diye.

Şiir şöyle başlıyor;

Şöhretler Terzihanesi

Sıcak yatağında uyumak varken,

Açar dükkânını her sabah erken.

Demirci, kömürcü, marangoz, berber,

Eski bedestende Semerci Ejder.

Dedim: Usta artık bırak şu işi!

Yüzü gölgelendi çatıldı kaşı.

Dedi: Ahiliktir bizim töremiz,

Kıyamete kadar yanar çıramız.

...

Gerçek değilmiş.

Maraşlıların neredeyse yarısının adı Ökkeş, yarısının da Ejder’miş. Bir de fıkra anlattı Ali ağabey.

Askerleri toplamışlar bir cemseye birliklerine götürecekler. Ninenin biri de torununu son defa göreyim diye komutana rica etmiş. Torunun adı Ökkeş imiş. Komutan “Ökkeş aşağıya in” deyince yarısı inmiş. Böyle bulamayınca babasının adını sormuş nineye. O da Ökkeş’miş. “Ökkeş oğlu Ökkeş” insin deyince bu sefer de iki kişi inmiş. Meğer Kel Ökkeş oğlu Ökkeş’miş torunu.

Maraş’ta Maliki Ejder türbesi varmış sahabe-
den, isim oradan geliyormuş.

Ali Akbaş ağabeyin çok sevdiğim bir Göygöl şiiri var, Göygöl Azerbaycan’da, onu da sordum.

Rahmetli İbrahim Bozgel bir dergi çıkarıyormuş. Memmet Aslan gelip misafir olmuş. Ali ağabeyde de kalmış. O da Memmet İsmail ile tanıştırmış.

Gorbaçov dönemi. Yasaklar var. Buna rağmen Azerbaycan’a gitmek istemiş Ali Ağabey. Uçakla

gidecek para da yok. Gürcistan plakalı bir araba ile karşılaşmışlar ve Gürcistan'dan gitmişler.

Göygöl'e gitmişler Gence'nin yanından geçerek. Zümrüt gibi dağların içindeymiş Göygöl. Bulutların arasından yüzünü göstermemiş. Az sonra bir kısmı görünmüş Göygöl'ün, onun da fotoğrafını çekmiş bana gönderecek inşallah. Ali ağabeyler dağa tırmanıyorlarmış, göl aşağıda kalmış. Yanında beş, altı göl daha varmış, yavrularıymış sanki.

Büyülenmiş Ali ağabey ve o Göygöl'e bir şiir yazmış. Yazmış ama Türk Dünyasının dertlerini, sıkıntılarını, hasretlerini, sevinçlerini, bizim sev-dalarımızı da katmış içine.

Zaten şiir de Çırpınırdın Karadeniz'i yazan, 45 yaşında Türk Milliyetçisi olduğu için Ruslar tarafından kurşuna dizilen Ahmet Cevat'a ithaf edilmiş.

"Şimal küreğiyle kar geliyor kar, Suna'mı tufandan koruyun dağlar" derken Sarıkamış var, Azerbaycan'a kuzeyden esen rüzgârların verebileceği zarar var. "Her gece rüyamda bir beyaz gemi" derken Cengiz Aytmatov'a gönderme var. Kısacası o şiirde Türk dünyası var.

Ahmet Kabaklı da Göygöl için "Göl üzerine yazılmış, dünyanın en güzel şiiri" demiş.

Orada evde konuşurlarken sessizce duvarları işaret etmiş kaldıkları ev sahibi. Bu "duvarlardan bizi dinliyorlar" demekmiş. Konuşmalarını hep dışarıda yürüyerek yapmışlar bu yüzden.

Türkiye'ye dönüş de çok maceralı olmuş. Ermenistan üzerinden gelmişler. Orada hediye edilen fotoğrafların bile arkasını yırtarak içinde bir şey var mı diye incelemişler gümrükte.

Göygöl şiiri de defalarca sindire sindire okunmalı.

Ali ağabeyin Yetik Ozan'a ithaf ettiği Türküler şiiri çok güzel. Yine türkülerle ilgili Mükerrer Kemertaş'a bir şiir yazmıştı.

Huma Kuşumuz diye başlığı vardı. Huma Kuşu denince Mükerrer Kemertaş akla geliyordu ya.

Huma kuşu bizim efsanevi bir kuşumuzdu, devlet kuşuydu, cennet kuşuydu. Derler ki Huma kuşu hiç yere inmez. Göklerde dolanır, orada yumurta yapar, yumurtalar yere düşmeden yavrular kanatlanır, onlar da uçmaya başlar.

Osmanlı devlet müesseselerini hep "huma" ile irtibatlandırmış, yani gök ile.

Berri-i Hümâyûn, Bahr-i Humâyûn, Dîvân-ı Hümâyûn, Nâme-i Hümâyûn, Hattı Humâyûn,

Mührü Humâyûn, Ordu-yu Hümâyûn, Saray-ı Humâyûn, Donanmayı Hümâyûn vb.

*Huma Kuşumuz
Yine duman almış Palandöken'i
Kerem et Mükerrer bir türkü söyle.
Türküler bağrında bir gül dikeni
Kerem et Mükerrer bir türkü söyle.*

*Yükseklerde öten hüma kuşumuz
Issız gecelerde can yoldaşımız
Sen söylerken göge değer başımız
Kerem et Mükerrer bir türkü söyle.*

şiir böyle devam ediyordu.

*Eskişehir Türk Ocağı'nda bir Türkü Gecesi yapacağız.
Bizim burada da Muharrem Atabay var, okumuş çocuk, konservatuar mezunu. Bizim kahrimizi çeker. Köye gider türkü söyleriz mesela ya da kısa saplı sazını alır, arabada giderken çalar. Rasim kısa saplı sazlar için şöyle demişti;
"Cazı koyduk şarkı, türkü yerine,
Anlamaz ya dinler körü körüne,
Ucu gider değer diye birine,
Sazların sapını kısa yaptılar."*

Biz arabaya sığıdığı için kısa saplı sazı yanıma alıyoruz gerçi.

Mükerrer ile Muharrem de benziyor. Muharrem'e bir şiir yazayım dedim. Yıl 2016, Muharrem'in de şiirden haberi yok.

*Dost bağında ne dert kalır, ne de gam,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.
Al sazını kucığına bu akşam,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.*

Önce saza düzen verilir ya. Aşık Reyhani ağabey Tebriz'de bulunduğu bir zaman oradaki aşıklardan Emrah'ın türküsünü duymuş "Bugün sabah ile visali yardım". Şimdi Erivan dedikleri bizim kadim Türk şehri Revan'dı. "Kırmızı Gül Demet Demet" orada rahmetli olmuş oğlunu anlatırdı türküde. Muharrem'le Aşık Reyhani ağabeyi evinde de ziyaret etmiştik. Bu kıtada onları anlattım.

Şu sazına bir düzen ver önceden,
Haber gelsin Tebriz, Revan, Gence'den,
Emrah söyle Reyhani'den, inceden,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.

Yanımızda Baran ve Burcu da vardı. Baran saz çalıyor, Burcu söylüyordu.

Avâzımız tâ ebede yaslansın,
Şu yeryüzü nakış nakış süslensin,
Baran çalsın, türkü Burcu seslensin,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.

Türkü diyen güneş şendir, ay şendir,
Dere şendir, deniz şendir, ay şendir,
Nağme nağme cümle âlem gülşendir,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.

Sen söyle ki kışlar bahara ersin,
Nice aşık sümbül dersin, gül dersin,
Yüce dağlar sesimize ses versin,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.

Türkülerle şu cihana ar gelir,
Dağımıza gözyaşınca kar gelir,
Ana gelir, baba gelir, yar gelir,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.

Ezeldendir bu muhabbet ezelden,
Yeryüzüne sevgi dağıt her telden,
"Gönül sana nasihatım " Veysel'den,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.

Sesimizi güçlü kılsın Yaradan,
"Altun hızmav mülayim" de oradan,
Harput oku, Urfa oku sıradan,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.

Demişler ya "Kuş kanatın, er atın",
Kanatlanın bu vatana kuşatın,
Türkü sevmek gerçeğidir hayatın,
Sen bizlere türkü söyle Muharrem.

Ali Akbaş Ağabey bir dörtlük gönderdi
WhatsApp'tan, kendi beceremezdi zaten de,
hanımı göndermiş;

"Önce ney olan kamış,
İçin için ağlarmış,
Sonunda kalem olmuş,
Konuşmaya başlamış."

Ali Ağabey Miraç'ı düşünmüştür, Hz. Ali'yi, kuyuyu, kuyunun taşmasını, suyun kenarında biten kamışları, kurutulmasını, dağlanmasını, insanın başındaki yedi deliği, neydeki yedi deliği, dokuz ay ana karnındaki yolculuğu, neyin dokuz boğum olduğunu, kalemi, nun'u, eşyayı, mürekkebi, hokkayı vs. düşünmüş sonrada bu dörtlük olmuştur, eminim.

Annem vefat ettiğinde köye ardıçların, meşelerin arasına defnettik. Ali Akbaş Ağabey'in hemşehrisi Nedim ağabey "burada Ali ağabeyin Ardıç'ın Türküsü şiiri okunmalı" demişti.

Ardıçın Türküsü

Toroslar'ın tepesinde,
Tel duvaklı bir ardıcım.
Yemenimi yele verdim,
Buluta karışır saçım.
Toroslar'ın tepesinde,
Üç budaklı bir ardıcım.
İmrenirim uçan kuşa,
Maviliği sevmek suçum.

Toroslar'ın tepesinde,
Yeni yetme bir ardıcım.
Ben yanarsam orman yanar,
Çamlıbele sığmaz acım.

Torosların tepesinde,
Eli bağlı bir ardıcım.
Tepemden Turnalar geçer,
Katılmaya yetmez gücüm.

Torosların tepesinde,
Dalı kırık bir ardıcım.
Gönülsüz kızlar gibiyim,
Beni kınamayın bacım.

Belki ben de bir "Meşe" şiiri yazmaya çalışırım
kısmet olursa.

Allah Ali Akbaş ağabeye sağlıklı, huzurlu
uzun ömür versin inşallah.

Ellerinden öperek.

ALİ AKBAŞ'IN BAKIRA ÖVGÜ ŞİİRİNİN TAHLİLİ

Kahramanmaraş, Karacaoğlan'dan günümüze kadar şiirlere konu olmuş kadim bir şehirdir. Maraş'ı anlatan bu şiirler incelendiğinde en fazla şehrin doğal güzelliklerinin ve şanlı Kurtuluş Mücadelesi'nin konu edinildiği görülür. Bu şiirler bilinen olayları ve coğrafyayı epik, pastoral ve lirik bir anlatımla dile getirmektedir. Nispeten daha az sayıdaki şiirlerde ise Maraşlının sosyal hayatıyla ilgili gözlemleri ve izlenimleri görmek mümkündür.

Maraş'ı konu edinen şiirlerin pek azında bireyin eşya, mekân, sanat ve folklorla ilişkisi üzerinde durulur. Gülten Akın'ın Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı ve Nevzat Karapınar'ın Çarşıbaşı Esnafları adlı eserlerinde yer alan şiirlerde bu ilişkiyi görmek mümkündür. Bu eserlerde olay ya da manzara üzerinde yoğunlaşmaktan ziyade mekân, eşya veya durumdan hareketle bireyin kişiliği ile dış dünyası arasındaki ilişki bir bütün olarak ele alınmaktadır.

Şiirlerinde pergelin iğnesini doğup büyüdüğü Kahramanmaraş/Elbistan coğrafyasına sabitleyip diğer ucunu Anadolu, Türk Dünyası ve kadim İslam muhitlerinde dolaştıran şairimiz Ali Akbaş'ın "Bakıra Övgü" adlı şiirinde de insan ve eşya ilişkisinden hareketle özelde Maraş, genelde Anadolu insanının sosyal ve kültürel hayatı, umutları, sevdası, hayata bakışı, meslek anlayışı dile getirilmektedir.

Bu yazımızda "Bakıra Övgü" şiirini tahlil ederek Ali Akbaş'ın şiir dünyasına bir yolculuk yapmak ve sanatçı kişiliği hakkında çıkarımlarda bulunmak istiyoruz.

Bakıra Övgü¹

*Daha gün doğmadan uyanır Maraş
Uyanır da mor dağlara dayanır
Ela gözlü bir Selçuk şehzâdesi
Bir kumru hu husu ve ezan sesi
Ökkeş sabah sabah bakır dövüyor
Bir bakır sinide güneş doğuyor
Çekiç sesleriyle, alın teriyle
Küçük dükkânlara rahmet yağıyor*

*Biraz bakır, biraz sabır, biraz ter
Bakırı kuş yapar hünerli eller
Bu ibrik güvercin, bu güğüm kuğu
Hişt desen uçacak konduğu raftan*

¹ Ali Akbaş, Erenler Divânında, Bengü Yayınları, 2011, s. 56-57

*Bir Mesih nefesi körük soluğu
Değdiği her şeye can veriyor can
Kapkara kömürler şimdi bir mercan
Sinide Ökkeş'in gönül bolluğu
Ninemin çeyizi taslar, tabaklar
Aydınlık çağların anası bakır
Bu çanaklar nice hâtıra saklar
Altın, gümüş soylu, bakırım hakir
Bir türkü tutturur sevdâ üstüne
Ökkeş'in dilinde bülbüller şakır
Nasıl konulacak dağ dağ üstüne
Ökkeş'im sevdalı, Ökkeş'im fakir*

*Ökkeş'in sırtında yamalı aba
Yanağı al, kaşı kartal kanadı
Gönlü tülde ince, giyimi kaba
Ellerine baktım, içim kanadı
Felek onu döne döne sınadı
Ökkeş sabah sabah bakır dövüyor
Bir bakır sinide güneş doğuyor
Bu sini evlere nasıl sığıyor*

"Bakıra Övgü", Ali Akbaş'ın 2011 yılında yayımlanan "Erenler Divânında" adlı eserinde yer almaktadır. Şiirin âdeta kelimelerle resim yapan ilk bendi Maraş'ın yeni bir güne uyanışıyla başlıyor. Selçuklunun Anadolu'yu fethettiği 1103 yılında Türk yurdu olan ve bundan dolayı şairin "Selçuk Şehzadesi" olarak adlandırdığı bu şehrin insanları gün doğmadan uyanır ve rızkını arar. Zira Maraşlı sosyal hayatında ve inanç dünyasında Allâh'ın rızkı fecir ile güneşin doğumu arasında dağıttığına, bu vakitte ayakta olması gerektiğine inanır. Ökkeş Usta da bu insanlardan biridir.

Şiirde geçen şahsın adının Ökkeş olması tesadüfi değildir. Ökkeş adı, âdeta Maraş'ın simgesidir. Aslı Arapça Ukkâşe olan bu ismi Türkler kendi hançeresine uygun olarak Ökkeş şekline dönüştürmüştür. Hz. Peygamberin, "Kim cennetteki arkadaşımı görmek istiyorsa Ukkâşe'ye baksın." diyerek övdüğü bu sahabe'nin Gaziantep'in Müslümanlar tarafından fethinde şehit düşen beş kişiden biri olduğuna inanılmaktadır.

Ökkeş Usta, her zamanki gibi güneş doğmadan bakırcı dükkânını açmıştır. Kumru sesi, ezan sesi ve çekiç sesleri anı musikileştirmektedir. Ve bu musiki eşliğinde bakır sinide güneş doğmaktadır. Şiirde

güneşin doğuşu ile sinide yansıması doğa ile eşya arasındaki etkileşimi gösterirken çekiç seslerine karışan alın teriyle küçük dükkâna helal kazancın bakiyesi olan rahmetin yağması musiki ve resmin tiyatral bir merasimle birleşmesini sağlamaktadır.

Edebî zenginliği çok güçlü olan bu tasvir, küçük dükkânlarıyla Maraş'ın Bakırcılar Çarşısı'nı gözümüzde canlandırmaktadır. Şiir bu yönüyle Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Bursa'da Zaman adlı şiiriyle de benzerlik göstermektedir:

*“Bursa'da bir eski cami avlusu
Küçük şadırvanda şakırdayan su
Orhan zamanından kalma bir duvar
Onunla bir yaşta ihtiyar çınar
Eliyor dört yana sakin bir günü”²*

Her iki şiirde de mekân ve zaman donmuş bir anın resmi gibidir. “Bursa'da Zaman” şiirinde mekân Bursa'da eski bir cami avlusudur ve mekânın tarihçesi Orhan Gazi'ye dayanıyor. Objeler şadırvan, duvar, çınardır. “Bakıra Övgü” şiirinde ise mekân Maraş'tır, bir bakırcı dükkânıdır, mekânın tarihi Selçuklu'ya dayanmaktadır. Objeler ise bakır, sini, çekiçtir. Birinde obje mimariye, diğesinde ise el sanatına dayanmaktadır.

“Bursa'da Zaman”da su sesi ve kanat şakırtısı zamanı billur bir avizeye dönüştürürken, Bakıra Övgü şiirinde kumru hu husu, ezan sesi ve çekiç sesleri dükkânlara rahmet yağdırmaktadır. Her iki şiirde de müzikalite, resim ve tiyatral öğeler ön plandadır.

Ökkeş'in hünerli elleri, sabır ve teri de katarak bakırı kuş görünümünde aletler yapıp sanat eserine dönüştürmektedir. Bu aletler bazen güvercin görünümüne ibrik, bazen kuğu görünümünde güğümdür. Öylesine canlı ve gerçek görünmektedirler ki sanki “hişt!” dense raftan uçacaklardır. Gerek ibrik, gerekse güğüm, henüz sanayileşmemiş toplumun sosyal hayatında kullandığı mutfak eşyalarıdır. Şiir bu yönüyle yazıldığı dönemin sosyal hayatının ve zevk anlayışının izlerini yansıtmaktadır.

Bakıra şekil vermek için kullanılan araçlardan biri de deriden yapılan ve ocağa hava üfleyerek kömürlerin kuvvetli yanmasını, kor hâline gelmesini sağlayan körüktür. Ökkeş çalışırken körüğün verdiği güçlü hava siyah kömürleri kızılaştırarak kor hâline getirmektedir. Şair bu durumu Hz. İsa'nın mucizesini hatırlatan bir telmihle benzetme yaparak tasvir ediyor. Fakat Hz. İsa yerine Hz. İsa'nın iyileştirici gücünden doğma bir lakap olan Mesih

ismini kullanıyor. Bilindiği gibi Hz. İsa dokunmasıyla hastaları iyileştirmekte ve nefesiyle bir mucize eseri olarak ölüleri diriltmektedir. Şair, körüğün güçlü soluğunun siyah kömürleri korlaştırarak canlı hâle getirmesini Hz. İsa'nın nefesine, siyah kömürlerin korlaşmasını da mercana benzeterek ifadeyi daha etkili hâle getirmektedir.

Sini, Maraş yöresinde üzerinde yemek yenilen, büyük bakır tepsidir. Sininin genişliği, Ökkeş'in gönül zenginliğini yansıtmaktadır.

Bakırdan yapılan taslar, tabaklar bir zamanlar ninelerin çeyizi olmuşlardır. Akbaş, “Şöhretler Terzihanesi” adlı şiirinde de bakır kapların çeyizdeki yerine vurgu yapmaktadır:

*“Kırmızı bakırdan çeyiz dizerler
Kalaylı tabakta kına ezerler”³*

Nasıl ki “Bursa'da Zaman” adlı şiirde türbeler, camiler, eski bahçeler binlerce şanlı erin hatırasını anlatıyorsa “Bakıra Övgü” şiirinde de bakır taslar, tabaklar, çanaklar geçmişten hatıralar saklamaktadır.

Tarih boyunca insan hayatını kolaylaştıran maddenlerin başında yer alan, altından sonra ortaya çıkarılan ilk metal olan bakır, bir çağa adını da vermiş, insanın Taş Devri'nden Tunç Devri'ne geçişini sağlamıştır. Bakır madeni, keşfedildikten sonra taşların yerini almış ve medeniyetin başlangıcında önemli rol oynamıştır. Tarihî çağlardaki her türlü gelişim metallerin ve özellikle de bakırın kullanımı ile gerçekleşmiştir. Bunun içindir ki şair “Aydınlık çağların anası bakır” ifadesini kullanmaktadır. Alın teri, göz nuruyla bakırdan yapılan çanaklar nice hatıraları saklamaktadır. Bakır, şiirde bir maden olmaktan çıkmış, hatıraları saklayan bir dosta dönüşmüştür.

Altın ve gümüş maddi değerleri yüksek olan soylu madenlerdir. Bakırın, bu madenlerin yanında maddi olarak itibarı yoktur. Onu değerli kılan fakir insanların ekmek teknesi olması, büyük bir emekle sanat eserine dönüşmesi, hem estetik hem de fayda sağlaması ve pek çok hatırayı barındırmasıdır.

Şair, Ökkeş'i merccek altına alır. Ökkeş sevda üstüne bir türkü tutturmuştur. Türkü, Türk insanının derdini söze ve saza döktüğü araçtır. Türküler, Ali Akbaş'ın şiirinde öne çıkan izleklerden biridir. Nitekim Türküler adlı müstakil şiirinde,

² Ahmet Hamdi Tanpınar, *Bütün Şiirleri*, Dergâh Yayınları, 12. Baskı, 2012, s.50-51.

³ Aynı eser, s.60

“Bülbül gibi gül dalında dem çeker
Kara günde gam dağıtır, gam çeker
Türkülerin çektiğini kim çeker?”

Kervanda buğradır bizim türküler.”⁴
mısralarıyla türkülerin rolünü dile getirir.

Ökkeş’in sesinin güzelliği bülbülün şakıması-
nı hatırlatmaktadır. Malum bülbül de dertli dert-
li şakırken aşkını terennüm etmektedir. Ökkeş ile
bülbülün arasındaki benzerlik âşık ve dertli olma-
larıdır. Üstelik Ökkeş fakirdir de. Dağ gibi aşk der-
dinin üstüne dağ gibi yoksulluk binmiştir. Ökkeş
bu dağları nasıl taşıyacaktı!

Son bentte Ökkeş’in fizikî yapısı biraz daha ön
plana çıkmaktadır. Ökkeş’in üstünde yamalı bir aba
vardır. Dokuma tezgâhında dokunan, gömlek üzeri
giyilen nakış işlemeli, yakasız, kısa kollu bir yerel
kıyafet olan aba Kahramanmaraş’ta eski dönemler-
de çokça kullanılmış geleneksel bir giysidir. Abanın
yamalı oluşu fakirliğin göstergelerinden biridir.
Kaşı kartal kanadına benzeyen Ökkeş’in kaba giysi-
sinin arkasında tülde ince bir gönlü vardır.

Ökkeş’in ateş, bakır ve çekiçle uğraşan elleri yara
bere içindedir. Şair, bu durum karşısında duygula-
rını katmaktan kendini alamıyor.

*Ellerine baktım, içim kanadı
Felek onu döne döne sınıdı*

İçinde güneşin doğduğu bakır siniler nice Ök-
keşlerin emeklerini, aşklarını, hikâyelerini, umut-
larını saklamaktadır. Şair, bu sinilerin evlere nasıl
sığıdığını sorgularken gerçekte arkasındaki bu hikâ-
yelerin hatırlanması gerektiğini, maddenin görün-
meyen yanını hissettirmektedir.

Değerlendirme

Ali Akbaş, sanatta estetik konusundaki düşünce-
sini şu cümleyle dile getirmektedir: “Süsü, şiiriyeti
üsluptan alıp eşyaya, objenin kendisine, onun hâl-
lerine yüklüyorum.”⁵ Bu şiirinde de şiirin öznesi
olan eşya yani obje bakırdır. Şiir, bakırın estetik
bakımından kazandığı ve kazandırdığı değer etra-
fında şekilleniyor. Toplumun zevk anlayışını, ka-
billerini bakır sayesinde seziyoruz. Şair, bakırı bir
maden olarak değil, insan hayatına etik ve estetik
anlam kazandıran bir varlık olarak ele alıyor.

Bakır ile Anadolu insanını temsil eden Ökkeş
arasında dolaylı bir ilişki kurulmaktadır. Bakır; al-
tın ve gümüş karşısında maddeten değersizdir ama

⁴ Ali Akbaş, *Bütün şiirleri* (2. Baskı), Bengü Yayınları, 2018, s. 254
⁵ Ahmet Kabaklı, *Türk Edebiyatı, C.4, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları*, 2001, s.
249

medeniyete katkısı ve insan hayatında oynadığı
rol bakımından değerini ölçmek mümkün de-
ğildir. Ökkeş de görünüşte yoksuldu, elleri yara bere
içindedir ama ipek gibi yumuşak gönlünde aşk ma-
deni vardır.

Ali Akbaş’ın bu şiirinde el sanatlarının henüz
makineleşmediği, halk kültürünün canlı olarak ya-
şadığı dönemin izleri vardır. Çerçilerin camekânla-
rında inci-mercan satıldığı, insanların aba giydiği,
mutfaklarda bakır ibriğin, sininin, güğümün kul-
lanıldığı, kozmopolit kültürün henüz etkilemediği,
alın terinin, helal kazancın kutsal sayıldığı bu dö-
nemin zihniyeti Akbaş’ın diğer memleket şiirlerine
de yansımıştır.

Şiir, millî ölçümüz olan hecenin 11’li kalıpla
yazılmıştır. Fakat nazım birimi geleneksel olma-
yan 8 mısralık bentlerden oluşmaktadır. Bu biçim
özelliği şiire hikâye unsurunun eklenmesine de çok
müsaittir. Böylece geleneksel şiir biçimiyle modern
şiir kaynaştırılarak özgün bir yapı oluşturulmuştur.
Bu durum Ali Akbaş’ın şiirde şekil bakımından öz-
gür davrandığını göstermektedir.

Şiirde ahenk unsuru olarak ön plana çıkan ka-
fiyeler bentlere serbest bir şekilde yerleştirilmiş-
tir. Yani şiirdeki kafiye ve redif kullanımı düzenli
değildir. Şair kafiye yapma kaygısı taşımamakla
birlikte kafiyenin her türüne başarıyla yer vermektedir.
Nitekim şiirin doğal akışı içinde “Yanağı al,
kaşı kartal kanadı / Ellerine baktım, içim kanadı”
mısraları arasında “kanadı” kelimeleriyle çok güzel
ve etkili bir cinaslı kafiye oluşmuştur.

Şiirde âhengi sağlayan öğelerden biri de aso-
nanstır. Bakıra Övgü adlı şiirde bulunan “Daha gün
doğmadan uyanır Maraş / Uyanır da mor ağlara
dayanır”, “Aydınlık çağların anası bakır”, “Yanağı
al, kaşı kartal kanadı” mısralarında “a” seslerinden
oluşan güçlü bir asonans hissedilmektedir.

Şiirde de görüldüğü gibi Akbaş, şiirin estetik
yönü olarak biçime ve ahenge önem vermekte an-
cak bu unsurlar duyguların anlatımında araç ola-
rak yer almaktadır.

Şiirde Dede Korkut dilinden damıtılmış, yaşa-
yan bir Türkçe vardır. Okurun anlamını bilmediği
bir kelime ya da söz grubu yoktur. Şiirin reddet-
tiği uydurulmuş ve çağrışım kabiliyeti olmayan
kelimelere itibar edilmemiştir. Söylenmek istenen-
ler yaşayan Türkçenin yaşayan kelimeleriyle ifade
edilmiştir. Şairin şiirlerinde millî bir edebiyatın an-
cak millî bir dille meydana gelebileceğine inanan
sanatçının tavrı vardır.

Mısralarda yüklem genellikle fiil soylu keli-

melerden oluşmakta ve genellikle mısra sonlarında bulunmaktadır. Çünkü şiire de tahkiyeli anlatım hâkimdir. Bu durum şiiri durağan olmaktan kurtarıyor, hareketli hâle getiriyor. Bunun yanı sıra söyleyişte tekdüzeliğe düşmemek için yüklem mısra ortalarında kullanıldığı da görülmektedir. “Biraz bakır, biraz sabır, biraz ter”, “Sinide Ökkeş’in gönül bolluğu” örneklerinde olduğu gibi bazı mısralarda yüklem kullanılmamıştır. Bu durum anlamın okur tarafından tamamlanmasına ve böylece anlamın zenginleşmesine katkı sağlamaktadır.

Şiirde, Türkçenin edebî zenginliklerinin yanı sıra edebî sanatlar da sıklıkla ve başarıyla kullanılmıştır.

“Daha gün doğmadan uyanır Maraş” mısrasında Maraşlının uyanması mecazımürsel sanatıyla ifade edilirken ilk bentteki “Bakır, çekiç, dövme” ile ikinci bentteki “kuş, güvercin ve kuğu” kelimeleri arasında tenasüp sanatı yapılmıştır.

“Mesih nefesi” kelimeleriyle Hz. İsa’nın dokunduğu eşyaya can verme mucizesine telmihte bulunurken körüğün soluğunun Mesih nefesine ve kömürlerin, kızıllığı nedeniyle mercana benzetilmesiyle teşbih yapılmıştır. Ayrıca Ökkeş’in güzel türkü söylemesi bülbülün şakımasına, Ökkeş’in dertleri dağa, kaşları kartal kanadına benzetilerek teşbih yapılmıştır.

“İçim kanadı” kelimeleri mecaz anlamında kullanılırken “çanakların nice hatıra saklaması” ifadeyle kişileştirme sanatına başvurulmuştur.

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi Ali Akbaş anlamı ve anlatımı güzelleştiren özgün söz sanatlarıyla şiire zenginlik katmaktadır. Benzetmelerinde alışılmamış bağdaştırmalara iltifat etmeyen şair, imgelerinde okurun algısını bulandırmamaya özen göstermekte, şiiri bilmeceye dönüştürecek ifadelerle yer vermemektedir.

Sonuç

Ali Akbaş, bu şiirde de görüldüğü gibi çalışkan, sanatkâr, fakir, inançlı, ağırbaşlı, sabırlı, onurlu, gönlünü sevgiyle incelten, geçmişin hatıralarına saygılı ve geleneklerine bağlı Anadolu Türk’ünün, bu karakteristik özelliklerini eşya, durum, olay ve mekândan hareketle; geleneği modern tarzla kaynaştıran biçim özellikleriyle; arı, duru bir Türkçeyle terennüm ederek sezdirmektedir.

Millî romantik kaynakları başarıyla yorumlayan Ali Akbaş, Cumhuriyet sonrası millî edebiyat anlayışını sürdüren ve memleket edebiyatı duyarlı-

lığını yansıtan şiirin önde gelen şairlerinden biridir. O; kaynağını Türk kültüründen ve Türk-İslam medeniyetinden alan, yerli telmihlere yaslanan, Dede Korkut’un dilinden damıtılan güzel Türkçeyle terennüm edilen; yeniliği tuhafıkta, anlaşılmazlıkta değil güzellikte arayan, estetikten taviz vermeyen yerli, millî, edepli bir edebiyatın inşasında ustabaşı bir şairimizdir.

ALİ AKBAŞ

Söyleyiş, açık seçik; dil, son derece yalın
Sözde hümanistlere, o bir numara kalın
Yükselen özgün sesi; Türk için, Türklük için
Türk'ü sevmiyorsanız, sizlere hoşça kalın!

ELBİSTAN'DAN ENGİN UFUKLARA

Coğrafya ve zaman, insanın şahsiyetinin oluşumuna en fazla etki eden unsurlar olsa gerek.

İçine doğulan Elbistan coğrafyası, Şar Dağı'nın etekleri, Ceyhun kıyılarındaki bozkır bir şairi nasıl etkiler?

Balkanlardaki Şar Dağının eteklerinde yer alan Prizren şehrinin şiir ile ilişkisini anlatmak için "Burada bebeklerin isminden önce mahlasın verirler." denir. Prizren, bugün de bu güzel ifadeye layık bir şehirdir.

Şar Dağı'nın yelinin etkisi midir, Ceyhun'un Vardar'ın suyunun etkisi midir? Ya Elbistan için ne demeli?

Ali abi "bizde bebekler heceyle dillenir" diye ifade eder. Bebekleri "heceyle dillenen" coğrafyanın, şiir seven, şair seven, sanat seven halkının gönül zenginliği ne kadar yüksektir.

Heceyle şiir söylemek için diplomalara, eğitime de pek ihtiyaç duymaz Elbistanlı.

Okuma yazması olmayan Oraz Nine'nin Ağdını Kardeş Kalemler dergisinde yayımlamıştık. Ali abi ondaki yüksek şiiriye hayran kalarak defalarca okumuştuk bizlere.

Bir ölümle, acıyla karşı karşıya kalınca ninelerimiz, analarımız, kızlarımız şiirden anlayanları hayran bırakan ağıtlar yakarlar.

Heceyi kim öğretmiştir? Durağı nereden bilir? Şaşarsınız. Heceyle dillenmiştir onlar.

Ali abinin dünyaya gelişi İkinci Dünya Savaşı'nın hem dünyayı hem ülkemizi sarstığı hatta yakıp kavurduğu yıllardır.

Türkiye savaşa katılmasa da her an savaşa hazır olmak için elde avuçta olanın tedbir için ayrıldığı zamanlardır.

Birinci Dünya Savaşı'nın ve Millî Mücadele'nin yaralarını henüz iyileştiremeyen Anadolu, yeni savaşların endişesiyle yaşamaktadır.

Bütün zorluklara rağmen devlet eğitimi yaygınlaştırmaya, okulları ayakta tutmaya çalışmaktadır.

O yıllarda okullara giden köy çocuklarının hayat mücadeleleri hep birbirine benzer.

Büyük bir ümitle kayıt yaptırılan okullar, kasabalardan şehirlerden öğrenciler için tutulan odalar, evler ve bu evlerin içinde birbirlerine yaslanarak ayakta kalmak zorunda olan, okumak zorunda olan çocuklar.

Kendi çorbalarını kendileri pişirirler, hayat da onları.

Neslinin diğer çocukları gibi Ali Akbaş'ın ortaokul ve lise hayatı da Elbistan ve Kahramanmaraş'ta geçer.

***

Ali abi, kendi sanatını ifade ederken Tanpınar'ın "Folklor külçe altına benzer, sanatçı ondan küpe, bilezik, gerdanlık yapar." sözünü sık sık hatırlatır ve "ben folklor nefesli bir şairim" der. Belki de bu yüzden en güzel Türküler şiiri onundur.

Elbistan yöresinin zengin halk kültüründen, Anadolu'nun engin Türk folklorunun külçelerinden işler şiirlerini.

Bunlarla sınırlı kalmaz elbette; bir bakarsınız Sibiryadan eser rüzgarları. Saha Türklerin kadim estetiği ile uzun şiirler yazar.

Bir bakarsınız Ahmet Kabaklı Hoca'dan "gerçek bir göl için yazılmış en güzel şiir" değerlendirmesini alan Azerbaycan'ın Göygöl'ü olur. Bazen de Batılı bir estetikle köyde öğle vaktini anlatır. Öyle bir resmim çizer ki, sıcakta dilleri dışarı sarkan köpeklerin halini okurken güneşin kendi başına geçeceğini zanneder insan.

Bosna'dan Yakutistan'a kadar uzanır ufku.

Türk dünyasının her köşesine şiirler yazar, oraların şairlerinden şiirler çevirir.

Türk Edebiyatının Türk dünyasına en çok şiir yazar ve oralardan en çok şiir çeviren şairidir.

Kendi şiirleri de bütün Türk dünyasında çevrilir ve yayınlanır. Azerbaycan'da, Kazakistan'da, Özbek, Kırgız, Tatar ve diğer Türk ülkelerinin edebiyat çevrelerine de Ali Akbaş ismi, saygıyla anılır ve sevilir.

Ali Akbaş, Elbistan'ın Türk dünyasına hediye ettiği bir büyük değerdir.

ALİ AKBAŞ'IN ŞİİRLERİNDE MİLLİ ROMANTİK DUYUŞ TARZININ ESİNTİLERİ

Büyük sanatkarlar, toplumların en müreffeh yahut en bunalımlı zamanlarında yetişirler. Bunalm dönemleri, halin olumsuzluklarından kaçışlarla başlayan arayışlarıyla, ya yolculuğunu kendi iç dünyasının yalnızlıklarında sürdürerek eserini kurgulayan ya da mazinin destansı anlatılarından beslenerek toplumsal bir dirilişi hazırlayan ustaların yetişmesine zemin oluşturur. Bu durum en çok şiir sanatında kendini gösterir. Yaşadığı çağı sorgulayan, yaşadığı çağın değer yargılarıyla kavgaya tutuşan her şair, aynı zamanda geleceği inşa etmek isteyen zihniyetin de temsilcisidir.

Bu yönüyle şair “kökü mazide olan atidir ve geçmişin yeniden inşa ve ihya edilerek gelecek nesillere taşınmasıyla vazifelendirir kalemını. Bunu yaparken Ali Akbaş'ın “Yıldız güzel ay güzel / Elif’le Umay güzel” dizelerinde olduğu gibi geçmiş bir bütün olarak algılar. Milli tarihin dönemleri arasında taraf tutarak ayırım yapmaz. Hele Türk tarihi gibi coğrafyası ve kültürel katmanları çoklu olan bir yapıyı algılamak kültürün bir birikim olduğunu bilir ve milletin tarihte bıraktığı bütün izleri sever.

Kullandığı malzeme açısından milli olan tek sanat edebiyattır. “Yazarın kimliği” ortaya koyduğu edebî metnin dilinde saklıdır. Millî kimliğin ve bireysel belleğin yeniden kurgulanması için kalemini vazifelendiren şair, içinden çıktığı toplumun kültürel belleğinden elde ettiği malzemeyi, o malzemeye yakışır bir dille yoğurarak oluşturduğu metinleri sunar topluma. Çünkü sosyal bir varlık olan dil, sanatkarın oluşturduğu metinde bir “özge söze” dönüşür. Bireyin ve milletin kendi mitini yeniden oluşturma süreci olan milli tarih algısı, edebî metne kaynak olarak kullanılınca, bireye ve millete ait özerkleşme, özgünleşme ve bütünleşme aşamalarını belirginleştirir. Bu bağlamda “milli romantik duyuş tarzını yansıtan her eser, soylu amaç ve istekleri, yüksek idealist normları ve benimsenmiş kıymet hükümlerini içselleştirir.

Bir coğrafyanın, bir kültürün, bir medeniyetin çocuğu olma şuurundaki sanatkarlar, millî kaynaklara dönme ve onları yeniden ihya ve inşa etme niyetiyle yorumlama gereği duydular. Şerif Aktaş'ın ‘milli romantik duyuş tarzı’ adını verdiği bu yönelimin sanatkarları; geçmiş, işlevini yitirmiş sıradan olaylar dizgesi olmaktan çıkarıp geleceği

kurgulayacak canlandırıcı unsur olarak gördüler. Tarihten yapılan tip, olay ve imge aktarımları, yeniden yorumlayarak güncellediler. Tarihi yaşanıp bitmiş bir olaylar dizgesi olmaktan çıkarıp geleceği kurgulayacak bir “iman”a dönüştürdüler.

Toplumsal belleğe ait kültürel değerlerin, Türkçenin geniş anlatım imkânlarıyla dönüştürülmüş ve işlenmiş bir biçimde şiire akması, milli romantik duyuş tarzına sahip sanatçıların en büyük arzudur. Zengin bir geleneğin mirasını yeniden inşa ve ihya etme iddiasını da içinde taşıyan “milli romantik duyuş tarzı”, Milli Edebiyat birikiminin üzerine 1950’li yıllardan sonra yeni algılar ilave eden Arif Nihat Asya, Bekir Sıtkı Erdoğan, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Basri Goncul, Hayati Vasfi Taşyürek, Yavuz Bülent Bakiler, İlhan Geçer, Bahattin Karakoç, Abdurrahim Karakoç, Coşkun Ertepinar, Turgut Günay, Dilaver Cebeci, Yahya Akengin, Ali Akbaş gibi sanatkarlar tarafından temsil edilir. Bu sanatkarlar, tarihin duvarlarını aşarak geleneğin büyüklü kaynaklarından beslenirler.

Milli romantizm geleneği tekrarlamak değil, onun derin duyuşlarından, güzellik algısından, hayata dair birikiminden istifade ederek yeni ürünler ortaya koymaktır. Bu da mili kültürün bütün unsurlarını içselleştirmek, medeniyetimizin yeniden inşası ve ihyası için gereken estetik ve dilektik malzemeyi işlemekle mümkün olacaktır. Ali Akbaş'ın şiirinde bu kültürel derinliğin yansımaları oldukça yoğundur. Son iki asrını kaybedilmiş topraklarına ağıt yakarak geçiren bir milletin acılarını, hüznlerini, matemlerini, yarım kalmışlıklarını estetiğin ve diyalektiğin dünyasına taşımak en çok da şairlerin görevi değil midir? Bu yüzden Ali Akbaş, Azerbaycan'ın bağımsızlık günlerinde yazdığı Göygöl şiirinde esaretin yetmiş yıllık acılarının en yiğit sesi Ahmed Cevat'ın tınısına kendi sesini katarak “mazi”yi “hal”e taşıyarak yeniden kurgular. Bu kurgu medeniyetimizin yeniden inşası ve ihyası için görülen düşlerin söze dönüşmesidir.

*“Bir Nevruz sabahı sökerken şafak
Bir şehzade gelip uyandıracak
Nal sesleri duyacaksın derinden
Öpecek usulca göy gözlerinden”*

Her sanatkâr içinde doğduğu kültürün ve coğrafyanın çocuğudur. Ali Akbaş, Turan coğrafyasının ve kadim Türk kültürünün Çocuğu olduğunun şuuruyla at koşturdu şiir vadisinde. Masal Çağında Anadolu coğrafyasını bize vatan eyleyen alperenlerin, derviş gazilerin arasında dolaştı yalın kılıç mısralarla. Zafer çağlarının coşkulu günlerini terennüm ederken zillet asırlarımızın acılarını da dillendirdi bir ağıt yakıcı hüneriyle. Göç şiirinde Sirkeci'den kalkan trenin ardından bozgun yıllarında Tuna'ya karışan gözyaşlarımızla ıslattı kelimeleri:

*“Biz hep atla geçtik Tuna `dan
Böyle geçmedik
Avrat uşak
Biz hiç böyle geçmedik
Beyler utansın”*

Münevver, kendi kişisel dünyasının dışına taşan dertleri olan kişidir. Milletinin, ümmetinin ve tüm insanlığın derdiyle dertlenmemiş insanlara münevver demek her şeyden evvel kelimenin kendisine bühmandır. Hele de düşüncesinin eksenine “millet” kavramını koyan bir milli romantik için milletinin mitolojik çağlardan günümüze kadar ürettiği tüm değerleri sevmek, korumak, yaşatmak, yeniden üretmek asli görevdir. Türkülerden beslenen, onlara imgesel olarak anlamlar yükleyen bir şair olan Ali Akbaş, Sitem adlı şiirinde tarıma dayalı hayatta ürettiğimiz kültürü bir türlü beceremediğimiz şehirleşme aşamasında medeniyete dönüştürülemezliğin düş kırıklıklarını anlatır. Kültürü, inceltip, derinleştirip yeniden yorumlayarak medeniyete dönüştüremeyişimizin bize yaşattığı değer kayıplarının acısı dile gelir Sitem şiirinde.

*“Türkümü unutturdun
Beni böyle eve köye koymazlar
Candan tutkulara adanmış türkümü
Kim bilirdi benim kadar kuşları
Öbek öbek fal taşımdı yıldızlar
Adsız kaldı yüzlerce ot, böcek
Türkümü unutturdun!...”*

Akbaş'ın şiirlerindeki milli duyarlılık onu asla slogan şairi konumuna düşürmez. Onun şiirinde millî duyuş ve talepler bağırılarak değil, nutuk atarak değil ince mecazlar ve derin imgeler aracılığıyla söylenir. Bu sanatkâr duyarlılığı millî tarihin kahramanlarında, millî kültürün unsurlarından açık

telmihler yapmasına bir engel teşkil etmez. Aral Gölü'nü kurutan Moskof emperyalizminden şikâyetini bir ağıta dönüştürürken o zulmün kurbanları olan şehit şair kardeşlerini anmayı ihmal etmez. Bu anlamda Akbaş'ın başarılı bir telmih şairi olduğu da dikkatlerden uzak kalmamalıdır:

*“Rüyamda gördüm Aral'ı
Aral derinden yaralı
Mağcan gibi Çolpan gibi
Onun da bahtı karalı*

*Göl değil kıımızdı Aral
Bir iffetli kızdı Aral
Kalınca küffar elinde
Yer altına sızdı Aral”*

Ali Akbaş, hem muallim hem de münevver olmanın kalemine kazandırdığı gerçeklikle epik ve lirik bir şiir dünyası kurdu kendine. Milli tarihin çağlarını gezdi çağları aşarak. Türk Kültürü'nün yeni nesillerce ihmal edilen ayrıntı güzelliklerini hatırlattı. Medeniyetimizin insan ve varlık tanımlarına dayalı bir sanat algısıyla üretti eserlerini. Henüz son sözünü ve en güzel şiirini söylememiş olsa da –ki bir şairin en güzel şiiri henüz yazmadığıdır– Masal Çağı'yla başlayan yolculuğunda seksen sonrası millî kuşağın sanat algısının biçimlenmesinde önemli bir rol üstlendi. Hayatta iken yazdıklarının semeresini görmek gibi bir mutluluğu tadan Akbaş, kendi dönemindeki şairlere ilham kaynağı olduğu gibi kendinden sonraki nesillere de örnek teşkil edecek eserler hediye etti Türkçeye ve Türk kültürüne.

ARAL'A AĞIT

Yakup Ömeroğlu'na

Rüyamda gördüm Aral'ı
Aral derinden yaralı
Mağcan gibi, Çolpan gibi
Onun da bahtı karalı

Karada kalan kayıklar
Eski günleri sayıklar
İnci mercan saçan Aral
Nerede o şakayıklar

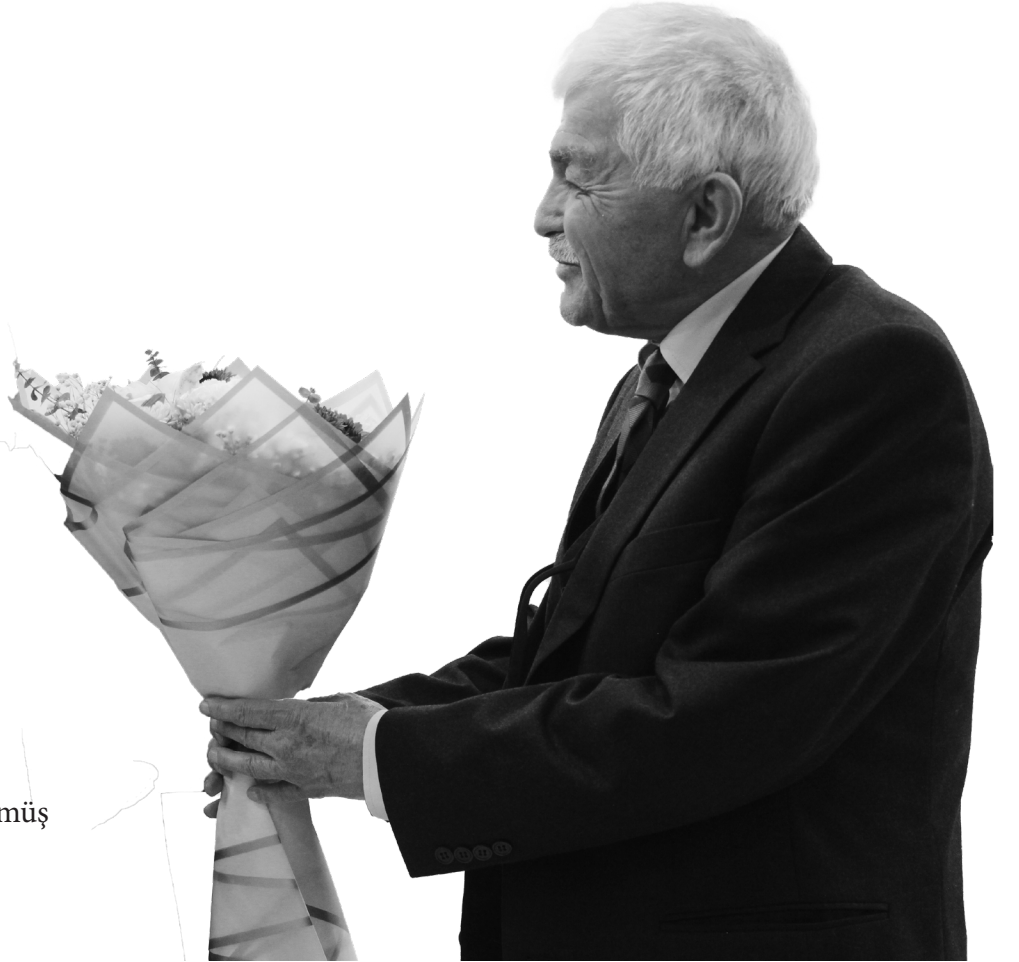
Aral'ın suyu kan gibi
Yaralı bir ceylan gibi
Meğer göller de ölürmüş
Kuğu gibi, insan gibi

Ural'dan inen marallar
Aral'da saçın tararlar
Yıkanacak göl mü kalmış
Bilmem ki neyi ararlar

Sağım Hazar solum İtil
Benim göbek bağım itil
Hani senin altın çağın
Tükendi yağ, kaldı fitil

Göl değil kıızıdı Aral
Bir iffetli kıızıdı Aral
Kalınca küffar elinde
Yer altına sızıdı Aral

Devran geçmiş, kervan göçmüş
Aral'ı bir evran içmiş
Ah neden sonra anladım
Buraları sevmek suçmuş

DULKADİR BEYLİĞİ'NİN KORKUT ATA'SI

Bir zaman şöyle demiştim: “Hemşerisi şair olanın memleketi şiiir olur.” Şimdi otuzunu aşmış bir edebiyat meraklısı olarak çok iyi anlıyorum ki doğduğum, büyüdüğüm, havasını soluduğum memleketin bir “gülistan”dan farkı yok. Meğer biz, bozkır sandığımız coğrafyanın değil de renk renk çiçeklerle bezenmiş bir bahçenin mâlikiymişiz. Şimdi gurbette yaşayan birisi olarak kendimi en “garip” hissettiğim zamanlarda bir Mahzûnî türküsü dinleyerek, Karakoç'lardan sevda şiirleri okuyarak ve Türk dünyasındaki atalete hüznümlendikçe Ali ağabeyin “Göygöl”ündeki hassasiyetlere odaklanıyorum. “Göygöl” değerlidir benim için. Kelimelerimin şimdikinden daha toy olduğu lisans zamanlarında, bizim alanın yolbaşçılarından Prof. Ahmet Bican ERCİLASUN ile kısa bir sohbet etme şansı elde etmiştim. Kalem ehlinin malumudur; yazmanın da ergenlik çağı vardır. Tam o çağlardan bahsediyorum. Hocama, üretme arzumu dillendirmiştim. Ancak kendi başarısızlığımda boğulduğumu, okunması metinler kaleme alamadığımı eklemiştin. Hocam memleketimi sormuştu. Elbistan deyince gülümsemişti. “Sen de üretmezsen kim üretsin!” diyerek beni bir uykudan uyandırmıştı. İlk onun tavsiyesiyle okumuştum “Göygöl” şiirini. Zaten “Göygöl”ü okuyunca Ali ağabeye merak salmamak imkânsız. Sovyet zulmünden bakışları eskimiş Azerbaycan Türkü'nün derdiyle dertlendiğimiz günlerde Ali ağabeyin ince sızısına kulak veririz:

“...
 Mesnevi okuyup geçtim Gence'den
 İçime bir sızı düştü inceden
 Elveda bağlarda üzüm derenler
 Üzümü unutup hüznün derenler
 Elveda adını unutan şehir
 Elveda akmayı unutan nehir
 Ata yadigarı Gence elveda
 Dalında kuruyan gonca elveda!” (Ankara,
 1990)

Bahar ayları... Bir gün Bahtiyar ASLAN hocamla Belen tarafından Cela'ya doğru ilerliyoruz. Tabiat kıyamda. Umuda yeşillenmiş her yer. Bilen bilir yükseklerden bakınca “Değerimi bilirsen en saf ‘yeşil’ bendedir.” der coğrafyamız. Üzerine konuştuk. Biraz halkımıza dair sitem ettik. Allah affetsin! Tam sessizlik çökecekti ki hocam, “Olsun, bu

toprağın insanı karakterlidir. Kimseye zararı vermez. En zararlısının bile derdi kendiyedir.” dedi. Düşündüm haklı. Geneli etkileyecek zararlarla pek işimiz yoktur. Yanlışlarımız da yanlışlarımız da gizlidir. Kendi kendimize hüznümlenir, o hüznü ya içimize atar ya da kâğıda aktarıyoruz. Yazmayla aramızın iyi olması sanırım “Kimseye zararımız olmasın!” düsturuyula alakalı. Ali ağabey bir söyleşide “Bizim orada çocuklar manzum dillenir desem yeridir.” diyor. Gerçekten de hayatının bir döneminde kaleme kâğıda meyletmeyen nadirdir. Tabii ki modernite, sanal dünya, teknoloji nesli ve Z kuşağı gibi söylemler bizim insanımız için de geçerli ama doksan kuşağını yaşamış birisi olarak çevremdeki kalem ehline bakıyorum, önce şükrediyor sonra “Bin bereket!” diyorum. Mesele tabii ki bakmaktan çok görmekte. Söz gelimi bunca şehirleşme bunalıtısı içerisinde Elbistan özelinde düşününce pek bir sorun gözüküyor. Zaten Ali ağabey, “Akıllı bir Elbistanlının şehirle -muaşeret bakımından- bir problemi olmaz.” diyor. O, görmesini bilenlerden. Onun görmesine hayran oldukça “Biz bakmayı bile bilmiyoruz.” diyoruz. İnsan, dünyayı tanıma-ya önce kendinden başlarmış. Ali ağabey, kendini tanımış, doğduğu toprakların kuşunu, çiçeğini, havasını, suyunu, ahlâkını ve töresini içselleştirmiş; yetmemiş mensup olduğu milletine bir borcu olduğunu hissederek milli duyarlılıkla şiirler kaleme almış. Zaten bizim topraklardan mensubiyete dair bir isyan çıkmaz. İsyandan insan çıkmaz, isyandan imkân da çıkmaz. İsyandan inkar çıkar, o da bize yakışmaz. O, imkânın şairi oldu ve Osmanlı cetlerimizin sınırlarıyla kendini kısıtlamayan, Nahçıvan'dan Göygöl'e; Kerkük'ten Kırım'a, Kazan'a; Doğu Türkistan'dan Yakut ellerine kadar uzandı.

Bilen bilir. Ali ağabey, tasavvufi, pastoral ve metafizik duyuların şairidir aynı zamanda. Çok fazla akademik bilgiye boğmadan çocuk duyarlılığıyla ve özgün imgelerle yazdığı şiirleriyle de tanırız onu. Tabiat sevgisiyle mayaladığı çocuk şiirlerinden derin manalar çıkar. Kudemanın sehl-i mümteni diye adlandırdığı söyleyişler hükmeder okurların gönül dünyasına. Okurlar deyince sadece çocukların algılanması yanlış olur. Masal Çağı adlı kitabındaki şu ön söze dikkat kesilin lütfen: “Aslında ben bu şiirleri yazarken kimlerin okuyacağını hiç düşünmedim bile. Elimden geldiğince güzel yazmaya çalıştım o kadar. Çocuklar için yazılmış bir eseri

büyükler de severek okuyamıyorsa o eser, kötü bir eserdir. Unutmayalım ki çocuklarını aldatanlar, aslında kendileri aldanırlar.” Bilmem kaç bin baskı yapmış ve içinde tabiata dair tasvirler olmayan, ince mesajları latif bir dille vermeyen onca çocuk kitabında, acaba bu duyarlılık var mıdır? En önemlisi, bu popüler eserler, -yerelden evrensele yol almış bir şairin- aşağıdaki mısraları kadar su gibi akan bir Türk diline haiz midir:

“...
Şıngır şıngır ciniler
Arıstaktan indiler
Eşeklere bindiler
Bunu gören köylüler
Köşelere sindiler
Değirmenci Hayrullah
Bismillah
Bismillah”

Kardeş Kalemler gibi köklü ve içeriği zengin bir derginin dümeninde durdu Ali ağabey. Hepimiz bu derginin ve misyonunun farkındayız. Bir ömür üretmenin nasıl bir haz getireceğini şu an nasıl tarif edebiliriz bilmiyorum. Ne şiiri gereksiz şairaneliğe kurban etti ne de nesrinde yavanlık vardı. Yunus gibi “gönül şairi” oldu. Hem Doğu’yu hem Batı’yı tanıyordu. Her halükârda onu Dulkadir Beyliği’nin Dede Korkut’u gibi gördüm. Bu, onun sanat sınırlarını belirlemek için değil, coğrafyamızı yüceltmek için kullandığım bir benzetmeydi. Türkçeyi hatta günümüzde yaygın kullanılmayan öztürkçe birçok kelimeyi bizlere yeniden armağan etti. Samimiyetin olmadığı yerde sanat da olmaz. Ali Ağabey, o samimiyetini mısra mısra işledi şiirlerine. Edebiyatta samimiyet, göğe bakmakla başlar. Gökten düstur almakla. Göğe bakarken kuşları görmemek de olmaz. İşte Ali Ağabey hem görenlerden hem yazanlardandı:

“Seccadesi çiçek çiçek
Ninem cici, ninem gökçek
Göçmen kuşlarla göçecek
Mekânı uçmak ninemin.”

Merhum İsmail GASPIRALI, “Edebiyat gıdayı maneviyemizdir.” der. Bizim coğrafyamız o kadar bereketli ki manevi bohçamız epey yüklü. Ali Ağabey’in dediği gibi “Asya göğü engin olur / Yıldız kaynar zengin olur/ Şair kanıyla sulanmış/ Çiçekleri rengin olur.” Nasıl gurbette bir dostumuzu, yakınımızı, hemşerimizi gördüğümüzde gözleri-

miz parlıyorsa şiirlerini “arıstak, öte geçe, çimmek vb.” yerel söyleyişlerle süsleyen Dede Korkutumuza okuyunca da aynı hislerle mutlu oluyoruz. Bize bizi, bizden söyleyişlerle anlatan, bunu yaparken yerelden evrensele kanat çırpan bir şairden bahsediyoruz. Biz onunla çocuk olup ağaçların bedeninde soluyan kertenkelelere merak salıyor, genç olup Elbistan yaylalarında kekik kokluyor, yetişkin olup Göygöle, Aral’a Türk gibi bakıyoruz. Bir gün dizinin dibinde sinesinden taşanları, kendi ağzından dinler miyiz bilmiyorum. Her okuduğumda Anadolu söylemiyle “Diline güve düşmesin!” demekten kendimi alamıyorum.

Pınarbaşı Kültür, Sanat, Edebiyat Dergisi’nin vefâkar ekibine şükranlarımı sunarak yazıma son vermek istiyorum. Geç bile kaldık. Bunca değerimiz varken ve üreten nice kalemimiz varken “Ya bismillah!” dememiz gerekiyordu. Dergini ilk konuğu ağır. Sürç-i lisân eylediysem af diliyor, onun mısralarıyla yine ona ve okura selamlarımı iletiyorum:

“Leylânın başına örttüğü tül kadar ince
Dolunay bir buluta bürününce
Şiir oluyor

Kumsalda bir kedi gibi uysal
Dalgalar ayağımı yalıyor
Şiir oluyor

Bahçede çim biçiyor bir ihtiyar
Kokusu genzime doluyor
Şiir oluyor...”

OLDUĞU GİBİ GÖRÜNEN, GÖRÜNDÜĞÜ GİBİ OLAN BİR ŞAİR: ALİ AKBAŞ

Münevver bir kimliğe sahip olan kültür insanı ve Anadolu bilgisi Ali Akbaş, şiirlerini yazarken kültürü meydana getiren dil, gelenek-görenek, örf-adet, töre, tarih, coğrafya ve din gibi birçok unsurdan faydalanmıştır. Din ve coğrafya kültürü meydana getiren en önemli unsurlardan sayılmaktadır. Her şiirin bir coğrafyası, her coğrafyanın da şiiri vardır. Akbaş, sadece Anadolu coğrafyasının değil bütün gönül coğrafyasının şairidir. Bin yıldır Anadolu'da hüküm süren Müslüman Türk milletinin bir ferdi olarak şiirlerini oluştururken kültürün din unsurunu şiirlerine ilmek ilmek işlemiştir. O, şiirlerinde İslam dininin kavram ve sembollerine yer vermiştir. Dini muhtevaya sahip eserlerinde İslami fikir ve portrelere yoğunlaşmıştır. Akbaş, bu tür şiirlerini meydana getirirken Türk-İslam düşüncesi, Türk-İslam coğrafyası, tabiat unsurları, toplumla ilgili hususlar ve çocuk dünyası gibi konularından faydalanmıştır. Onun gönlü Allah aşkıyla dolup taşmaktadır. O; sade, samimi, bozulmamış bir Anadolu insanı olarak hayat sürmekte ve dini duygularını sadece şiirleriyle değil aynı zamanda hayat tarzıyla da göstermektedir. Akbaş'ın şiirleri imgeler taşıması bakımından önemli olduğu gibi bir olay nakletmesi bakımından da önemlidir. Olayları naklederken de şiiriyetten vazgeçmemekte, olayın geçtiği mekân, olayı yaşayan varlıklar ve olayın geçtiği zaman unsurları şiirlerinde canlı bir şekilde yer almaktadır.

Bu çalışma; olduğu gibi görünen, görüldüğü gibi olan, etrafına güven bahşeden, töresini unutmayan, görüşüp konuştuğunuzda huzur veren, Anadolu bilgisi, Oğuz'un Korkut'u olarak bilenen, inanan, inandığı gibi yaşayan şair Ali Akbaş'ın şiirlerindeki dini unsurlara dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır. Söz konusu çalışmada, onun bazı şiirlerinde yer alan dini unsurların tespiti yapılmış ve bu unsurların bulunduğu şiirlerden örnekler verilmiştir.¹

Ali Akbaş, Türk-İslam kültürü içinde yetişmiş önemli bir sanatçıdır. Onun kişiliği bu kültürle şekillenmiştir. Bu yüzden şiirlerinde İslam dininin sembolleri yer almaktadır. Besmele bu sembollerden biridir. İslam inancında "her işin başı besmeledir". Şair, bunu hayatında şiar edindiğini "Değirmende Gece" şiiriyle gösterir. O, şiirinde Değirmenci Hayrullah adlı bir şahsın hayatından kesitler sunarak bu inancını yansıtır. Hayrullah

isminde de dini bir çağrışım söz konusudur. Değirmenin dönüşü ile zikreden dervişin dönüşü arasında bir ilişki kurulur. Aşağıdaki mısralarda bu sembol şöyle ele alınmıştır:

"Kapısında kör fener/İki yanar bir söner/Sular akar taş döner/Taş döndükçe baş döner/Değirmenci Hayrullah/Bismillah/Bismillah"

Aslında besmele her duygu durumunda dillerden düşmeyen bir zikirdir Anadolu insanının kültür dünyasında. "Değirmende Gece" şiirinde, Hayrullah korktuğunda ve öfkelenildiğinde bir anda Bismillah der. Gece vakti değirmende sıra beklemek, çalışmak zordur. Değirmenci Hayrullah, makinelerin gürültüsünden hiç kimseyi duymaz. Kendini besmelenin koruması altına alır. Hayrullah bu yönüyle Müslüman Anadolu insanının tipik özelliklerini gösterir.

"Şingır mungır cinniler/Arıstaktan indiler/Eşeklere bindiler/Bunu gören köylüler/Köşelere sindiler/Değirmenci Hayrullah/Bismillah/Bismillah"

Akbaş, dini temaları çocuk şiirlerinde de tennüm eder. "Bebeğe" adlı metinde şair, bir baba olarak bebeğin Allah tarafından verilen bir hediye olduğunu dile getirir. Bu yüzden Allah'a şükreder. Ona hayat veren Allah'a, onu dünyaya getiren anneye minnettar olduğunu belirtir. O, bebeğin büyüyüp vatan ve millet sevdalısı olmasını diler. Bu duygularını şöyle dile getirir:

"Seni bana anan armağan etti/Öpüp kokladığım almasın bebek/Tanrım yuvamızı şaduman etti/ Elimizden geri almasın bebek"

Şaire göre inanç, dar kalıplarla anlatılamaz ve yaşanamaz. O, kâinattaki her zerrede var olan hakikati, güzelliği, estetiği idrak eder, anlar ve bunu imana, inanca dönüştürür. Şairin gönlünde hayat bulan çocuk, Allah'a ve Peygamber'e inanır. Şairin dünyasında bu çocuk, kendisine en yakın olanın Allah olduğunu bilir. O, şiirlerinde çocuk diliyle annesiyle, babasıyla, kardeşiyle konuşur. "Uykuya Doğru" şiirinde uyumadan önce annesinin dualarla kendisini Allah'a emanet etmesini ister.

¹ Akbaş, A. (2015). *Bütün Şiirleri*, Bengü Yayıncılık: Ankara

“Anneciğim/ Düşümde bir kuşmuşum/ Kucağından uçmuşum/ Anneciğim/ Düşümde mektupmuşum/ Gideceğim yeri unutmuşum/ Anneciğim/ Aç beni, oku beni/ Basmadan uyku beni”

Yine “Uykuya Doğru” şiirinde çocuk çok güzel bir rüyanın içinden annesine seslenir. Şaire göre; uyku, çocuğun Allah’a en yakın olduğu bir andır ve bu çocuk, rüyasında Allah’la konuştuğunu düşünür. Bu duygu ve düşünce halini Akbaş şöyle dile getirir:

“ Anneciğim/ Allah ne kadar yakın/ Konuştum duydu beni/ Anneciğim/ Yollar beni çağırır// Kuşlar beni Rüzgâr beni/ Uyku beni/ Su beni”

Şaire göre çocuk masumdur ve onun duası makbuldür. Akbaş’ın “Çocuk Duası” adlı şiiri âmin denilecek kadar samimi talepler içeren dualarla şekillenmiştir.

“Gün ola, düğün ola/ Düşte gördüğüm ola/ Ya yaza, ya kışa/ Ayrılar kavuşa/ Dargınlar barışa/ Sayrılar sağ ola/ Bozkırlar bağ ola/ Yaz gele, kış geçe/Kırk gün kırk gece/ Bir ulu şenlik ola/ Dirlik düzenlik ola”

Ali Akbaş, çocuktaki saflığı ve samimiyeti tabiat da keşfetmiştir. Tabiat, insana Allah’ın varlığını hissettiren, onun yaratıcı vasfını anlatan bir unsurdur. Ali Akbaş, doğduğu coğrafyadan ve o coğrafyanın tabiat unsurlarından oldukça etkilenmiştir. Onun şiirlerinde bunun izlerini bulmak mümkündür. Akbaş, “Çiçekler ve Kuşlar” şiirinde birtakım kuş ve çiçek türleri üzerinden, kendi dini duygu ve düşüncelerini ifade eder. Şair, sümbülde besmeleyi, lalede Allah’ı, gülde Hz. Peygamberi görür. Onun şiirinde, güvercinler sema eden bir Mevlevi dervişi; bülbüller yanık sesli bir mevlithan şeklinde tasvir edilir.

“Sümbül/ Bir sülüüs besmeledir/ Ulu mabetlerde süs/ Buram buram Türk kikan/ Sultanlar tuğrâsıdır/ Sümbül”

Onun şiirinde “lale” Kadir Gecesi’ni aydınlatan bir kandile benzetilir.

“Lâle/ Bir Leyle-i Kadir`de kandil/ Bir yürek kan içinde/ Kalmış efgân içinde/ Değil piyâle/ Lâle”

Akbaş, şiirin daha sonraki mısralarında camii avlularını mekân tutan, kutsal kuş kabul edilen güvercini, “Hû” çeken, zikreden bir dervişe benzetir. Şair, onun uçuşunu şeyhinden “el almış” bir derviş olarak tasvir eder.

“Güvercin/Hû çeken derviş/Yüce ayvanlarda,/Semâda bir Mevlevî/Hünkârdan el tutmuş/O’ndan gayri herkes unutmuş/Akıllı kuş,/ Güvercin”

Güvercin gibi Türk şiirinde bülbül de manevi yönü olan bir kuştur. O, şiirimizde âşıktır hem de “en sevgiliye” âşıktır. Bu yüzden Allah’ın evi olarak kabul edilen camilerin avlusundaki gül dallarında yaşamlarını sürdürürler. Akbaş, bülbülün sesini, camilerin avlusundan yükselen bir şadırvan sesine benzetir ve onun sesini, Selimiye ve Süleymaniye’den yükselen bir Kur’an nağmesi ve tatlı bir melodi olarak ifade eder. Bunu şöyle anlatır:

“Bülbül/Şadırvan sesi/Selimiye’de, Süleymâniye’de/Kur’an nağmesi/Tatlı bir elhan/Hâfız ya da mevlithan/Bülbül”

Edebiyatımızda bülbül gülün bulunduğu mekânlarda yer alır. Gül ise kültür ve edebiyatımızda Hz. Muhammed’i sembolize etmektedir. Birçok şair gül mazmununu kullanmış, Hz. Peygambere duyduğu sevgiyi, muhabbeti dile getiren na’atlar yazmıştır. Akbaş da şiirlerinde gülü İslam ile özdeşleştirir. Gülün her saba yeniden açılmasıyla İslam’ın her an yeni olması -her dem yeniden doğarız- arasında bir ilişkiye dikkat çeker. Ona göre gül, İslam’ın fecridir ve her seher vakti, taptaze bir şekilde yeniden doğmaktadır.

“Gül/İslâm’ın fecridir/Terütâze,/Kucak kucak,/ Her seher doğacak/Gül”

Akbaş’ın sadece tabiat unsurlarını dile getirdiği şiirlerde değil aynı zamanda milli ülkülerin dile getirildiği şiirlerinde dini unsurları bulmak mümkündür. Milliyetçi dünya görüşünü benimsemiş olan Akbaş’ın şiirlerinde millet sevgisi milli bir ülkü olarak yoğun bir şekilde görülür. Onun milliyetçi duygularla kaleme aldığı şiirlerinde de Müs-

luman tavrını çok belirgin şekilde kendini gösterir. Mesela milliyetçi bir duygu ile yazılmış olan “Göygöl” şiirinde dini anlayış, slogana kaçmadan, iddiasız, nutuksuz bir şekilde zarif bir eda ile dile getirilir.

*“Ne kadar özenmiş hilkatın eli... “/(...)/” Yanı-
lıp Göygöl’ü su sanmasınlar/Bismillah demeden
yikanmasınlar...”*

Akbaş’ın inanç dünyasını yansıtan şiirlerin önemli bir kısmı “Erenlerin Divanı” adlı eserde yer almaktadır. O, “Erenler Divanı’nda” isimli şiirini gönülâdaşı Efendi Barutçu’ya ithaf eder. Bu şiirde başta Peygamberimiz Hz. Muhammed olmak üzere Anadolu’da medfun din ulularına -Ahi Evran, Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bayram, Akşemseddin, Yavuz Sultan Selim ve Hacı Bektaş Veli gibi- yer verir. Şiirde ifade edilenlere göre o, Anadolu’nun manevi mimarlarının yattığı türbeleri, yatırıları ziyaret eder, dergâhlara uğrar, manevi mimarların hallerini müşahede eder, Hacı Bektaş Veli’den nasihatler dinler, Yavuz Sultan Selim kutsal beldelerin hadimi olmasından dolayı yüceldiğinin farkına varır. “Erenlerin Divanı” Akbaş’ın şiiri gördüğü rüyayla ilgilidir. O, gönül gözlerinin açık olduğu gece vaktinde Ahi Evran’ı, Hünkâr Hacı Bektaş Veli’yi ve Mevlana’yı vb. gönül erenlerini; üçleri, yedileri, kırkları manevi-yatı yüksek olduğuna inanılan şahsiyetleri görür ve bu manevi tabloyu şöyle anlatır:

*“ Gece,/ El ayak çekilince,/ İlâhîlerle ahîler gir-
di rüyama/Külâhları gökte/ Harmânîleri yerde
ahîler./ Başta Ahî Evran;/ Çıktık zamanın tül
kapısından/ Gezdik türbe türbe/ Yatır yatır/ El
öptük/ Yüz sürdük dergâhlara/ Meydan okuyup
çağlara/ Üçler Yediler karıştı/ Öteden Kırklar
erişti/ Yollara koyuldu kervan// Dediler hep
bir ağızdan: “Gelin Hünkâra varalım/ El pençe
dîvan duralım/ Ulu meşveret kuralım/ Görelim
ne demiş Kur’an”/ Kapıldık bir Mesnevî rüzgâr-
rına/ Gök kırığı kubbelerle/ Bir Selçuk şehrine
geldik/ Merhamet bahrine geldik/ Bura Konya/
Konya dünya içre dünya/ Dünya tutturmuş bir
semâ/ Şemsin kenârında,/ “Mevlâna/ Mevlâna/
Mevlâna!”*

Anadolu’nun manevi mimarlarının yanında kahraman yürekli insanların yer aldığı şiirlerinde de dini bir duygunun hâkimiyeti okuyanı kucaklamaktadır. Şairin kahramanlık şiirlerinde de dini

inançlar estetik bir tarzda yer almaktadır. Mehmetçik’in Allah Allah diyerek savaşması Akbaş’a ilham kaynağı olur. Askerimizin göğsünü siper ederek cihat etmesi, şehit düşmesi ve gazilerin düşmana baş eğdirmesi onun şiirinde yer bulur. Şaire göre Mehmetçik’in bu kahramanlıklarının sonunda düşman ezan-ı Muhammed’e baş eğmek zorunda kalır.

*“ Allah Allah diye diye/ Canları ettik hediye/
Ezan-ı Muhammedi`ye/ Eğilmedik baş kalma-
dı”*

Onun “Çanakkale” isimli şiiri ise mukaddes değerleri ve toprakları uğrunda canlarını feda eden şehitleri dile getirmektedir. Şair, bu eserinde vatan ve din uğruna dökülen kanlar ve bu kanların kutsallığı hatırlatılmaktadır:

*“Çanakkale bir velvele/ Bu velvele gelmez dile/
Direndik yedi düvele/ Taş üstüne taş kalmadı//
Tarih görmedi dengini/ Kana boyadık engini/
Şu bizim Boğaz Cengi`ni/ Andıran savaş kal-
madı”*

Ali Akbaş, şiirlerinde sadece Anadolu coğrafyasına yer vermemiş, milletimizin kutsal saydığı mekânları da gezmiş, görmüş ve şiirlerine yansıtmıştır. Hac vazifesini yapmak üzere gittiği kutsal beldelerde hissettiklerini “Sahrâ” adlı şiirinde dile getirir. Kutlu Nebi’nin çölde yaptığı bir yolculuğu yâd eder. Çölün ortasındaki karanlık ve ıssızlığın düşündürdüklerini dile getirir. Şair, çöl ortasında yolculuk yaparken Kur’an-ı Kerim’deki, Leyl suresinde geçen, “Vellely İzâ yahşâ” (And olsun güneşi örttüğü zaman geceye) ayetini anımsar. Bundan duyduğu ürpertiye dile getirir:

*“Ay aydınlığında/Bir devenin/Nârin gölgesi dü-
şüyor kumlara/Ağır ağır gidiyor kervan/Yol-
cular suskun/Çın çın ötüyor çan/“Vellely izâ
yahşâ!”/Diyor Kur’an/Ve zaman duruyor/Ür-
periyor sahrâ”*

Onun Türk-İslam tarihi hakkındaki bilgi ve birikimleri de şiirlerinin oluşumunda etkilidir. “Yeni-den” adlı şiirinde Akbaş, zihin dünyasındaki çağrışımlara yer verir. Bu şiir, dini ve tarihi motifler üzerine kurulmuştur. Şiirde özellikle Kur’an-ı Kerim’de yer alan kıssalardan izler bulunmaktadır. Hz. Âdem’in, Hâbil ile Kâbil’in Hz. İsa’nın ve Hz. Yusuf’un hayatından bahseden hususlar söz konu-

su şiirde yer alır.

“Her şiirde çarمیha gerilirim hoyrat ellerde//Mesîhe hem dem olur,/Göklere seyran ederim//Her şiirde kendimi berdâr ederim/Ölürüm, yeniden dirilirim ben/Yeniden”

Ali Akbaş'ın yazdığı ve 2009 yılında Kudüs'ün İslam Dünyası Kültür Başkenti ilan edilmesi ve silesiyle ilk defa Şam'da düzenlenen programda okuduğu “Ana Şehir” isimli şiiri de dini unsurların yoğun olarak dile getirildiği metinlerden biridir. Akbaş, tam bir Müslüman hassasiyetiyle slogana kaçmadan, samimimi bir eda ile insanlık ve İslam için kıymetli olan bu kutlu beldeyi anlatır. Bu şiirde şair, Kudüs'ün dini ve tarihi yönüyle ne derece önemli olduğunu, birçok inancı içinde barındırdığını dile getirir. O, eserinde Kudüs'te bulunan ve Müslümanların ilk kiblesi olan Mescid-i Aksâdan bahseder. Bunun yanında dini kimliği olan önemli şahsiyetleri anar. Aynı zamanda Yahudilerin Kudüs'e kan ve gözyaşı getirdiğini ifade eder. Yahudilerin zalim ve azgın bir topluluk olduğunu haykırır. Ayrıca Filistin'den bahseder ve Filistin'in sonunun Endülüş gibi olmamasını ister. Bu duyguları aşağıdaki mısralarda şu şekilde dile getirir:

“Ey Kudüs/Ey Beytül Makdîs/Ey ilk kiblemiz olan kadîm belde/Mescid-i Aksâ sende/Kubbetü's Sahrâ sende/Ve Merkad-i İsa sende/Bilmem daha kaç inanç barınıyor sinende/Asırlardır /ufkumuzu aydınlatan gümüş şamdan/Semâlarında birbirine karışmış ezanla çan/Şehirlerin anası ey/Hışirtısı duyuluyor melek kanatlarının/Mâverâdan sesler geliyor/Yamalı elbiseleleriyle giriyor şehre/Emîrül Mü'minîn/Kulları sultan, sultanları kul yapıyor bu din/Aynı mektepten öğrenmiş edebi/Salâhaddîn Eyyûbî/Ve Yavuz Sultan Selim/Benî İsrail'le birlikte tekrar/Fesat geldi bu vâdiye/Kanâat gitti, haset geldi/Zulüm ve istibdat geldi/Bunlar ihtikârdan başka kâr bilmeyen/Mefisto'nun muhteris çırakları/Bunlar Hakka değil, güce taparlar/Bunlar hurmadan şarap/Ve bülbülden kebab yaparlar/Ah Filistin, Filistin/Endülüse benzemesin kaderin/Rabbim, bitsin artık bu dağdağa/Bu acılar dinsin/Yıllardır gülmeyi unutan dullar, yetimler/Biraz sevinsin/Silahlar sussun artık semâlarında ey Kudüs/ Şairler her dilden şiirler okusun/ Kuran tilavet eylesin hafızlar/ Hazreti Davût Zebûr'dan/ Mezmurlar okusun/ Yeşildir

sana yakışan ey şehir,/ Kızıl kan değil.

İnanıldığını söylemekten çekinmeyen Akbaş, dini bir emir olan başörtüsü hakkındaki duygu ve düşüncelerini de inandığı gibi dile getirir. “Başörtüsü” şiirinde onu bağımsızlığın sembolü olarak kabul eder ve onun yasaklanmasından dolayı duyduğu hüznü aksettirir. Başörtüsünün Nene Hatunların süsü olduğunu şöyle ifade eder:

“Yemenidir yaşmaktır/Bayraktır başörtüsü/Şimdi öz vatanında/Tutsaktır başörtüsü//Zulümdür gelir geçer/İnanan kalmaz naçar/Kuytu sulara açar/Zambaktır başörtüsü//Yine yollar kesildi/Dershaneler basıldı/Bir kız gözünü sildi/İslaktır başörtüsü//İdealler arzular/Yasağa nasıl sığar/Her gün yeniden doğar/Şafaktır başörtüsü//Düşme arsız izine/Kanma yalan sözüne/Bacımın gül yüzüne/Yapraktır başörtüsü//Beyzadeler şaşırır/Ne görür ne işitir/Bu bir kimlik işidir/Bir haktır başörtüsü//Hayâsı el örgüsü/Namusun tel örgüsü/Nene Hatun'un süsü/Hak haktır başörtüsü.”

Bütün bu örnekler Ali Akbaş'ın şiirlerinde din duygusunun ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Onun şiirlerinde din, kültür ve hayat tarzı olarak görülmektedir. Dini duygu ve düşünceler samimi bir Müslümanın algılayışıyla yansıtılmaktadır. Şairin bazı mısralarında tasavvufi çağrışımlar da yer almaktadır. Akbaş'ın eserlerinde dinin kültürel boyutu daha belirgindir. Bazı şiirlerinde ise din unsuru çeşitli sembollerle anlatılmıştır.

ALİ AKBAŞ'IN HAYATI EKSENİNDE KURDUĞU ŞİİR DÜNYASI

Hayatı:

Onu bilen zaten biliyordu. Bilmeyenler de İbrahim Sadri'nin 1998'de "Sirkeçiden tren gider..." diye seslendirdiği mısralardan tanıdı Ali Akbaş. Oysa o kendisine eğitime adanmış bir öğretmen ve bir akademisyendi. Milli ve manevi değerlerine bağlı bir kültür adamıydı. Ama hepsinden öte "Ağzından bal akan bir şairdi. (Leontik, 2017, sh:64)

Kendisini şöyle anlatıyordu:

"1942 yılında Elbistan'ın Çatova köyünde doğdum. Sırasıyla, Çatova Köyü İlkokulunu, Elbistan Orta Okulunu, K. Maraş Lisesini ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdim. Çeşitli liselerde, Gazi Eğitim Enstitüsü'nde ve Ankara Meslek Yüksek Okulunda edebiyat öğretmenliği ve idarecilik yaptım. Filim Radyo Televizyonla Eğitim Merkezinde radyo programcılığı görevinde bulundum. 1983 yılında araştırma görevlisi olarak H. Ü. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne geçtim. Burada da yüksek lisansımı tamamlayarak Türk dili okutmanlığı görevine geçtim. Okutmanlık yanında şiirle ve çocuk edebiyatıyla da uğraşmaktayım. Masal Çağı, Kuş Sofrası, Gökte Ay Portakaldır adlı üç kitabım yayımlandı. Meslek hayatımda yirmi beş yılımı doldurarak emekli oldum."

Şairliğe çocuk denecek yaşlarda başlar Ali Akbaş. Henüz 16 yaşında bir lise öğrencisi iken köyüne duyduğu özlemi anlatan bir şiiri Engizek adlı mahalli bir dergide yayınlanır. Daha sonra Maraş Lisesi için açılan bir marş yarışmasında birinci olur ve şiiri "Kahramanmaraş Lisesi"nin marşı olarak kabul edilir. (Tatçı, 2008, sh:143)

Ali Akbaş bir memleket aşığıdır. Onun Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde yaptığı yüksek lisansını "Yapalak ve Ekinöz Ağızları" konulu tez çalışmasıyla tamamladı. Yine 1999-2000 öğretim yılında Kazakistan Ahmet Yesevî Üniversitesinde öğretim elemanı da yaptı. (Şahin, 2010, sh:24)

Eserleri:

Akbaş'ın Masal Çağı (1983) ve Kuş Sofrası (1991), Eylülle Beste (2011), Turna Göçü (2011) ve Erenler Dîvânında (2011) ve Tüm Şiirleri (2015) isimli şiir kitaplarının yanında Gökte Ay Portakaldır (1992) çocuklar için yazılmış masal ve Kız Evi Naz Evi (1969) adıyla kaleme alınmış bir de tiyatro oyunu bulunmaktadır.

Şair, 1991 yılında Kuş Sofrası kitabıyla "Türkiye Yazarlar Birliği" şiir ödülünü almış, ayrıca bu kitap 2000 yılında Mariya Leontiç tarafından Makedonca'ya ve Miraziz Azam tarafından Özbekçeye çevrilmiştir.

1993 yılında Almatı'da gerçekleştirilen II. Türk Dünyası Şiir Şöleni'nde Mağcan Cumabayulı Ödülünü, 2004 yılında Kosovada yayınlanan "Türkçem" çocuk dergisi tarafından yılın şiir ödülünü almıştır.

2005 yılında İtalya'nın Venedik kentinde düzenlenen 57. Şiir Bianeli'nde ve 2007 yılında da 20. Moskova Kitap Fuarı'nda Türkiye'yi temsil etmiştir.

Akbaş'ın şiir ve yazıları Ötügen Türk Kültürü, Türk Edebiyatı, Erguvan, Doğu Türk Yurdu, Hisar, Hamle, Ülkü Pınarı, Divan, Yeni Divan, Doğu, Kanat, Kardeş Edebiyatlar ile Kardeş Kalemler gibi dergilerde yayımlandı.

Şiiri ve sanat anlayışı:

Akbaş, mensubu olduğu milletin ve ait olduğu medeniyet anlayışının şiirini yazmaya çalıştı. O, bugünün şiirini yazdığı için dili bu kadar sade ve üslubu bu kadar berraktır. Bugünün sesi ile yarına seslenmeyi kendisine düstur edinmiştir.

Şiirini geleneğin güçlü kökleri üzerine inşa ettiği için sağlamdır. Zamana karşı dirençli, rüzgâra karşı kayalar gibi metin, kor ateşe karşı serin, ayaza karşı ılık bir mukavemet yüklüdür. Yine onun şiiri doğaldır, katkısızdır ve her türlü sunilikten, yapaylıktan uzaktır. Bu yüzden onun şiirinde karı beyaz, yağmuru ıslak, rüzgârı haşin, güneşi sıcak, geceyi sessiz, denizi dalgalı olarak iliklerinize kadar hissedersiniz. Bu rahatlık ona şiir tekniği olarak da her türlü imkânı kullanmasına vesile olmuştur. Onu kimi zaman güçlü bir hececi, kimi zaman modern bir serbestçi, kimi zaman da gelenekçi bir aruzcu olarak okumak mümkündür.

Fikri zemini de kalbindeki imana merbut olduğu için gelir geçer telakkilere, zaman karşısında

yenilen moda akımlara kapalıdır. O, sanki Yesevi dergâhından bu çağa gönderilmiş bir Yunus nefesli bir alperen gibidir.

Onun şiirlerinde Türk kültürünün ve İslam medeniyetinin sesi, nefesi, doğruluğu, ahlakı, estetiği hâkimdir. O yerli ve millidir ama yerellekle sınırlandırılmış bir kadüklükten de muaf ve müstağnidir. Onun şiirleri; gönül dünyasına Amentü ile çizdiği kalın çizgilerin dışına sarkmayan, yalpalamayan, gevşemeyen bir çizgiye, kimliğe ve duruşa sahiptir.

Kendisiyle yapılan söyleşilerde değindiği gibi onun başucu kitabı Kur'an-ı Kerim'dir. Bunun yanında Dede Korkut Hikâyeleri'ni, Yunus Emre Divanı'nı, Mevlânâ'nın Mesnevisi'ni ve Karacaoğlan'ın şiirleri susadıkça içer gibidir. Günümüze doğru geldiğimizde, tüm klasikleri, Ahmet Haşim'in nesirlerini, Montaigne'nin denemelerini, Sait Faik'in öykülerini, Bahattin Özkışı ve Cemil Meriç'in eserlerini okuduğunu belirtir.

Akbaş kendi sanat anlayışı hakkında da şunları söyler.

“Bir tabloyu değerli kılan orada kullanılan malzeme ve konu edinilen manzara değil, o konuya geydirilen kompozisyonudur. Sanat, reel tabiat değil, sanatçının prizmasından geçmiş tabiatır. Pikasso da, amatör bir ressam da aynı boyayı ve aynı tuvali kullanarak aynı manzarayı resmederler ama ortaya başka tablolar çıkar. Ona göre “herkesin konuştuğu klasik dil, kullanmasını bilenler elinde sonsuz varyasyonlarla dolu ve bin bir oyuna müsaittir. Yerli yersiz dili eğip bükme güçsüz sanatçıların işidir, göz boyayıcılıktır. İyi mobilya yapamayan usta hep âletlerine takar kafayı... “Vay, çekicim Çekoslovak, testerem Alman” diye.”

Ali Akbaş'ın şiir evreninde, insanın özü ve öze dönme isteği, evrensel değerler, modernleşen dünya karşısında kişinin yalnızlığı, doğaya kaçış ve doğanın mükemmelliği, köy hayatının güzelliği, köye duyulan özlem, Anadolu topraklarının güzelliği, Türk birliği, tarih ve gelenek içerisinde Türkler, dünyadaki Türklük ve Türk kültürü, milli ve manevi değerler tema olarak işlenmiştir. (Çelik, 2018, sh:1)

Ali Akbaş'ın şiirlerinde Türklük ve İslâmiyet bir sentez halindedir. Burada din daha çok kültürel boyutuyla, Türklüğü niteleyen, zenginleştiren ve derinleştiren yönüyle dile getirilir. Mutlu ve yaşana-

bilir bir dünya için dünya kardeşliğine giden yolda özellikle bu iki değer önemlidir. (Çelik, 2018, sh:6)

Şairin sanatçı kimliğinde, çocuk şiirlerinden ve çocuk duyarlığından Türklük bilgisi ve kültürüne uzanan bir süreç ve gelişim çizgisi bulunmaktadır. (Çelik, 2018, sh:3) Bu yüzden onun şiirlerinde kimi zaman hikemi bir tavırla karşılaşsınız kimi zaman da içinde ölmeyen bir çocuk sesiyle... Ama o hep kendisidir. Özentisiz, mübalağasız, dolaysız, sade...

Doç. Dr. Ersin Özarlan'a göre Ali Akbaş, birinci sınıf bir 'dilci'dir. Anadolu ağızlarını kullanmada uzman bir kişidir. Kimsenin tercih etmediği konuları işlemiştir eserlerinde. Meftun olduğu bir sanatçı yoktur. Zor yazdığını söyler, ilhamın peşinden koşar. Şiirlerini dostlarıyla paylaşır, kanaatlerini sorar, eserlerini bu şekilde yeniden değerlendirir. Nitelikli dikkatleri, dikkate alan bir tabiatı vardır. Şiir söz konusu olunca tüm değerleri unuttur.

Ali Akbaş'ı çocuklara yönelik yazdığı eserleriyle bir çocuk edebiyatçısı olarak görmek onu dar bir alana sıkıştırmak anlamına gelir. O aslında çocuğa seslenirken büyüklere de mesajını aktarmış, bundan dolayı yetişkinlerin de severek okuduğu bir şair olmuştur. O, bu durumu 1996 yılında ikinci baskısı yapılan Kuş Sofrası isimli kitabına yazdığı önsöz de şu şekilde dile getirmiştir:

“Aslında ben bu şiirleri yazarken kimlerin okuyacağını hiç düşünmedim bile. Elimden geldiğince güzel yazmaya çalıştım o kadar. Çocuklar için yazılmış bir eseri büyükler de severek okuyamıyorsa o eser kötü bir eserdir. Unutmayalım ki, çocuklarını aldatanlar, aslında kendileri aldanırlar. Bugün Dede Korkut Hikâyeleri, Don Kişot, Küçük Prens, Kelile ve Dinme, Bin Bir Gece Masalları güzel eserler oldukları için hem çocuklar hem de büyükler okuyabiliyor.”

Onun resme karşı da ilgisi olduğunu belirtmek gerekir. Resim sanatının gözleme dayalı olması ve tabiatın beslenmesi onun şiirlerine de yansımış ve böylece onda ustalık kokan pastoral bir söylem ile zuhur etmiştir. Bu postaral söylem tabiatın bire bir yansımaları ile değil, yine kadim geleneğin hikemi söyleyişi ile mecedilmiş yeni bir mahiyete bürünmüş şekliyle tezahür etmiştir.

Örneğin “Güvercin hû çeken derviş /Yüce ayvalarda/ Semada bir mevlevî” derken bu gözlem ile içindeki inancı buluşturup onu farklı bir söylem ile okuyucuya sunar.

Onun şiirlerinde romantizmin izleri derinden hissedilir. Güçlü bir tabiat duygusu, tarihe ve halk kültürüne yakınlık, duygusal anlatı olarak algılanabilecek unsurlar ile romantizm, şiirlerin atmosferini oluşturur. (Çelik, 2018, sh:4) Ancak Ali Akbaş'ın şiirini tam olarak bir romantizm içine de sığdıramayız. Onun romantizmi edilgen bir nostaljik halden ziyade kayıp bir medeniyete duyulan özlem ile doludur. Evet, o duygulu bir şairdir ama yeri geldiğinde de muhaliftir, zulme boyun eğmeyen bir aksiyonerdir. 28 Şubat'ın en ayazlı günlerinde korkusuzca şunları haykırabilmiştir.

“Yemenidir yaşmaktır / Bayraktır başörtüsü / Şimdi öz vatanında / Tutsaktır başörtüsü”

Benzer biçimde, şehir hayatından kaçış, doğa ve kır hayatına sığınma düşüncesi de romantik bir duyarlılıkla açıklanabilir. Görünüşte köyden uzakta kalan bir kişinin doğduğu yerlere duyduğu özlem, şiirin derinliklerinde güçlü bir tabiat duygusu ile bir arada verilir. Bir anda masallara konu olan çoban, onun sürüsü ve köpeği, şiirlerin kişileri olur. Yaylasının göğü, yurt toprağı, yalçın kayaları, denizi, ormanı özellikle anılır. Pastoral bir atmosfer şiir dünyasına girer. (Çelik, 2018, sh:4)

Bu bağlamda Ali Akbaş, daha önce kitaplaştırdığı ve dergi okurlarıyla paylaştığı şiirlerinin büyük bir bölümünü 2011 yılında Eylülle Beste, Turna Göçü ve Erenler Dîvânında isimleriyle üç ayrı kitapta toplamıştır. Bu tasnifte şiirlerin edalarının nazara alındığı, kitap isimlerinin de içeriklerle tenasüplü olduğu görülmektedir. Eylülle Beste lirik bir duyarlılıkla örülen, Turna Göçü daha ziyade halk şiiri geleneğine yaslanan, Erenler Dîvânında ise epik duruşun hissedildiği şiirlerden müteşekkildir. (Yanardağ & Durmuş, 2018, sh:96)

Onun şiiri ülke sınırlarını aşarak tüm ümmet ve millet coğrafyasını kuşatır. Akbaş, coğrafyanın vatana nasıl dönüştüğü bilincindedir. Ahmet Kabaklı'ya göre Ali Akbaş'ın bütün şiirleri için dikkat edilecek nokta; millî duygu ve isteklerin yüksek sesle, iddia ve heyecanla verilmeyip, daha ziyade mecazlar aralığından ve sır verir gibi yumuşak söylenmesidir.

Örneğin Rusların Aral Gölü'nü besleyen Amu ve Siri nehirleri üzerine pamuk tarlalarını sulamak için kurdukları barajlar nedeniyle Aral'ın kuruması üzerine söylediği bu şiir onun coğrafyaya bağlılığının bir nişanesidir.

“Göl değil kıımızdı Aral / Bir iffetli kızdı Aral / Kalınca küffar elinde / Yer altına sızdı Aral.”

Sonuç:

Çeşitli kurumlar tarafından birçok kez “yılın şairi” ve “yılın edebiyatçısı” gibi ödüller almış olan Akbaş, milli ve manevi bilinci kendi fikirleri doğrultusunda şekillendirerek bir potada eritmiş ve halk için halkla beraber yaşayarak yazmış bir şairdir. Okunması gereken bir şairdir Ali Akbaş... Edebiyatımızın en önemli isimlerinden birisidir. Kendisi için nice uzun yıllar ve nice eserler vermesini diliyoruz.

Kaynaklar:

Ahmet KABAKLI, *Ali Akbaş'ın Göygöl Şiiri İncelemesi, Türk Edebiyatı, Ağustos 1991*

Ali AKBAŞ, *Kuş Sofrası, Kültür Bakanlığı Yayınları No: 1320, Ankara, 1996*

Ali AKBAŞ, <https://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=3977>

Çiğdem ORUÇ, Gülcihan GÜNANA, *Ali Akbaş İle Söyleşi Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 'Sevgi Bir Kuş Dergisi', 2019*

Dr. Aslan TEKİN, *Edebiyatımızda İsimler, Elips Yayınları, Ankara, 2005.*

Fahri KAPLAN, *Tuna'dan Geçen Atlar ve Trenler: Ali Akbaş'ın "Göç" Şiiri Üzerine Bir Okuma, İki İstasyon Arası Tren Yazıları, TDEV Yayınları, 2018*

Mariya LEONTİK, *Ali Akbaş, Şiiri ve Ben, Türk Edebiyatı, Sayı: 529, Kasım 2017*

Mehmet Ali ŞAHİN, *Akbaş İle Ufuk Mülakatı, Edebiyat Ufku İnternet Dergisi. S. 24, Haziran. 2010*

Mehmet Fetih YANARDAĞ ve Meleknur Özidoruk DURMUŞ, *Kültürel Bellekteki Yansımalarıyla Ali Akbaş'ın Çiçekler Ve Kuşlar Adlı Şiirini Metinlerarası Bağlamda Bir Okuma Denemesi, Edebi Eleştiri Dergisi, Cilt: 2, Sayı:1, Nisan 2018*

Mustafa TATCI, *Ali Akbaş'ın Şiir Dünyasında Çocuk, Türk Halkları Edebiyatı II, Uluslararası Çocuk Edebiyatı Kongresi, Kafkas Üniversitesi, I. Kitap, Bakü 13-15 Kasım, 2008*

Prof. Dr. S. Dilek Yalçın ÇELİK, *Ali Akbaş'ın Kuş Sofrası Adlı Şiir Kitabında Milli Değerlerin Çocuk Duyarlılığından Dile Getirilmesi, Stad Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, Sayfa: 11 – 20, 2018*

Yavuz ERTÜRK, *Bizim Hikâyemizi Anlatır Ali Akbaş'ın Her Şiiri, Dünya Bizim, 14 Nisan 2016*

Yıldırım BULUT, *Ali Akbaş'ın Biyografik ve Sanatsal Yaşamı ile Şiirlerinde Yer Verdiği Temalar, International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS) August 2016: Volume 2 (Special Issue 1)*

GÖNÜL COĞRAFYAMIZIN GÜR SESİ: ALİ AKBAŞ

Şüphesiz ki her şiir şairinin ruh dünyasından izleri taşır. Şair yazdığı şiirlerde her ne kadar saklamaya çalışsa da hayata bakışını, hayat serencamını, hislerini, düşlerini, estetik anlayışı ve zevkini mısralarında ele verir. Onun için bir şairi en iyi tanımanın yolu, onun şiirlerini dikkatle okumaktan geçer.

Şair Ali Akbaş, Türk edebiyatının duayen isimlerinin rahle-i tedrisinden geçmiş son dönemin gönüllerde iz bırakan şairlerindendir. Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan ve Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat'ı onun hocaları arasında sayabiliriz. Onun şiiri, aldığı eğitim ve doğup neflendiği coğrafya itibarıyla gelenekten beslenerek penceresini yeniliğe açan bir şiirdir. Kendine has üslubuyla tanıştığı çağının şiirini söylemiş, asla geleneği tekrar hatasına düşmemiştir.

Şair Ali Akbaş bir konuşmasında şöyle der: “Sanat erdeme açılan kapıdır. Kelam ve kalem erbabı olmak yarınlar için hayaller kurmaktır. Geleceğe dair yeni şeyler söylemektir. Her şair yeni şiirine başlarken acemidir. Çünkü şiirin metafizik boyutu vardır. Bazen kendi kendinize önceki şiirleri ben mi yazdım dersiniz. Şiir salt bilgiye dayanmıyor. Şiir yazabilmek için doğuştan gelen mezzetler de gerekiyor. Duygu kapasitenizin yüksek olması gerekiyor. İnci bizim için güzel ancak midye için acıdır. Şiir de sanatçı için büyük bir çiledir, ıstıraptır.”

Şiiri ince hislerin, nesri de aklın dili olarak gören Şair Ali Akbaş eserlerinde milli ve manevi değerlere büyük önem vermiştir. O, Türkçe rüyalar gören, Türkçe düşünen, Türkçeye ve Türk dünyasına tutku derecesinde sevdalı bir şairdir. Şiirinde güzel Türkçemizi özenle kullanmaya gayret etmiştir. Onun şiirini okurken gönül coğrafyamızda seyahat eder, tefekküre dalarsınız. Maraş Elbistan'dan yola çıkıp tüm Anadolu'yu dolaşır, ardından da Türk dünyasında bulursunuz kendinizi.

*Mesnevi okuyup geçtim Gence'den
İçime bir sızı düştü inceden
Elveda bağlarda üzüm derenler
Üzümü unutup hüznün derenler
Elveda adını unutan şehir
Elveda akmayı unutan nehir
Ata yadigârı Gence elveda
Dahında kuruyan gonca elveda
...*

*Ne zaman ki Kerük gelir aklıma
Boğazlanan bir Türk gelir aklıma
Fuzûli bağımlı talan edenin
Yüzü için tükürük gelir aklıma*

...

*Hey güzeller gelin yine
Sulara seccâde yayın
Bize rehber olun yine
Gönülleri mayalayın
Bir Selcuk sinisi gibi
Bir İznik çinisi gibi*

...

*Leylek
Bir gurbet türküsü gagasında
Her yaz gelir gider,
Yemen'de kınalar ellerini
Beytullah'a yüz sürer
Kuş değil melek*

Onun, şiirinde bize tattırdığı musiki hazzı Türkçenin dupduru membandan nasiplenerek ortaya çıkmıştır. Zorlamadan uzak, doğal bir akıştır bu. Bir Anadolu pınarı gibi arı, duru, sade, samimi, özün özü, güzelliğe teşne, dervişane bir dildir onun şiir dili. O şiirinde duyguyu önceler ve ondan sonra şiirini hece vezninde mi, aruz vezninde mi yoksa serbest şiir olarak mı yazacağını belirler. Yani duygularındır şiirine teknik açıdan yön veren. Dikkatli bir şiir okuru onun hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde tam ve zengin kafiyelerle, serbest ölçüyle yazdığı şiirlerinde ise aliterasyon ve asonanslarla bezenmiş bir iç musikiyi ahengin önemli unsurları olarak hemen sezer.

Gönüllerde Birlik Vakfı tarafından 2020' de kendisine verilen “Muhsin Yazıcıoğlu Edebiyat Ödülü ile 2022 yılında Türk Edebiyatı Vakfı tarafından verilen “Yaşayan Dede Korkut Ödülü”ne hakkıyla lâyık olan şair Ali Akbaş son dönem Türk şiirinin medariftiharıdır. Mısralarına serpiştirdiği sihirli kelimeleri âdeta bir kuyumcu hassasiyetiyle seçip işlemiş, şiir okuruna Türkçenin zevkini tattırmıştır. Şiir onun nezdinde ciddiyetle ele alınması gereken kutlu bir uğraştır. Bir dil ve üslup meselesidir. İnsana ve topluma dair duygu ve düşüncelerini bağırmanın estetik bir söyleyişle ifade etmiştir. Teknik, estetik ve duygu aktarımı açısından baktığımızda bu konuya özel ihtimam gösterdiğini görürüz.

Şiirde kendine özgü renk ve sesiyle bir ekol olmuş, sayısız gönüllere dokunmasını bilmiştir. Yazdığı serbest şiirlerde iç kafiyeye önem vermiş, imgelerini özenle seçmiş ve yerli yerinde kullanmıştır. Şair Ali Akbaş olanca samimiyetiyle ruhunun sesini şiirine yansıtmıştır.

*Hep gezerim apar topar
Yıllar yılı göçebeyim
Yazarsam fırtına kopar
Ben bir şiire gebeyim*

*Sevdâ gibi sancı gibi
Ermişin inancı gibi
Mahzûn gönüller nasibi
Ben bir şiire gebeyim*

...
*Şiirle otağa dönüşür zindan
Şiirle acıyı bal eder insan
Nesîmî`den beri en çetin hüner
Onu paylaşamaz kâğıtla mermer
Kâğıt der ki, ben beyazım bana yaz
Mermer güler, muammerim bana yaz
Yazık, taşlar anlar başlar anlamaz
Bülbül anlar, kaba kuşlar anlamaz
Mâveradan gelen gelen ney sesi şiir
Ürkek bir ceylandır her suya gelmez
Edep erkân ister, hay huya gelmez*

Gönül tezgâhında muhabbetleilmek ilmek ördüğü mısralarında memleketinin şehri, köyü, dağı, ırmağı, deresi, yaylası, kurdu, kuşu, çiçeği, ağacı vatan sevgisiyle, sıla hasretiyle, gurbet sızısıyla dile gelmiştir. Tarihimizin şan ve şeref dolu sahneleri mısralarında canlanmıştır. Milletine olan derin sevdasından dolayı buram buram türkü kokusu şiirine sinmiş, düşüncelerini şiiriyet burcundan okuruna sunmuştur.

*Yıkacağım evi barkı
Sıkıyor beni dört duvar
Niye söylediğim şarkı
Ulaşmıyor yâre kadar*

....
*Büyüyüp bayrağa gönder olasın
Askere orduya önder olasın
Türklüğe yaraşır bir er olasın
Gözümüz arkada kalmasın bebek*

Şiirimizin aksaçlı bilgesidir o. Yunus Emre'den aldığı ilhamla sehl-i mümteniye en güzel şekilde kullanmış, söz onda tüm arılığı ve duruluğuyla hikmete dönüşmüştür. Ayakları doğduğu topraklara yani Anadolu'ya sağlam basan bir şairdir o. Oradan Türklerin yaşadığı tüm coğrafyaları bize getirir, oradaki kardeşlerimizi hatırlatır. Türk İslam medeniyetinin kültür havzalarında bizi dolaştırır. Erenler divanına götürür bizi, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması uğruna kutlu bir hedef çizerek gökyüzünü çadır, güneşi tuğ olarak gösterir bize.

*Gece,
El ayak çekilince,
İlâhilerle ahîler girdi rüyama
Külâhları gökte
Harmânîleri yerde ahîler.*

...
*İşte şu ince yol gider Turan'a
Bir mızrak ormanı tuğlar gölgesi
Savaşlar döz döse kiran kırana
Duyuluyor ok ışığı nal sesi*

Son dönem Türk şiirinin yaşayan değerli isimlerinden birisi olan şair Ali Akbaş kendine özgü ses ve rengiyle edebiyatımız içerisinde önemli bir yere sahiptir. O; şairliği, eğitimciliği, milli ve manevi alanda birleştirici rolü ile ülkesine ve milletine önemli hizmetler yapmıştır. Kendisi ile ilgili birçok araştırma yazıları yazılmasına rağmen bu çalışmalar hala yeterli değildir. Bir vefa borcu olarak bu alanda daha fazla çalışma yapılması gerektiği kanaatindeyim. Yazımızı şairin şu dizeleriyle noktalayalım:

*Rüzgârda ateş yakmaktır hayat
Teşrin soğuşunda donmamak için
Rüzgâr söndürecek, sen yakacaksın
Evdeki ocağı ninem de yakar*

ALİ AKBAŞ ŞAİR VE BİR DAVA ADAMIDIR

60'lı yılların ikinci yarısı olduğu kesin de 67 mi yoksa 68 mi kesinleştiremedim.

Elbistan'da Çarşı Camii'nin kuzeyine sınır olan sokak o zamanlar değişmeye yüz tutan 'Marangozlar Çarşısı' idi. Uzun Çarşı'dan sağa dönüp bu çarşıya girenler iki taraflı çoğu marangoz olmak şartıyla çayhane dâhil başka dükkânlarla karşılaşır. Caminin avlusu içine yapılmış dükkânlardan sağ baştaki helva üretip satan bir dükkân için sol baştaki marangoz dükkânı idi. Marangoz dükkânlarının önünde çakmak taşı çakılmış veya çakılmamış gemler, sandıklar, yayıklar, sandalyeler sıralanmış veya kapısına yandaki duvara dayanmış olarak beşikler kağnıcaklar ve başka ahşap malzemeler asılarak sergilenirdi.

Bu çarşının sol taraf ortalarında daracık bir dükkânın üst katı Ali Akbaşı'nın önderliğinde Elbistan'da ilk 'Ülkü Ocağı' olarak kiralanmıştı. Dükkâna girince üç dört metre ilerler sonra sağdaki ahşap merdivenle üst kata çıkılırdı. Güneye yani Çarşı Camii tarafına bakan duvarında büyük bir pence-re, onun önünde bir masa ve beş altı sandalye vardı. Bir de duvarda asılı küçük bir pano. Orada asılı olanlardan birkaç gazete kupürü, A. Türkeş ile Atatürk'ün kalpaklı bir fotoğrafını hatırlıyorum.

15-16 yaşlarındaydım. Samimi olduğumuz birkaç arkadaşımın arada gelip gitmeye başlamıştık. Biz daha çok akşamları gider; bir süre oturur, ikram edilen çayı içer, bir sohbet varsa dinleyip ayrılırdık. Her geldiğimizde başka gençlerin ve büyüklerin de geldiğini görüyorduk. Ayrılırken Akbaşı muhakkak "Gençler, yine buyurun, burası sizin sayılır, boş bırakmayın." derdi. Kısa zaman sonra Ali Akbaşı'nın şair ve öğretmen olduğunu öğrenmiştik.

Ne kadar geçti bilmem; altından kalkacağına emin olduğu birkaç kişiye seminer konuları vermiş. Bu arkadaşlar, haftada bir sunum yapıyordu. Bir sonraki haftanın konusu ve seminer verecek olan görevlinin ismi panoda duyuruluyordu. Konu ilgimizi çekerse gidip dinliyorduk. Sürekli birlikte olduğumuz arkadaşlardan Mehmet Karaman'a da "Toprak Reformu" konusu ve yararlanması için de Profesör Dr. Mümtaz Turhan'ın "Toprak Reformu ve Köy Kalkınması" (1964) isimli kitabı verilmiş. Seminere 3 gün kala Mehmet Karaman mutlaka Maraşa'ya gitmesi gerektiğini söylemiş. Bunun üzerine seminer programını aksatmamak için Ali Akbaşı benden rica etti. Ben de kabul ettim. Gece gündüz

çalışarak üç gün içinde adeta kitabı ezberlercesine hazırladım ve belirlenen günün akşamı dinlemeye gelen on beş kişilik gruba sundum.

Takdimi yapan Ali Akbaşı sunum yaptığım masanın yanında iken tam karşımda zayıf, esmer, siyah ve hafif sarkık bıyıklı, alnının yarısından çoğunu kapatmış simsiyah saçları; dinlerken sürekli elindeki kalem ile kolunu dayadığı masada bir kâğıda, başını hiç kaldırmadan şekiller çizen biri oturuyordu. Arka arkaya içtiği sigaradan nefes alırken, avurtları birbirine degecek kadar içe çöküyordu. Tahta sandalyede ve sürekli bacak bacak üstüne atılı oturuyordu. İşin ilginç yanı; bunu yaparken yere basan bacağı ve bu bacağı yasladığı sandalyenin ayağını, üstteki bacağı ile birlikte sardığı yetmiyor gibi ayağı yandan dışarı çıkıyordu. Sunumumu bitirince Ali Akbaşı, bu ağabey ve yaşı bizden beş on yaş büyük birkaç kişi beni tebrik ettiler; bana yüreklendirici sözler söylediler. Sonra Ali Akbaşı oradakileri tanıttı; meğer tahta sandalyede oturan, o zayıf, esmer ve sürekli sigara içen Abdurrahim Karakoç değil miymiş! Heyecanlanmış ve onunla tanıştığıma mutlu olmuştum. Sonraki yıllarda Elbistan'dan gidinceye kadar sık sık görüşmemiz mümkün olmuştu.

Ali Akbaşı, Elbistan'a her geldiğinde temelini atmaya çalıştığı fikriyatı dâhilindeki gençler ile ilgilenen ve katkıda bulunan büyüklerle bir araya gelirdi. Milli konular ve yerel kültürümüz üzerine sohbetler edilir, bu bağlamda görülen yaşanan ilginç olaylar anlatılırdı. Daha sonraki yıllarda bu sohbetlere şiiri de eklemişti. Milli şiirden, geleneksel şiirin çağımıza uygun söyleyişinden yanaydı.

Ali Akbaşı ile ilginç bir hısımlığımız var: İkimizin de anneannesinin anneanesi Emine Hanımdır. Bize kadar gelişi özetle şöyledir:

Süleyman ve Emine çiftinin çocuklarından ikisi: Safiye ve Zeynep.

1) Safiye'nin kızı Halime, onun kızı Emiş, onun çocuklarından biri Ali Akbaşı.

2) Zeynep'in kızı Fatma, onun kızı Şefika ve onun çocuklarından biri Arif Bilgin

Kıymetli şairimize hayırlı, sağlıklı ve uzun bir ömür diler, selam, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Salman Kapanoğlu

HÜZÜN ŞAİRİ ALİ AKBAŞ

Her şair bir özelliği ile öne çıkar. Mehmed Âkif millî şair, Yahya Kemal İstanbul sevdalısı, Ârif Nihat Asya Bayrak şairi... Ali Akbaş Hoca'm içinse "hüzün şairi" denilebilir. Hangi şiirini okusam deren bir hüzne dalarım. Birkaç şiir okuyunca gönlümün dolduğunu gözüme dolan yaşlardan anlarım. Şiirlerin muhtevası ile kelimeler, o kadar uyum içinde ki kafiyeler de bir o kadar ahenkli. Hiçbir şiirinde şairlerin oyuncağı olmuş kafiyeler yoktur. Hocamın üslubunun öyle büyüğü, öyle sihirli bir örgüsü var ki onu anlatmak için aczimi itiraftan başka tarif bulamıyorum. Kişiliği ile şiirleri öyle mütenasip ki onu ilk defa tanıyan biri, şair olduğunu anlayıverir. Ses tonu, ses tınısı, hatta tebesümünde bile bir hüzün hissedilir. Tabi, onca dert yüklü şiirleri ruhunda, kalbinde yaşarsa kalıbına da elbet yansır.

Önce hatıralardan bahsedelim:

Lisede edebiyat öğretmenim, Ali hocamın "Kilim" şiirini bana vermişti, Ali hocamı Gazi Eğitim Entitüsüsünde Türkçe bölüm başkanırken makamında ziyaret etmiştim. Kendini ilk defa gördüm. İçeri girdiğimde masanın arkasında klasörler, dosyalar ve evraklar denizinde çırpınan bir şair gördüm.

Kendisi de beni ilk defa görüyordu; kendisine "Kilim" şiirini okuyunca, nereden buldun onu? O benim bitmemiş bir şiirim, dedi. Hani, sonra kitaplarına giren "Kilim Üstüne" şiiri şöyle başlar hocamın:

*Bizim kızlar
Kilim dokumuş
Kışın bahar olsun diye
Güllü güllü, dilim dilim dokumuş
Fadime, Hatice, Elif, Emine
Hiçbiri ne yazmış ne de okumuş
Aldan, mordan, mâviden
Bir ilmik de sevgiden*

Birkaç şiir daha okuyunca, şiirler ona can simidi gibi geldi, çırpındığı dalgalardan kurtulmuş gibi, Salman, sen geldin ben şairliğimi hatırladım, dedi. İlk defa tanıdığı beni mesai saatinin bitimine kadar bırakmadı, evine götürüp misafir etti.

O günden sonra, daha yakından takip ettim hocamı. Her hecesi acı, hasret, çile ve hüzün dolu

şiirlerinde, sanki bütün bir şiirin damıtılması gibi öyle bir mısra çıkar ki karşınıza, bendi taşırır zaman zaman. Türküler şiirinde, "Bizim kızlar bulamayınca dengini// Kimi türkü yakar kimi kendini", der. İşte, türkülerin nasıl meydana geldiğini anlatır orada. Şiirin başka bir beytinde öyle bir mısra var ki bütün türkülerin hikâyesini anlatır. Şu mısralara bakın, sanki deve yüküyle dert yüklenmişler: "Türkülerin çektiğini kim çeker// Kervanda Buğrâdır bizim Türküler". Doğru ya, biz türkülere dökeriz acılarımızı, türküler ne yapsın, nasıl dayansın?

Ali Akbaş hocam, aynı zamanda bir "dâva' adamı"dır. Bütün şiirlerinde bunu görür, hisseder ve yaşarsınız. Bütün hayatı boyunca idealist bir gençlik yetiştirmek istedi; daha kendisi de genç sayıldığı yıllarda eğitimci kimliği ile benim de aralarında bulunduğum Divan Edebiyat ve Kültür dergisini çıkardı. Yanında kimler yoktu ki: Prof. Ahmet Bican Ercilasun, Beşir Ayvazoğlu, Yücel Çakmaklı ve daha Türkiye'nin önde gelen yazar ve şairleri...

Beşir Ayvazoğlu, benim gazel türü bir şiirimi ilk sayıda yayınlamak istedi, derginin mizanpajında da yer aldığı halde Ali hocam, benim şiirimi görünce Beşir Ayvazoğlu'na, Salman'ın şiirini ileriki sayılarda yayınlalım, ne de olsa derginin ilk sayısı, Salman daha çok genç, biraz sabretsin demiş. Beşir Ayvazoğlu, gencin kalbi kırılmasın sonra, deyince hocan böyle istedi de, o kırılmaz demiş. Beşir Ayvazoğlu olup biteni söyleyince evet kırılmadım, ama bir burukluk yaşadım, ne de olsa serde toyluk var.

Biliyor musunuz, Ali Akbaş hocamın çok haklı olduğunu yıllar yıllar sonra anladım, çok genç yaşta büyük yazarların arasında beni ezilmekten korumuş. Hem de öyle bir anladım ki, hocamın ufkunun, irfanının ne kadar ileri olduğunu fark ettim. Nasıl anladığımı arz edeyim: Geçtiğimiz yıllar bahçemize birkaç ceviz fidanı dikmiştim, iki üç yılda ceviz vermeye başlar, dediler. Gerçekten de üç yıl içerisinde ceviz fidanında bir tane ceviz meyvesi gördük, büyük bir sevinçle bahçivana, cevizi görüyor musun, ne kadar güzel değil mi? dedik. Biz adeta ilk bebeğini seven baba gibi sevinirken bahçıvan cevizi bir anda koparıp attı. Öyle sinirlenmişim ki ne yaptın sen, dedim. Bahçıvan ise gayet sakin: Bu cevizi koparttım ki fidan bütün kuvvetini gövdesine versin, o bir cevizi büyütmek için uğraşmasın, dedi. İlkokul mezunu bile olmayan o köylü

adam, bana adeta bir kitaplık nasihat verdi. O an beynimde şimşekler çaktı Ali Akbaş hocamı hatırlayıverdim. Divan Dergisi'nden çıkarılan şiirimin burukluğu da içimden çıkıverdi ve yerini hocam için dualara bıraktı.

O günden sonra, ne zaman bir okula, yazar-okur buluşmasına gitsem bu ibretlik hadiseyi anlatır, onları yazar olmaktan çok önce okumaya teşvik ederim. Sen okumayı zorlarsan, yazarlık ta seni zorlar, derim.

İsterseniz hüznün temalı şiirlerine daha yakından bakalım. Meselâ, "Masal Çağı"nda, özlemle hüznün karıştığı mısralar:

Şarıl şarıl çimdiğim çay
Çiğdem topladığım yayla
Artık rüyama girmeyin,
Etmeyin, etmeyin böyle
.....
Hiç sormayın, nerde kaldım
Her yıl bir diyarda kaldım
Bir ifrit ağına düştüm
Bir kuş gibi darda kaldım
Hele çok meşhur olan, bir zaman Almanyada-
ki işçilerimiz arasında yayılan "Göç" şiirindeki
feryat-figan ayrılışların yarattığı hüznü bakın:
Bir kampana çalar
Analar ağlar
"Oğuuul
Oğul"
Çocuklar öksüz
Gelinler dul
Sirkeci'den tiren gider
Evim barkım viran gider

Keza, "Erenler Dîvanında"ki mısralar, sanki o muhteşem maziyi kaybetmiş olmanın hüznüyle uykuya dalan şairin, ülkesinin dertler yumağından kurtulması için gece rüyasına giren Anadolu erenlerinden istimdâdını dile getirishi... Az bir alıntı:

"Hey güzeller// Horasan erleri// Yesi güvercin-
leri// İki cihan serveri// Muhammed aşkına//
Biz sizin dîvaneniz// Ayak tozunuz// Yitirdik
nerde iziniz// Bu yurt// Osmancığın Yurdu//
Sizin yurdunuz// N'olur niyâz edin Hakk'a// Bi-
zim kalmadı yüzümüz"

Hele de o ağıtlar, Türk dünyası coğrafyalarına, insanlarına; bizim dünyamıza ve insanlarımıza yazılan ağıtlar: Alın meselâ Kırım ağıtı olan "Öksüz

Yurt"tan bir dördlük:

Sisler bırakmıyor Kırım görüne
Benim ela gözlü yârim görüne
Seni süren sürüm sürüm sürüne
Bulut, kara bulut Kırımlı mısın?
Kırım'ın derdinden sorumlu musun?

Ya da o coğrafyaların sevdalısı Yakup Ömeroğlu'na atfettiği, çoraklaşan "Aral'a Ağıt"tan bir parça:

Aral'ın suyu kan gibi
Yaralı bir ceylan gibi
Meğer göller de ölürmüş
Kuğu gibi insan gibi
.....
Göl değil kıızı Aral
Bir iffetli kızdı Aral
Kalınca küffar elinde
Yer altına sızdı Aral

Ve Stalin katilinin katlettiklerinden bir Saha Türkü aydına, Oyunskiy'e yakılmış, muhteşem "Oyunskiy Sagusu"na göz atın:

(Eşinin rüyası)
Hey
Benim aziz anam
Cebcekiey!
Oğlunu destanlarla besleyen udagan kadın
Ve ben Olonho Destanı'nı yazarken
Uğrumu aydınlatan
Can yoldaşım, yorgun karım
Beni bir alaca şafakta astılar

(8 bölümlük ağıtın birinci bölümünün sadece giriş kısmıdır. Cebcekiey: Oyunskiy'nin anası, Saha folklorünün kaynak kişisi; udagan: ermiş benzeri, ulu kişi; Olonho destanı: Oyuskiy'nin yazıp yeniden gün yüzüne çıkardığı, 36 bin mısralık hacmiyle Manas benzeri Saha destanı.)

Ali Akbaş hocamın ağıtları, hüznüleri bitmez; hangisini analım? "Kazak Mezarlığı"nı mı? Kerkük şehidi "Necdet Koçak'a Ağıt"ını mı? Yine Stalin'in dara çektiği Özbek şairi "Çolpan"ı mı? Ya da sadece Türkiye'nin değil "cümle cihan âlimi" sayılan, vaktisiz kaybına hep birlikte yandığımız "Erol Güngör'e Ağıt"ını mı? Yoksa da bir ağıt temasıyla yazdığı, "Mebus Osman, mahpus Osman" diye sızlandığı "Serdengeçti"yi mi? Yoksa yoksa, o her canlı için mukadder, malûm "uzun gece"yi anlatan "Şeb-i

Yeldâ'yı" mı?.. Hatta "Sancı"yı, daha da hüznülüsü bir "Bebeğe" yazılmış şiiri anmadan olmaz. Nasıl şiirler bunlar böyle? En iyisi bunların hepsini de okuyucuya bırakıp "Göygöl" ile noktayı koyalım.

Ama "Göygöl"den bir parça alıntı yetmez. Bütünü vermek lâzım. Oysa buna da yerimiz yetmez. 1990 öncesi esir Türk illerinin hüznü, lirik-romantik bir şiir üzerinden ancak bu kadar çarpıcı şekilde işlenebilirdi. (Şükür ki, Azerbaycan ve Batı Türkistan için bu hüznün şimdilik bir parça dindi. Darısı Doğu Türkistan'a!..) Burada sözü, onun hakkında vaktiyle harika bir tahlil denemesi yapan üstad Ahmet Kabaklı'ya bırakalım mı? Şöyle demiş üstad:

"Ali Akbaş, bu şiirde yer yer ve hele şiirin sonunda büsbütün hüznü, kederler içindedir. Dağlar, hasretler, ölüm, ayrılık halk şiirimizin, türkülerimizin ezeli hüznün temalarıdır. Ancak bu şiire Ali Akbaş'ın başarı ile sindirdiği büsbütün başka, büsbütün yeni bir millî acıdır. Azerbaycan'ın hâlâ sürmekte olan esirlik, istiklâlsizlik, sahipsizlik derdidir; bu derdin, Türkiye'de ve bütün dünyada yaşayan soydaşların ızdırabı, bu şiirde Göygöl-Gence timsalleri etrafında en güzel ifadesine kavuşmuştur:

*Yüzümü yalarken yayla meltemi
Her gece rüyamda bir beyaz gemi
Sularımı yara yara gidiyor
Özlediğim bir diyara gidiyor.
Mesnevi okuyup geçtik Gence'den
İçime bir sızı düştü inceden
Elvedâ bağlardan üzüm derenler
Üzümü unutup hüznün derenler." (Ahmet Kabaklı, Türk Edebiyatı Dergisi, Ağustos 1991)*

Haksız mıymışım Ali Akbaş Hocam için "hüznün şairi" demekte?

"O, benim hocam!.." "Hocam" hitabımda öyle derin hisler yaşıyorum ki, sahiplik duygum kabarak kalbimden de bin hocam sedası işitiyorum.

Evet, "o benim hocam", hani çocuğun oyuncağını almak istediğiniz zaman, "o benim!" der ya... İşte aynı duygularla ben de "o, benim hocam!", diyorum.

Aslında Ali Akbaş hocam, "Türk dünyasının Akbaş"ıdır. Yukarıdaki hüznün şiirlerinde bunu açıkça gördük. Ayrıca Türk dünyasına yerinde yaptığı hizmetleri anlatacak değilim. Hocamın reklamı, şöhreti sevmediğini biliyorum. Onun tevazuu, gurur abidesi şairlerin kibrinden daha büyüktür.

Muhterem hocam, seni anlatmamı istediler.

"Bin bir başlı kartalı nasıl taşır kanarya?". Seni anlatmaktan çok anlamak isterim. Bununla birlikte, "hüznün şairi Ali Akbaş'ı hakkıyla anlayana aşk olsun!" demek geliyor içimden.

Ama mademki hüznülden dem vurduk, onunla bitirelim müsaadenizle. "Hasbihâl" dörtlüğünde:

*Artık hülyalar da terk etti beni
Kuğuları uçmuş bir göl gibiyim
Söyle kimsin aynadaki ihtiyar
Neden böyle kendime el gibiyim*

diye hüznüleniyorsun. Dert etme be hocam, biz talebelerin de ihtiyarladık. Her yaşın güzelliği olduğunu sen bizden iyi bilirsin. Bak, sen bu yaşında da ne güzel şiirler yazıyorsun!.. Sana hüznü az, neşesi bol, muhterem yengemiz, yeğenlerimiz ve torunlarınla birlikte sağlıklı ömürler dilerim "benim hocam!.." ¹

¹ Metinde alıntı yapılan şiirlerin tamamı, Ali Akbaş'ın Bütün Şiirleri kitabındandır: Bengü yayınları, ilâveli 2. Baskı, Ankara, 2018 (toplam, 412 sayfa).

ELİF

Köy dağların ardında kaldı
Bir gün çıktım yel yepelek
Köy dağların ardında kaldı
Türküleri unuttum
Gitgide ıradı kağnı sesleri
Bir daha uğramadım
Hâlbuki Elif'e sözüm vardı
Hiç varmadım
Kız dağların ardında kaldı

Sanırım
Özlemiş, özlemiş, alışmış Elif
Artık çoluk çocuğa karışmış Elif
Bilirim ardından atıyorlar
“İnsanoğlu çiğ süt emmiş emmoğlu
Sözü savı m olur?
Mümkünü yok,
Dönmez artık
Dönmez o!..”

Mevlüt Mehmet Şahin

YORGUN

Ali Akbaş'ın "Bıkkın" adlı şiirine nazire.

Hasreti düşüyor bir yârin geceye,
İliklerime işliyor ruhumun.
Mevsimler ötesidir yalnızlığım.
Bir ölü toprak gibi sessiz akışı,
Gözlerimden akan yaşın kulaklarda yankılanışı...

Damla damla ayrılık kokan deniz!
Rüzgârlarda dalgalanan deniz!
Uçsam üstünde bir martı edasıyla,
Tutup içine çeksen beni ey deniz!

Bir yuva şefkatiyle,
Gidersem hasretimi seninle.
Dalsam, içine karışsam,
Hiç uyumasam, hiç yılmasam.
Ve bir daha hiç yorulmasam...

Kucaklar mısın beni ey deniz?
Kucaklar mısın?

6 Şubat 2023 Elbistan Depreminden sonra Ali AKBAŞ ağabeyin 27.02.2024 tarihindeki Elbistan ziyaretinden bir kare

ALİ AKBAŞ'IN “GÖÇ” ŞİİRİNİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Şair, içinde yaşadığı toplumdan beslenir. Toplum sosyal ve ekonomik ve kültürel bütün unsurları şairin ruh dünyasında olgunlaşır ve olgunlaşan yürekten dışarı sözcükler şeklinde sızar. Sızarken de sahibinin hücrelerine kadar, içinde bulunduğu dünyaya yansır. Aslında şairin dile getirdiği acılar, hüznler, sevdalar yahut da neşeler toplumun acıları ve sevdalarıdır. O sözcüklerden şairin içinde yaşadığı toplumu görüp okuyabiliriz. Kısacası şair, içinde yaşadığı (Beslendiği) toplumun bütün özelliklerini yansır. Bu her dönem böyle olmuştur.

Bu mezkur ifadelerden hemen akla yüzyıllardır tartışılan “Sanat sanat için midir yahut da toplum için midir?” sözleri gelebilir. Bizim kanaatimiz, sanatçı, ister sanat için, ister toplum için mücadelesini sürdürsün; her halükârda, sanatının içinde yaşadığı toplumu bütünüyle reddetmesi mümkün değildir. Her ne kadar sanatçı içinde yaşadığı (Beslendiği) toplumu inkâra kalkışsa da, yine de yaşadığı toplumdan etkilenme durumundadır. İyi bir gözlemci yahut eleştirmen bu konuyu sözcüklerin arasında yakalar ve o sanatçı üzerindeki etkilerini gözler önüne serer.

Bu etkilenme Cumhuriyet döneminden sonra kendini çok daha iyi hissettirmektedir. Özellikle 1950’li yıllardan sonra toplum olarak geri kalmışlığımız, fakirliğimiz, kenar mahalle aşklarımız hep edebî ürünlere konu olmuştur.

“Göç” şiiri de bu duygularla (Hasret-Ezilmişlik) ortaya çıkmış bir üründür. “Göç” şiirini incelerken Ali Akbaş Hocamızın içinde yaşadığı toplumun özlemlerini, acılarını, sosyal ve ekonomik yapısını duyacağız...

“Göç” şiirini inceleme ihtiyacı nereden kaynaklandı gibi bir sual akla gelebilir. Hepimizce malumdur ki, ancak geniş kitlelerce kabul görmüş eserler incelenerek okuyucuların dikkati çekilir, yahut da o eser üzerinde değişik mülahazalarda bulunulur. Zannımca “Göç” şiiri de bu bağlamda incelenmeyi hak eden ürünlerdendir. Bir diğer husus son 200 yıldır içinde bulunduğumuz Batı hayranlığı, insan göçü ve Avrupa topluluğu hevesimiz galiba bu şiirin yeniden defalarca okunmasını ve üzerinde düşünülmesini zorunlu kılmaktadır. Belki biraz daha uyanmamız ümidiyle...

*Su serperler ya
Gidenlerin ardından
Dün askere
Hind’e Yemen’e
Bugün ekmeğe
Dönmezlerde ondan
Yoksa niye serpsinler
Sirkeçiden tren gider
Ona binen verem gider*

Biz toplum olarak, şairin diğer dizelerde izah edeceği gibi büyük bir maziye, güçlü bir topluma su serptik, hep yeniden o nesli, o gücü, o ihtişamı yakalamak ümidiyle... Biz sevdiklerimizi uğurlarken arkalarından su serperiz, su gibi akıp gitsinler ve sağ sâlim dönsünler diye; ama dün Yemen’e, Hind’e gönderdiklerimiz dönmediler, muhtemeldir ki bugün gidenler (Batıya) dönmeyeceklerdir.

“Su serperler ya” özellikle “Ya” ünlemi hem bir hatırlatma, hem bir istihza hem de bir çaresizliği bünyesinde barındırmaktadır. Bir ünleme bu kadar zenginliğin katılması, bir ünlemin bu kadar anlam derinliğinin olması tesadüfî değildir. Şiir sıradan bir eylem değildir. Öyle olsaydı her manzumeye zaten şiir derdik... Biz şiirin şifreler yığını olduğuna inanıyoruz. Şair bir virtüöz gibi sözcükleri özenle seçer ve her sözcüğün anlam derinliğinin olmasına özen gösterir. Yoksa dize sonlarındaki ses tekrarlarından oluşan, biraz da ahenk unsurlarının egemen olduğu sözcük yığınlarına şiir denilmesi safdillik olur. Şiiri manzumeden şair diğer söz yığınlarından ayırmak gerekir. Ahmet Haşım:

“Şairlerin sözü Peygamber sözü gibi tefsire müsait olmalı” der. Bu ifadelerden hareketle, “Göç” şiirine bu kadar ağırlığın, zenginliğin katılması aynı oranda şairinin de gücünü gösterir.

“Göç” şiirindeki her sözcük, anlam derinliğinden, anlam ağırlığından yani bünyesinde taşıdığı zenginlikten (Bir nevi) yorgun düşüyor. “Su serperler ya/gidenlerin ardından” Kimlerdi gidenler yahut nelerdi gidenler? Koca bir mazi mi, insanlık mı asırlardır. Dik duran onurumuz, Türklüğümüz müydü? Daha bir yığın soru... “Dün askere / Hind’e Yemen’e” “Dün” kelimesi özellikle seçilmiş. “Dün” daha henüz yeni, “Dün” bütün geçmişimizin şifresi, özellikle de Anadolu insanımızın fotoğrafı-

nı yansıtmaktadır. Öyle değil midir, nasıl unutulur; bugün ki sefaletimizin, ezilmişliğimizin, horlanmışlığımızın sebebi “Dün” değil midir? Bugün ki Ortadoğu’nun sefaletinin, insanların canının yanmasının sebebi “Dün” değil midir? “Dün” değil midir bugünkü acılarımıza sebep olan... Anadolu insanımızın üç yüz bini Yemende, bir o kadarı Trablusgarp’ta, Çanakkale’de, Balkanlarda, Sarıkamış’ta, Millî Mücadele’de şehit düşmemiş midir? Milyonlarca vatan evladının “Gök ekin” biçilir gibi bu topraklarda can verdiği “Dün” değil midir? Ah o “Dün” değil midir yüreklerimize kor düşüren, yoksa biz böyle mi olurduk? “Dün” değil midir bizleri bugün (Batının) yollara düşüren... Hâsılı “Dün” bugünümüz, geleceğimiz, her şeyimizdir. Şair bu sözcükle (Dün) bütün geçmişimizi gözler önüne sermektedir. Şiir de bu olsa gerek. “Bugün ekmeğe / Yaban ellerine / Dönmezlerde ondan / Yoksa niye gitsinler” “Dün” gidenlerin vatan için, insanlık için gittiği dahası ilâhî lütfâ nail olmak için... Ya bugün kiler... Dünkü gidenler o ilâhî lütfâ ulaştılar ve dönmediler. Sahi bugün gidenler (Avrupa’ya çalışmak için) niçin gider ki? Ekmek için mi? Şair ümitsiz, yorgun, sitem dolu. “Dönmezler de ondan” sözcüklerini özellikle seçmiş. Savaşa gidenler (Hinde Yemene) dönmeyebilirler; bunu anlıyoruz... Ya ekmeğe gidenler niçin dönmezler ki... Bizler, bugün gidenlerin dönmeyeceklerini hatta birçok insanımızın da oralara gitmek istediğini görüyoruz. Aslında gidenler Ahmetler, Mehmetler, Fatmalar değıllerdir Gidenler bir medeniyetti, istikbâldi, ümittiler.

*“Bir kampana çalar
Analar ağlar
Oğuuul
Oğul
Sirkeci’den tren gider
Evim barkım viran gider
Biz hep atla geçtik hep Tuna’dan
Böyle geçmedik
Avrat uşak
Biz hiç böyle geçmedik
Beyler utansın
Sirkeci’den tren gider
Varım yoğum törem gider”*

Bu millet hep ağladı, dün de bugün de... Ana-

larımız dün oğul, oğul diye “Kınalı kuzuların” arkasından ağıtlar yaktılar; ama dünkü gidenlerin analarının yüreklerinde onur vardı ışık vardı... Ya bugünküler... Şair bununda cevabını veriyor “Biz hep atla geçtik Tuna’dan / Böyle geçmedik / Avrat uşak” Tarihimizde bizimle bağdaşan, dost olan, hemhal olan başka bir ırmak var mıdır, bilemeyiz; ama Tuna denildiğinde hep bir tarafımız tutmaz olur. Sanki biz Tuna’yдық, Tuna da biz... Bugün o da öksüz... Biz de... Neden şair Tuna’yı seçmiştir ki? Yüreklerimiz dağlamak için mi, daha çok acı çekelim diye mi, ona sahip çıkamadık utanalım ar edelim diye mi?... Az mı ağıtlar yaktık Tuna’mızın ardından... “Biz hep atla geçtik Tuna’dan” Balkanlar, Avrupa yüzyıllar boyu ecdâdımızın kılıcının gölgesinde, atının nalları altında idare edilmemiş miydi? Tuna’yı başımız dik, onurlu bir şekilde geçerdik... Küffar bizden titrerdi atımızın üzenini öperdi. Ama şimdi böyle mi? Ekmek için hem de “Avrat-uşak” geçiyoruz... Burada “Avrat-uşak” kelimeleri hem bir hüznü hem de acının, ezilmişliğin ifadesi olacak şekilde seçilmiş. Boşuna dememişti şair:

*“Unutma ki şairleri haykırmayan bir millet
Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir.”
diye.*

Bu acıyı hepimiz biliyorduk; ama böyle dillendiremiyorduk... Yazık ki hâlâ gitmek için (ekmek için) bir dönem atımızın üzenini öpen bir zümrenin kapılarında günlerce (büyük elçiliklerin kapılarında vize almak için) bekliyoruz, lütuf dileniyoruz. Biz hiç aşağılanarak, itilip kakılarak Tuna’yı böyle geçmemiştik. Bunun sorumluları kimlerdi? Kimler bizim dik başımızı öne eğdirmişti. Kimler bizim onurumuzu avradımızı uşağımız aşağılatmıştı? Tek bir cevabı var bunun, şair kendisi vermektedir. “Beyler utansın!” Yani bizi bu hallere düşürenler, sırca köşklerinde hayat sürenler utansın! Artık yapılacak bir şey kalmamıştır, utanmaktan başka...

*“Tuna bizden utanır
Biz Tuna’dan
Yüzüne kapatır ellerin
Aldırma be Tuna’m
Yiğit çıplak doğar anadan
Sirkeci’den tren gider
Erzurumlu Duran gider.”*

Şair teselli de kendisi bulur. Bu aslında istihzadır. Kendi kendini aşağılamadır. Bir nevi kişinin kendisiyle alay etmesidir. “Yiğit çıplak doğar anadan” diye teselli aramaktadır. Amiyane tabirle zügürt tesellisi de denilebilir. “Erzurumlu Duran gider” Neden başka bir şehir değil de Erzurum! Bu da bilinçli seçilmiş bir şehir; çünkü hepimizce bilinir ki, Erzurum insanı yiğittir, diktir, onurludur. Özüne bağlıdır, Dadaştır. Bu bizim bütünüyle bittiğimizin bir resmidir. Son bölümde şair insanımızı uyarmaktadır. Çan ve ezan iki zıt unsuru kullanarak...

“Burada ezan var

Orada çan

Her sabah çınlar tepemizde

Uyaaan

Uyaaan

Uyan!

Sirkeci'den tren gider

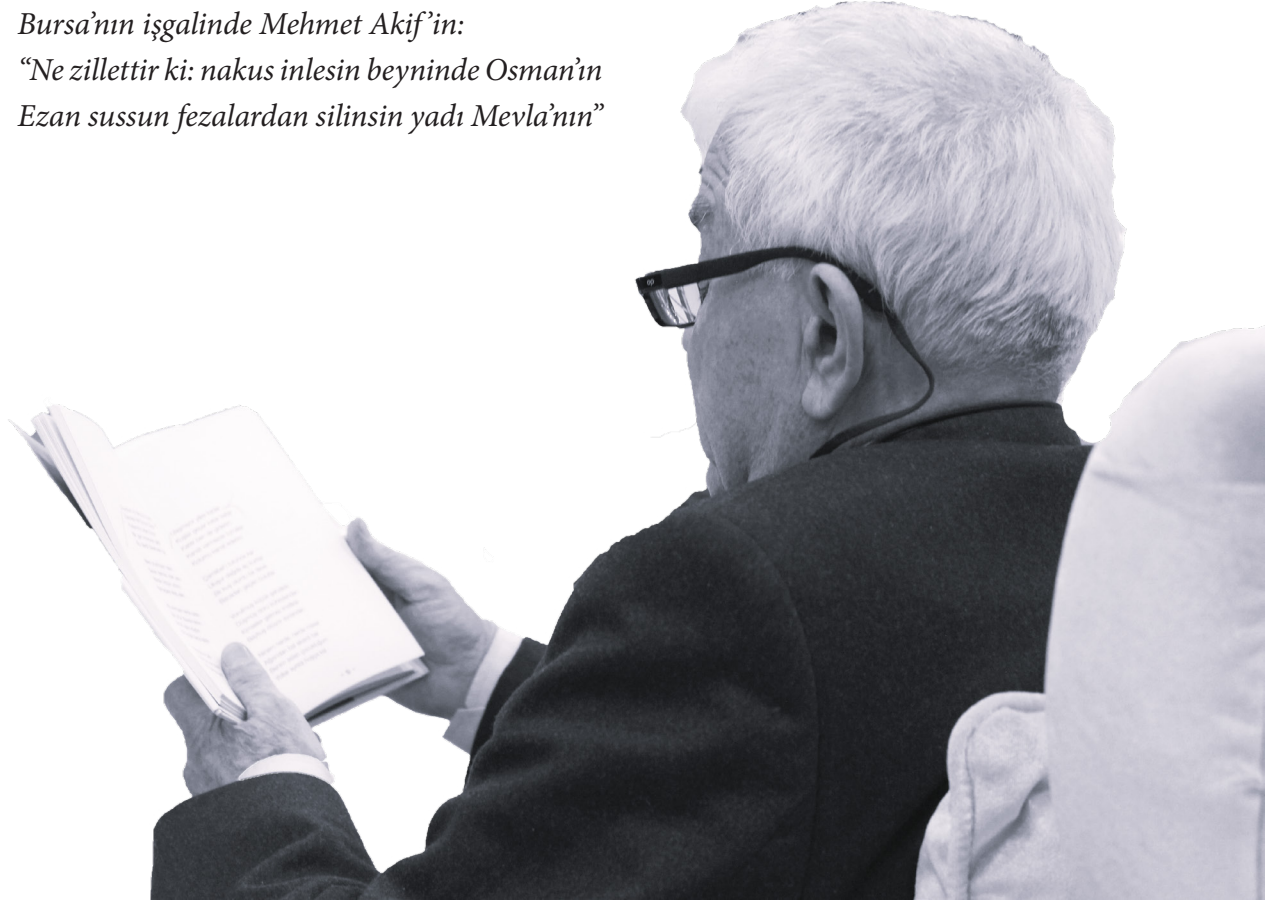
Bir yaldızlı Kur'an gider”

Bursa'nın işgalinde Mehmet Akif'in:

“Ne zillettir ki: nakus inlesin beyninde Osman'ın

Ezan sussun fezalardan silinsin yadı Mevla'nın”

dediği gibi; Şairimizde çan sesleri ile uyanacak bir neslin acısını yüreğinde taşımaktadır. “Uyaaan, uyan” sözcükleri tevriyeli kullanılmış; ama sabahları kullanmak anlamı çok zayıf bir anlam. Yani siz her sabah ezan sesleri yerine çan sesi ile uyanacaksınız anlamı birinci anlam. Esas şiirin tamamında verilen mesaj Türk insanının uyanması, kendine gelmesi, silkelenmesi anlamındadır. Bunu da şair sesini yükselterek, bir nevi feryat ederek “Uyaaan, uyaaan” demektedir. Bu feryatlar yankı bulur mu, bilemeyiz; ama şairin yıllar önceki endişesi bugün daha iyi anlaşılmaktadır. Giden insanlarımız dönmemiştir. Giden insanlarımız maddenin içinde kimliğini kaybetmek üzeredir. Umuyoruz ki şairimizin feryatları yankı bulur ve insanlarımız kendine gelir. Korkulur ki insanımız uyanmazsa (güçlenmez, kimliğini bulmazsa) giden yalnızca kendisi olmayacak, “Bir yaldızlı Kur'an” da gidecektir!”

ANADOLU BEDENLİ, RUHU TURAN BİR ŞAİR: ALİ AKBAŞ

Biyografik metin yazmaları, anlamlı bir bütün haline getirilememiş sözcük yığınlarının içine düşürmüştür beni hep. Hangi sözcüğü seçsem, diğerinin küsüp kırılacağı zannı anlam ateşinin ortasına bırakıverir. Bir de “Söylenilecek birkaç söz var da, ya ben onu söylememişsem!” eyvahlığı, pişmanlığı. Gerisini siz düşünün artık. İşte böyle bir söz ateşinin içinde vira bismillah diyelim.

Bedeni yirmi birinci yüzyılda Anadolu’da, ruhu; masal çağında, çocukların saf kalbinde, baba ocağında, ninesinin dizi dibinde, Altaylarda, Tanrı Dağı’nda, Göygöl’de, Turan’da, Can Azerbaycan’da, Türkmenistan’da, Kazakistan’da, Filistin’de, Bosna’da, Kerkük’te Türk sesinin duyulduğu her toprak parçasında bir alperen: Ali Akbaş. Ön yargılı olduğumu sanmayın lütfen! Onun şiirlerinin kaymağını alsanız bu dediklerime sayısız ekleme yapılabilirsiniz de çıkarma asla...

İnsan yaptıklarından, yazdıklarından ve başkasının değerlendirmelerinden ibarettir. Yaptıkları, kendisi ile Yaradan arasında, yazdıklarına birazdan geleceğim. Şimdi ona atfedilen birkaç sözü zikretmek istiyorum. Yasin Mortaş, Ali Akbaş için “O, vefa yüzlü şair. Türk-İslam coğrafyasında kanayan yaraları görür de onu durdurmanın rahatsızlığıyla kâğıtlara tutar közlü kalemini.” der.¹ Tayyib Atmaca’nın gözündeki o duruşuyla ardıc ağacı, bilgeliğiyle bir aksakaldır: “Her şairin mutlaka okuması gerekli şairler arasındaki ilk beş şairin arasına konulması gereken aksakal bir şair gerekse ki gerek olduğuna inanıyorum bu şair Ali Akbaş olmalı.² “Mehmet Gözükara da aynı pencereden görüyor Akbaş’ı: “Elbistan’da doğup Akdeniz’in topraklarını bereketlendiren Ceyhan ırmağı gibi Türk Şiirini bereketlendiren, söze şekil verirken bir kuyumcu hassasiyetiyle çalışarak lisanı, ‘şiir dili’ haline getiren, bu toprağın değerlerini en gür sesle seslendirilen aksakallılarından.³

Ali Akbaş’ın şiirinin mihenk taşlarına biçimsel ve teknik, beslenen kaynaklar ve anlam boyutunda bakmak faydalı olacaktır.

Akbaş’ın şiirlerinde nazarımı ilk celbedenin destansı anlatım olduğunu söylemeliyim. Özenle seçtiği sözcükleri, hem cümle bağlamında hem cümlelerin birbirini takip etmesi yönüyle çok titizlikle kullanıyor. Destansı anlatımın oluşumunda Dede

Korkut Hikayeleri’nin diyaloglarının ve masallardaki döşemelerin etkisinin olduğunu düşünüyorum.

“Bak işte / Kırıldı kafes / Uçtu kuş / Ne iniş dinliyorum artık ne yokuş / Ses oldum, ışık oldum ben şimdi / Ufukları aşıyorum / Esen rüzgâra uyup her seher / Diyar diyar dolaşıyorum / Rüyasını süslüyorum çocukların / Ozanların dilinde / Kopuzların telinde yaşıyorum”⁴

“Haydi erler vakit tamam / Önümüzde Sütçü İmam / Camilerde çalmadan çan / Bir kutlu sabah aşkına / Vuralım Allah aşkına⁵

“İşte şu ince yol gider Turan’a / Bir mızrak ormanı tuğlar gölgesi / Savaşlar dök dökse kıran kırana / Duyuluyor ok ışıltısı nal sesi / Bir arzuhalim var Bahadır Han’a / Kalksın aradaki zaman perdesi / Tarihi gizleyen duman perdesi”⁶

Ali Akbaş’ın şiirlerinin insanı yormayan, kolay okunumlu şiirler olmasının en önemli nedeni tahkiyeden yararlanıyor olması bence. Az ya da çok öykümeden yararlandığına şahit oldum.

“Denizin dibinde üç kız oturur / Civanım üç kız oturur / Dişleri inci / Gözleri umman / Sahile çıkarlar her gece üryan / Saçlarını tarar su perileri”⁷

Bu özelliği Eylül’le Beste’de, Erenler Divanı’nda, Turna Göçü’nde ve Kuş Sofrası’nda görmek mümkün. Her şairde olduğu gibi bu özellik Akbaş’a daha kolay bir anlatım imkanı ile birlikte daha iyi bir söyleyiş olanağı sunuyor. Onlarca örnek vermek mümkün ama iki örnek vermek yeterlidir diye düşünüyorum. Üç Gümüş Tüy şiirinin ilk dizeleri iddiamın doğruluğuna delildir:

“Mevsim bahar / Hava lodos / Sular sarhoştur / Kıyıyı dövüyordu dalgalar / O gün iki kuş / Bir kumsalda buluştular / Bir martı / Bir kartal”⁸

Şiirin biçimsel/türsel özelliklerinin birçoğunu denediğini gördüm Akbaş’ın. Sagu’dan, ağda, gazelden, tuyuğa, destandan serbest nazıma kadar

⁴ Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.162

⁵ Ali Akbaş, *Masal Çağı*, Ankara, Yonca Matbaası, 1.Baskı, 1983, s.76

⁶ Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.182

⁷ age, s.49

⁸ Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.38

¹ Yasin Mortaş, “Buğulu Göygöl”, *Hece Taşları* 55, Eylül 2019, s.6

² Tayyib Atmaca, “Şardağı’nda Bir Ardıc”, *Hece Taşları* 55, Eylül 2019, s.51

³ Mehmet Gözükara, “Ak Saçlı Bir Şair: Ali Akbaş”, *Hece Taşları* 55, Eylül 2019, s.45

her tür ve biçimde şiir yazmış ama hecenin farklı kalıplarında da serbest nazımda da oldukça başarılı görünüyor. Beni en çok cezbeden ise şiirlerin selaseti oldu. Sırf bu yüzden ki “Çocuklar için yazılmış bir eseri büyükler de severek okumuyorsa o eser kötü bir eserdir.” diyen Ali Akbaş’ın iyi şairler arasında anılması gerektiğine olan inancım tamdır.

Onun şiir köşkünün anahtar sözcükleri Türk, Türkçe, Türk İslam kültür dairesinde bir anıt gibi yükselmiş kavram ve kişilerdir: Türkü, masal, destan, yayla, siyeç, leylek, gül, bülbül, dağlar, ninni, Turan, Mevlana, Hacı Bektaş, Ahi Evran, Yediler, Kırklar, Yunus, Hacı Bayram, Elif, Umay ...

“Ve sonra akın akın / Uzağı yakın eden atlarıyla / Türkler geldi Anadolu’ya / Hükümrân oldular toprağa suya / Kılıçları keskin, bilekleri kaviydi / Lâkin tülbentten yufkaydı yürekleri / Avları herkese müsaviydi.”⁹

“Sümbül / Bir sülüs besmeledir / Ulu mabetlerde süs / Buram buram Türk kokan / Sultanlar tuğrasıdır sümbül”¹⁰

“Ne bileyim.../ Diye başlıyor nutkuna Selda / Bir meleğin ağzında Türkçe kanatlanıyor”¹¹

Ali Akbaş’ı gelenek içinde bir yere dahil etmek gerekirse onun Türkçü ve memleketçi çizgideki şairlerin içine alınması gerektiğine inanıyorum. Çünkü o gücünü Türkçenin konuşulduğu tüm coğrafyalardan ve özellikle Anadolu’da kendini bulmuş Türk İslam mozaiginden almıştır. Mehmet Emin Yurdakul’un Ey Türk Uyan’ı ile Kemalettin Kamu’nun Bingöl Çobanları ve Faruk Nafiz’in Han Duvarları şiiri “şiir anlayışları”nın bir çeşit sentezidir Ali Akbaş.

“Üstümüz yayla göğü / Altımız yurt toprağı / Büyü bebeğim büyü / Ekmeğin gül yaprağı / Soframız kuş sofrası.”¹²

“Hadi düşelim yollara / Hiç gidip gelmediğin / Dağ aşalım / Çay geçelim / Bilip de bilmediğin / Bilmediğin köyümü gör”¹³

“Uçtuk uçtuk beşikten / Kanadımız ışıktan / Şakacıktan kuş olduk / Kuş olduk şakacıktan / Yıldız güzel ay güzel / Elif’le Umay güzel.”¹⁴

Elif ve Umay sözcüklerinin bir aradılığı şairin gönlünün de zihniyetinin de şiirde somutlaşmış

9 Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.60

10 Ali Akbaş, *Masal Çağı*, Ankara, Yonca Matbaası, 1.Baskı, 1983, s.16

11 Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.105

12 Ali Akbaş, *Kuş Sofrası*, Ankara, Bengü Yayınları, 2016, 4.baskı, s.3

13 Ali Akbaş, *Kuş Sofrası*, Ankara, Bengü Yayınları, 2016, 4.baskı, s.10

14 Ali Akbaş, *Kuş Sofrası*, Ankara, Bengü Yayınları, 2016, 4.baskı, s.11

hâlidir. Çünkü Elif, İslamiyet’i; Umay Türklüğü sembolize eder. Elif, Kur’an-ı Kerim’in indirildiği dildeki alfabenin ilk harfi oluşu; doğruluğu, dürüstlüğü sembolize edişi yönüyle İslamiyet demektir. Umay ise eski Türk inancında doğum anında annelere ve bebeklere yardım eden melektir. Yani Akbaş’ın bu iki sözcüğü rastgele seçtiğini katiiyen düşünemeyiz.

Bir şair gösterin ki toplumcu yönü olmasın. Ali Akbaş’ın en büyük yarası Türk İslam coğrafyasının acısıdır ancak bunun dışında kendi kültürel çizgileri içinde de evrensel değerler içinde de toplumcu yönünün bulunduğunu inkar edemem.

“Büyüyüp bayrağa gönder olasın / Askerde orduya önder olasın / Türklüğe yaraşır bir er olasın / Gözümüz arkada kalsın bebek”¹⁵

“Torosların tepesinde / Yeni yetme bir ardıcım / Ben yanarsam orman yanar / Çamlıbel’e sığmaz acım”¹⁶

“Vakitsiz ölürse çocuklar / Bir yer altı nehri doğar / Anaların toprağa sızan gözyaşlarından”¹⁷

“Bizler derin uykudayken geceleri / Birileri havayı zehirliyor / Şifresini bozuyor hücrelerin / Güvercinlere arsenikli yemler serpiyor / Hormon zerk ediyor yediğimiz meyvelere / Yarın bir bomba gibi / Elimizde patlarsa elmalar, portakallar / Şaşırmayın”¹⁸

“Bizi her afetten koruyan bir perdeydi ozon / Lakin bilinmedi kıymeti / Gitgide artıyor güneşin harareti / Kutuplarda eriyen buz dağları / Kıyametin alameti / Şaşırmayın.”¹⁹

“Taraf taraf olunca ehl-i dünya / Zavallıyı, zebunu seçmişiz biz”²⁰

“Dünyanın bütün öksüzleri / Sizlerle ağlaşmak istiyorum”²¹

“Ninni iyiye güzele / Ninni dünyamız düzele”²²

Şairlerin dünyaya, çağa, olaylara ve olgulara bambaşka bir gözle bambaşka bir açıdan baktıkları muhakkak. Ali Akbaş da bu farklı bakışını dizelerinde ete kemiğe büründürmüştü. Bunu yaparken zamanın kanayan yaralarını da unutmamıştır.

“Böyle bir ağaç olmaz mı diyorsun / Ama ben gördüm / Yarısı yeşil yarısı mordu / Üstünde bir

15 Ali Akbaş, *Masal Çağı*, Ankara, Yonca Matbaası, 1.Baskı, 1983, s.47

16 Ali Akbaş, *Kuş Sofrası*, Ankara, Bengü Yayınları, 2016, 4.baskı, s.39

17 Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.58

18 Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.63

19 Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.65

20 Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.117

21 Ali Akbaş, *Bütün Şiirleri*, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.122

22 Ali Akbaş, *Kuş Sofrası*, Ankara, Bengü Yayınları, 2016, 4.baskı, s.9

kertenkele soluyordu”²³

“Gece ılık süt denizi / Gönül bir ipek yelkenli /
Bir limana çeker bizi / İtirlı ve yasemenli”²⁴

“Kum doldu o billur pınarın gözleri / Akça ge-
linlerin kıması soldu / Ve ozanlar unuttu türkü-
leri / Günden güne arıkladı koyunlar / Çocuk-
lar bir kemik bir deri”²⁵

“Buz deryası içinde / Nar ağacı yeşermez / Her
ağaç yeşerir de / Dar ağacı yeşermez”²⁶

“Üzülmeysin be çocuklar / Sam amca ülkenize
barış getirmiştir / Size çikolata ve oyuncak ge-
tirmiştir / Savaşmaya değil / Harıl harıl yanan
petrol kuyularından / Purosunu yakmaya gel-
miştir”²⁷

Hilmi Yavuz’un “hüzün ki en çok yakışandır
bize / belki de en çok anladığımız” dizleri en çok
da Maraşlı şairlerde Cahit Zarifoğlu’nda, Erdem
Bayazıt’ta, Abdurrahim Karakoç’ta ve Ali Akbaş’ta
anlamını buluyor. Bu toprakların mayasından olsa
gerek hüznle, lirizmle bambaşka bir aleme taşı-
yor Akbaş.

“Sirkeci’den tren gider / Ona binen verem gi-
der”²⁸

“Kim dayanır o dayanmış / Bağrına taş basıp
yanmış / Gene Yemen’i mi anmış / Gözleri ıslak
ninemin”²⁹

“Tebdili kıyafet gezer kız / Sınamak için pren-
si / Gören çingene sanır / Kirli çöplüklerde bir
şeyler arar / Elleri batar cam kırıkları / Pash
tenekeler, eğri çiviler / Hastane artıkları / Elleri
kanar / Siler nar çiçeği entarisine / Kız ağlar”³⁰

Bir kitabı okuyup bitirdiğimde kitabı kapatır ve
düşünürüm, bana biri bu kitabı ya da şairini sorsa
ne derim diye. Ali Akbaş için de bu soruyu sordum
kendime. Şiirlerinin her bir dizesinin altın suyuna
batırılmış mücevher olduğunu gördüm. Özenli,
titiz, ufku geniş, hayal gücü yüksek; akli Anado-
lu’nun kültür hazinesinde, gönlünü Turan geniş-
liğine açmış bir alperen o. Ali Akbaş’ta Ceyhan
Nehri gibi akıcı, Selenga gibi mümbit, bazen şaha
kalkmış bir at bazen gür sesli bir şaman, bazen de
miskin Yunus ruhlu şiirler gördüm.

23 Ali Akbaş, Masal Çağı, Ankara, Yonca Matbaası, 1.Baskı, 1983, s.21

24 Ali Akbaş, Masal Çağı, Ankara, Yonca Matbaası, 1.Baskı, 1983, s.42

25 Ali Akbaş, Bütün Şiirleri, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.68

26 Ali Akbaş, Bütün Şiirleri, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.167

27 Ali Akbaş, Bütün Şiirleri, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.148

28 Ali Akbaş, Masal Çağı, Ankara, Yonca Matbaası, 1.Baskı, 1983, s.12

29 Ali Akbaş, Masal Çağı, Ankara, Yonca Matbaası, 1.Baskı, 1983, s.45

30 Ali Akbaş, Bütün Şiirleri, Ankara / Altındağ, Bengü Yayınları, İlaveli 2.baskı, s.36

Bu yazının altına “kanca dizeleri” alacak olsam
ortaya bir kitap çıkar. İyisi mi şairinden ve onu se-
venlerinden özür dileyerek bu hakkımı ikiye düşü-
reyim. “İki kanca birim” can hakkımı şu ikisinden
yana kullanıyorum:

“Sirkeci’den tren gider / Ona binen verem gi-
der”³¹

“Yıldız güzel ay güzel / Elif’le Umay güzel”³²

31 Ali Akbaş, Masal Çağı, Ankara, Yonca Matbaası, 1.Baskı, 1983, s.12

32 Ali Akbaş, Kuş Sofrası, Ankara, Bengü Yayınları, 2016, 4.baskı, s.11

Ahmet Doğru

ANKARA GÜNLÜKLERİ / ALİ AKBAŞ'A DAİR

6 Ekim 2018, 16.15, Ankara

*“Ferhat**Bir ince sanattır hayat**Rakibine çelme takmadan**Kimseye çamur atmadan yaşamaktır**Milleti soyarak Nemrut da yaşar”*

Ankara'ya yaklaşırken Mehmet Gözükara'nın Elbistan'ın Sesi gazetesindeki Ali Akbaş yazısını okuyorum. Bir hatıra palazlanıyor hemen. Artık hatıra avcılığına başladım, kaçırır mıyım? 1996 Ankara'sı canlanıyor gözümde birden.

Yatay geçişle 18 Mart'tan Gazi'ye gelmişim. Geldiğim gün Yazarlar Birliği Gırne'de 4. Türkçenin Uluslararası Şiir Şöleni düzenliyor ve bunun diğer ayağı Gazi Eğitim'de, Mavi Binanın oradaki açık hava tiyatrosunda... Gelir gelmez dev bir şiir etkinliği. Dursun'un “her yer para kaynıyor, gel uşağum” diye Amerika'ya çağırıldığı Temel gibiyim. Daha ilk günden böyle bir programla başlanmaz ki demedim tabii. İyi ki dememişim. Saadettin Yıldız hocam da bu şölenin katılımcısıymış, o yüzden Kıbrıs'a gitmiş. Dolayısıyla Çanakkale'den ayrılırken veda edememişim hocama. Kısmet işte! Saadettin hocam, Arif Nihat Asya'yı anlatıyor. Program sonrası yanına vardım. Program için Ankara'ya geldiğimi sandı. Yatay geçiş yapacağımdan söz etmemiştim. Yatay kaçışımı söyleyince şaşırıldı. Habersiz, kendine danışmadan olunca da hoş gözükmedi ya, hocam şairliğime verdi cahilliğimi, üstelemedi. Üstelik babacan tavrıyla “Madem geldin, seni Ali Akbaş hoca ile tanıştırayım. Burada da onunla devam et çalışmalarına” dedi. Tanıştırdı bizi. “Ahmet sana emanet” dedi. Ali Akbaş Hoca da “Yazarlar Birliğinin Genel Merkezine cumartesi günleri gelersen görüşürüz” dedi. Kendisi o yıllarda Hacettepe'de okutman.

Ankara, insan yönünden beni hayal kırıklığına uğrattı. Bir samimiyetsizlik sezdim, bir bürokrasi soğukluğu insanların üstünde. Gözümde yüce adamlar cüce oldu, aydınlık gündüzler gece... Zaten çekinik, içine kapanık, asosyal bir yanımız var; Ankara bunu daha da besledi. Ankara'ya gelince sosyal bir yön kazanırım diyordum oysa. İnsanların içten pazarlıklı hallerine zor alıştım. Alışırken de daha ketum daha sessiz olmaya çalıştım. Çünkü bir yerde söylediğin bir söz, bambaşka bir kılıkla hiç olmadık yerde karşına çıkabiliyordu.

Konuya geri dönelim. Ali Akbaş hocamı ziyaret için tuttum bir cumartesi Yazarlar Birliği Genel Merkezi'ne gittim şiir defterimle, hayal dünya attığım koca şairsi adımlarla. Ali hocanın başı kalabalık, kafası bozuk, canı da sıkkın. Benimle ilgilenmek bir yana Güneysu, Osmaniye deyince hoşuma gitmeyecek birkaç eleştiri de sıralayıverdi. Tuhaf oldum. Buluttan nem kapan, o kırılğan yanım devreye girdi hemen. Gençlik işte, ilgi göstermek gerekirken ilgi bekliyoruz. Tabii defteri açmadan döndüm. Kârım Adem Konan'la tanışmak olmuştu. Daha da uğramadım Ali Hoca'yı görmek için Yazarlar Birliğine.

2013 yılında Kahramanmaraş Belediyesinin düzenlediği 2. Uluslararası Şiir Festivali'nde Ramazan Avcı Hocam, Ali Akbaş'ı sahneye çağırırken “Şöhretler Terzihanesi” şiirini okudu. Şu mısralar enfesti:

*“Bana diyorlar ki ‘çağ dışı adam’**Kim ne derse desin, efendim ne gam.**Mektep çoğalmakla merkep azalmaz**Dünyada bir kârı olan aç kalmaz.**Merkür'e, Merih'e başladı sefer**Hâlâ semer yapar Maraş'lı Ejder.”*

Sonra kendisi sahnede epigrafa son bölümünü aldığım “Hayat” şiirini okudu. Keşke dedim içimden, gençken yapışsaymışım eteğine ustanın.

Ali hoca ile bir şiir şöleninde yine karşılaştık. Güneysu takdim ettim, Ahlatlıbel adresine de birkaç sayı yolladım. Biliyorum dergi çok, muhtemel gelenleri okumaya vakti de yok Ali hocamın. Geri dönüş olmadı hem hocadan hem de kulaklarımdan. Hâlâ iki güzel şiirinin yankısı duruyor, sonra Selçuk Küpçük bestesi “Göç” şiiri ve 90'larda Güneysu'da yayınlanan “Değirmenci Hayrullah” şiiri de var.

Sosyal medyada Mehmet Gözükara Ağabeyin yayınladığı yazının yanında davetiyeye bakarak “keşke” diyorum. 11 Kasım'da yapılacak Elbistan'daki ‘Ali Akbaş'a Vefa Gecesi'ne katılabilsem”. İşler çok, vakit yok. Ali Akbaş Hocama sağlık ve esenlik dileğiyle...

Ne güzelsin Ankara!

ALİ AKBAŞ; TURAN UFUKLU BİR ŞAİR

“Şiir beni yiyerek beslenir.”

Anneciğim

Aç beni, oku beni

Basmadan uyku beni.

.....

Kâinattaki bilginin üç temel kaynağının “vahiy, icat ve ilham” olduğu fikrinden hareket edersek bizim coğrafyamızda ilhamdan aslan payını alan ve bu yolla kültür dağarcığımızı unutulmaz eserler kazandıran şehirlerin başında gelir Kahramanmaraş. Ali Akbaş da Kahramanmaraş’ın ilham pınarından kana kana içen şairlerimizdendir. O yüzden Ali Akbaş’ın şiiri; yakaladığı imgeler, söyleyiş, kelime seçimi ve derinlik anlamında okuyucuyu sözün en efsunlu vadilerine götürme kudretine sahiptir.

Ali Akbaş, dünden aldıklarını günümüz dünyasında kendi ilhamı ile yoğurup, yarının şiirini yazan adamdır. Kaynağı mutlaka Elbistan, Kahramanmaraş ve hatta Çukurova olsa da o, bu temelin üzerine modern şiiri usta bir terzi mahareti ile giydirmeyi başarmıştır. “Elbistan’ın geleneksel şiirinin üzerine Cahit Külebi’yi, Behçet Necatigil’i, Şehriyar’ı inşa ederek kendi üslubunu bulmuştur.”

2013 senesinde Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen Sezai Karakoç temalı şiir şöleninde aynı sahneyi ve hatta aynı otel odasını paylaştığım, edebiyatımızın usta kalemi Ali Akbaş’ı bu vesile tanıma fırsatı bulmuş, mütevazı kişiliği ve şiirinin kudretine yakından şahit olmuştum.

Ali Akbaş, az yazan şairlerimizdendir. Ancak onun az yazması işi savsaklaması veya şiire /edebiyata gerektiği kadar vakit ayırmamasından değildir. O, ince eleyip sık dokuduğu için az yazar. O, her dördlüğü, her mısrayı ve hatta her kelimeyi şiir tezgâhında tekrar tekrar dokuduğu için az yazar. Onun için önemli olan nicelik değil nitelik. Onun, “şiir beni yiyerek beslenir” sözü tam da bunu ifade etmektedir.

İlmek ilmek, nokta nokta işlediği şiir dünyasında en çok aşk, yalnızlık, Allah ve din, ölüm, Türklük bilinci ve tarih gibi temalarını işler.

İlk şiirlerinde ağırlık çocukların dünyasıdır. Sanki şiirle çocukların elini tutarak onları edebiyat dünyasına çekmek amacı.

Anneciğim,

Düşümde bir kuşmuşum,

Kucağından uçmuşum.

Anneciğim,

Düşümde bir mektupmuşum,

Gideceğim yeri unutmuşum.

Ali Akbaş’ın 1991 yılında Türkiye Yazarlar Birliği tarafından “Yılın Çocuk Edebiyatçısı” seçilmesi de bunun ispatı niteliğindedir. Ancak “gerçek şiir, herkesin kendi birikimi açısından zevk aldığı ve bir şeyler anladığı şiirdir” düsturunca onun bu şiirlerinden sadece çocuklar değil her yaştaki ve her seviyedeki okuyucu zevk almakta ve kendi birikimi oranında faydalanmaktadır.

İlk şiirlerini çocuk sayılacak yaşlarda yazar, şiir alanındaki ilk ödülünü de yine aynı yaşlarda alır. Bir yarışmada dereceye giren şiiri Kahramanmaraş Lisesi Marşı olarak kabul edilir.

Türk Dünyası’na en çok şiir yazan ve Türk Dünyası’ndan Türkiye Türkçesine en çok şiir çeviren şairdir Ali Akbaş.

Beslendiği kaynak tamamen Türk’ün milli ve manevi değerleridir. Edebiyat Ufku dergisine verdiği bir röportajda okumaktan bıkmadığı başucu kitapları arasında, “Kur’ân-ı Kerim, Dede Korkut Hikâyeleri, Yunus Emre Divanı, Mevlânâ ve Karacaoğlan’ın şiirleri, klasikler, Ahmet Haşim’in nesirleri, Montaigne, Sait Faik, Bahattin Özkişi ve Cemil Meriç’i” sayar.

Şairin Türklük Bilinci ve Tarih temaları ile ilgili şiirleri daha çok Erenlerin Divanında kitabında yoğunlaşmaktadır. Şairin Erenlerin Divanında isimli kitabında yer alan “Kutlu Taş” şiirinde Turan fikri konusundaki sadakatini ve Turan’a giden yolun tarifini buluruz:

“İşte şu ince yol gider Turan’a,

Bir mızrak ormanı tuğlar gölgesi.

Savaşlar döz döse kıran kırana,

Duyuluyor ok ıslığı nal sesi.”

.....

Yine 1990 yılında Türk Yurdu dergisinde yayımlanan “Göygöl” şiirinde Ali Akbaş bir suyun berraklığında kurduğu tuvale koca Türk dünyasını resmeder. Bu şiirde binlerce yıllık Türk Tarihi de vardır, Türk destanları da... Bir Nevruz sabahı Gence’den geçerek tırmandığımız Kafdağlarında Tepegöz’ü görmemiz de mümkündür bu şiirin mısraları arasında:

“Bir Nevruz sabahı sökerken şafak,
Bir şehzade gelip uyandıracak.”

...

“Dedem Korkut bu dağlara uğramış,
Acıkmış suyuna ekmek doğramış.”

...

“Bir anlık gafletten doğmuş Tepegöz,
Oğuz’u uykuda boğmuş Tepegöz.”

...

“Han Kepez çıkarır altın tacını
Her gün bu aynada tarar saçını
Koroğlu yol keser alır bacını
Kaçak Nebi unuttur mu öcünü”

...

Ali Akbaş’ın kadim dostlarından ve onu en iyi tanıyan akademisyenlerden olan Prof. Dr. Cemal Kurnaz’ın ifadesi ile; “Ali Akbaş’ı Allah yeryüzüne onu bulan sevinsin diye göndermiştir.”

Ali Akbaş da yazdıklarıyla ülkemiz genelinde şiir sevenleri sevindirmeye devam ediyor.

ŞÖHRETLER TERZİHANESİ

Sıcak yatağında uyumak varken
Açar dükkânını her sabah erken
Demirci, kömürcü, marangoz, berber
Eski bedestende Semerci Ejder
Dedim, usta bırak artık şu işi.
Yüzü gölgelendi, çatıldı kaşı
Dedi, Âhîliktir bizim töremiz
Kıyamete kadar yanar çıramız
Pirimiz ne demiş semer üstüne:
“Ne güzel yakışır himâr üstüne”
Gürgenden, meşeden oymalı semer,
Sırtı keçe, alnı aynalı semer
Bir taht gibi al aygıra vurulur
Üzerine koç yiğitler kurulur
İbrişim kuşaklı Bertiz uşağı
İner gelir Alişar’dan aşağı
Terkisine kızlar, gelinler biner
Aksuya kuğular, sülünler iner
Kırmızı bakırdan çeyiz dizerler
Kalaylı tabakta kına ezerler
Al önlüklü, kısrak çalımlı kızlar
Mor belikli, yüzü yalımlı kızlar
Onun için hor görmeyin semeri
Çağlar öncesinin insan hüneri
Dünyada at nesli tükense bile
Bu sanat geçecek hep elden ele
Kolay bırakılmaz, baba mesleği
Müşterimdir nice insan taslağı
Merkep terzisiyim diye kınama
Her gün nice ünlü gelir yanıma
Ateşten giyinir, kordan giyinir
Milleti soyanlar burdan giyinir
Bana diyorlar ki “çağdışı adam”
Kim ne derse desin, efendim ne gam
Mektep çoğalmakla merkep azalmaz
Dünyada bir kârı olan aç kalmaz...
Merkür’e, Merih’e başladı sefer
Hâlâ semer yapar Maraşlı Ejder.

ALİ AKBAŞ'IN KİTAPLARINA GİRMEYEN ŞİİRLERİYLE BAZI ŞİİRLERİNİN YAZILIŞ SEBEPLERİ

Üniversite öğrenciliğimin ilk yılında tanıdığım, daha sonra üniversite sınıf arkadaşlığı, öğretmenlik mesleği meslektaşlığı, asker arkadaşlığı, gönül arkadaşlığı gibi arkadaşlıkların kesintisiz devam ettiği arkadaşlığımız, şimdi 2024 yılında olduğumuza göre 60 yıldır devam ediyor demektir. Bu 60 yıl boyunca arkadaşlığımız mektuplaşmak, telefonlaşmak şeklinde kesintisiz devam etmiştir.

Üniversite öğrencisi olmadan evvel de şairlik konusunda rüştünü ispat eden Ali Akbaş, şairlikteki esas gelişmesini öğrencilik sırasında sürdürüp, öğretmenlik süresince ve emeklilik döneminde daha ziyade geliştirmiştir. Ali'nin bu dönemdeki kazandığı geniş çevre ve şöhretle bu çevre ve şöhretin getirdiği ilgi alanlarına ait beyit, dörtlük, teşekkür, öfke ve benzeri konularda bazıları kitaplarına girse de bazıları kitaplarına girmemiş söyleyişleri ilgi çekici özellikler taşıyan denemeleri olmuştur. Ben bunlardan bildiğim bazılarına işaret etmekteyim. Bunların mektupları kadar olmasa da Ali Akbaş'ın insanî karakterini, şair Ali Akbaş dışında günlük hayatıyla Ali Akbaş'ın bir cephesini aydınlatabilecek parıltılar olduğuna inanmaktayım. Fakat esas Ali Akbaş'ı, beşer Ali Akbaş'ı tanımak için sanıyorum en kestirme yol onun mektuplarını yayınlamaktır. İstenirse bu konuda elimdeki malzemeyi verebilirim.

1963-1964 öğretim yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne başladığımda kahve, sokak nedir bilmeyen, hayatın acemisi biriydim. İlk defa ailemden uzakta, velisiz kendi başıma gurbet hayatını tadıyordum. Fakültede Anadolu'nun dört bir tarafından gelmiş; açığözü-şaşkınlı, köylüsü-şehirlisi, mahcûbu-fırlaması, sivili-Aydemircisi (ihtilâlcisi), kızı erkeği ile karışık bir topluluktuk. Ortak özelliğimiz ise büyük kesimimizin şiir ve edebiyat aşkıyla bu bölümü seçmemizdi. Ali, Anadolu'dan gelmekle birlikte Kur'an okuma hazırlığı olduğu için Osmanlıcaya aşinâ idi ve amfide ön sırada kızların yanında-onların arasında oturma imtiyazına sahip görünüyordu. Ben, Kazdağlılar adını verdiğim grupla amfide en son sırada oturanlar arasında idim ve Ali'yi Anadolu'dan gelmesine rağmen ataklığına bakarak imrenerek izliyordum. Kendime göre gûyâ şiir karamalarım da vardı. Zaman zaman şiir yazdığımı

nı söyleyerek yaklaşan arkadaşlarım oluyor, fakat onların şiir diye okuduklarını beğenmiyordum. Benim arka sıradan biraz önlere, Ali'nin de önlere biraz arka sıralara geldiği günlerden birinde Ali bana "Gardaş ben de şiir yazıyorum, dinlemek ister misin" dediğinde içimden "Yine kendini şair sanan birisi kafamı ütülecek" diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ancak "Türkümü Unutturdun Küçük Akıncılar, Çoban Bizden Yoldaşlı" gibi şiirlerini dinleyince gerçek bir şairle karşı karşıya olduğumu, benim yazdıklarımın da şiir olmadığını anlayıp, bundan sonra şair diye bana yaklaşan arkadaşlara "Sen de benim yaptığımı yap, şiiri bırak" tavsiyesinde bulunmaya başladım. Zira sınıfımızın gerçek bir şairi vardı artık.

Sınıfta yavaş yavaş bir arkadaş kümemiz oluştu. Ali bu kümenin hem şairi hem şirin bir ortağı idi. Rahmetli Hüseyin Korkmaz Ali'ye Altın Çocuk lakabını takmıştı. Grubumuzun bir diğer altın çocuğu da Hüseyin gibi erken yitirdiğimiz Çetin Alper arkadaşımızdı. Ali, bugün değerli eşi Ümran Hanım'da bulunan Çetin'in vesikalık fotoğrafının arkasına şu dörtlülüğü yazacaktı:

*Bu resim geçmişten haberler verir;
Gözüyle konuşur, kalbinle dinle!
Beraber yaşamış bir gün seninle,
Modeli nerededir şimdi kim bilir?*

Evet şairlerin biraz da kâhin olduğunu o zaman bizim gibi Ali de bilmiyordu sanırım. Bu resim 1960'lı yılların ortalarında yazılmıştı ama bugün geçmişten haberler taşıyor bize. Ve resmin modeli de aramızdan ayrılmış çok oldu. Şair Ali, sanki o günlerden bugünleri görmüş gibi yazmış şiirini.

Ben öğrenciliğimin ilk yılı yurttan kalmış, sonraki yıllar arkadaşlarla kiralık evlerin kiracısı olmuştum. Ali hemen hep kiralık evlerde arkadaşlarıyla kaldı. Sanıyorum öğrenciliğimizin üçüncü yılında idi ki ninem Hatice Özyay'la birlikte Süleymaniye'de Kanuni Medresesi Sokağı 10 numarada Ali ile ev arkadaşı olduk ve bu daha sonraki yıllarda da okul bitimine kadar bu ev arkadaşlığımız sürdü.

*

60'lı yılların ortaları ile sonları 27 Mayıs İhtilâli sonrası siyasî çalkantılarla gençlik olaylarının ha-

raretili yıllarını içine aldığı gibi bütün dünyayı da gençlik olaylarının sarstığı zamanlardı. Gençlik büyük ölçüde politize olmuş, sağ-sol diye ikiye ayrılmış durumdaydı. Biz de daha o zamanlar ülkücü denilmese de milliyetçi gençler olarak ileride ülkücü gençlik adını alacak gençlik hareketinin çekirdeğinde yer alacaktık. İşte Ali o günlerde “Kutlu Yarın” adlı şiirini yazacak, Ahmet Bican Ercilasun da –galiba Türk Yolu- dergisinde bu şiirin tahlilini yapacaktı.

KUTLU YARIN

*Nerde Selenge, Orhun
Kopuz kırık at yorgun
Susmam hayıra değil
Korkun düşmanlar korkun
Ergenekon'da kalmışık,
Giden gitmiş, sonda kalmışık,
Hey Atlı Türk, Kanatlı Türk,
Çağ açan, Yerle yaşıt;
Artık kalk artık.
Kimler çalmış senin altın çağını?
Üstündeki ölü toprağı mı?
Buldum,
Buldum dert ortağı mı,
Bekleyin, duyulur,
Birazdan bir kurt ulur,
Çakallar susar;
“Yerim dar!
Yerim dar!..”
Geldi beklenen athılar,
Başta Başbuğ,
Büyük kafalı,
Büyük elli,
Tanrının gönderdiği belli,
Irkımda kurtuluş sancısı var...*

*

Son sınıfa gelip okulun bitirilmesi döneminde belki biraz da siyasî bağlantılar ve bazı hocaların kaptisleri sebebiyle Ali'nin de benim gibi mezuniyeti gecikecek, belki bu sıkıntılar sebebiyle aramızda sürtüşmeler, kırgınlıklar görülecekti. Ali ile ben de bugün sebebini bile hatırlamadığım bir dargınlığın içinde idik. Dargınlığımız bayağı uzun sürmüş, her ikimiz de bu dargınlığı gidermek isteyip, barışmak arzusu duymamıza rağmen bunu birbirimize söyleyememiştik. O sıralar Hüseyin Korkmaz, maddi sıkıntısı sebebiyle ilkokul öğretmenliği yaptığı Çanakkale'nin Yenice kazasının Üçkabağaç köyünde öğretmenlik yapmakta idi. Ben de

onun yanında ona yoldaşlık ediyordum. Radyodan Mümtaz Turhan Bey'in vefatını duyduğum zamanlarda idi; Ali, dinî bayramlardan hangisi idi bilmiyordum birisinde Hüseyin'e yolladığı bir mektupta bu dargınlığın sıkıntısını “Takvim” adlı şu şiirinde dile getiriyordu:

*Kanmam bundan böyle takvim de yalan
Yıllardır avutan Çin masalıdır.
Perşembedir, çarşambadır, salıdır,
Bir kere bayrama gelmedi bayram.*

Kitaba “Çin Masalı” diye giren bu şiir, bize bayramı getirecek ve anlamsız dargınlığımız da böylece son bulacaktı. (Bütün Şiirleri-Ali Akbaş, ilaveli 2. Baskı Bengü Yayınları, 2018, s. 324)

*

Ali, şiir yanında resim karalamayı da seviyor; fotoğrafları karelere bölerek onları büyütüyor, mektuplarında mürekkepli kalemle zaman zaman gayet güzel manzara resimleri de yapıyordu. Güzel Sanatlar'da okuyan Yalçın isimli bir hemşehrisiyle de temas halindeydi. Yalçın yetenekli bir çocuktuktu, Ali'nin “ÇO” adlı şiirini bir fayansın üzerine resmettiği palyaço tablosuyla geri vermiş, Ali de bunu bana hediye etmişti. Maalesef bu tablo fayansının kırılması sonucu yok oldu ama şiir –şükür ki- elimizde:

ÇO!

*Ha ha ha haaa!
Ağladığın güldüğünden belli dostum,
Ağladığın güldüğünden belli,
Bırak gülmeyi...
Satılık gülüş,
Nerde görülmüş?..
Bin telli bu saz,
Hayat denen bu saz,
Bin perdeli, bin telli,
Çal çalabilirsen...
Kelde merhem olsa başına sürer,
Sen kendine yetmiyorsun
Çal Çooooo,
Palyaço!.. (9.4.1967)*

*

Balkan Harbi sırası 5 (beş) yaşında Selanik'in Nevrekop'undan hicret eden ve Ali'nin de benim gibi anneanne dediği ninem Hatice Özay'ın ölümü sonrası mezartaşı kitâbesi için yazdığı şu şiir, sonradan yazılmış olması sebebiyle mezartaşına yazı-

lamadı:

MEDD Ü CEZİR

Gitti birer birer hicret çocukları;
Zihnimde perîşân yâdı kaldı.
Hatice Nine'nin Demir Aga'nın
Geride gül gibi ahfâdı kaldı.
Neylersin bahtımız olmadı yâr;
Bir sam yeli gibi bastırdı küffâr.
Kuzeyden güneğe akan hür sular
(Muhteşem sultânın merkadi kaldı)
Hüdâvendigâr'ın merkadi kaldı.

*

Yine kitaplarına girmediğini sandığım şu üç kıta
Ali'nin iç dünyasına ışık tutacak parıltıdadır bence:

KITALAR

Pazara çıkarma incilerini
Bu devrin modası cam kırıkları
Gündüz kahkahayla gülen kızların
Geceyi doldurur hıçkırıkları...

*

Türküler olmasa çekilmez hayat
Söyleriz değişen çağlara inat
Türkünün kadrini erenler bilir
Türkülerle güzelleşir kâinât...

*

Kalemin gözyaşı mavi mürekkep
Gizli menbâlardan süzülen mâyi
Hep senin eserin ilim ve edeb
Semâvîsin, semâvîsin, semâvî...

*

1963-1964 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fa-
kültesi Türk Dili ve Edebiyatı girişliler olarak 2018
yılında, 55 yıl sonra dekanlığın da yardımlarıyla
okulda bulduğumuzda Ali Akbaş bu buluşmayı
“Elli Yılın Ardından” şiiriyle kutluyordu:

ELLİ YILIN ARDINDAN

Dediler ki Lâleli'de şölen var,
Bu şölene gelmeyen var, gelen var,
Dedim acep bu ihmale sebep ne?..
Dediler ki yaşayan var, ölen var!..

Göksu'ya giderdik her yaz, her bahar,
Devir döndü saçımıza yağdı kar!
Gözlerinden, seslerinden tanıdım,
Yazık nine olmuş çünkü sunalar.

Küllük'ün kahvesi, Koska'nın çayı,
Bilmem ki kim kime yakmış abayı?
Yedinci amfide Muharrem Ergin,
Okur Şehriyar'dan Heyder Baba'yı.

Yavaş yavaş konuşurdu Timurtaş;
Bu fanide kalan var mı demirbaş?
Sadece çakşırı, kavuğu noksan,
Devrini şaşırılmış Şeyhî, arkadaş!

Fuzulî'den gazel şerh eder Tarlan,
İnsan tiplerinin mücidi Kaplan,
Çavuşođlu Mehmet aruzla yürür,
Tilki uykusuna yatmış Karahan.

Âmil Hoca ismi gibi çeledi;
Onu çağırmıştı Ravza-i Nebî.
Davete uyarak düştü yollara,
Helâllik dileyip gitti gelmedi. ¹

Hocalar hocası Rahmeti Arat,
Caferođlu Ahmet dizginsiz bir at,
Acelen ne idi Karamanlođlu,
Benim aziz hocam nur içinde yat.

Yeşil gözleriyle Sadettin Buluç,
“Elbettee” diyerek eylerdi huruç;
Ben bu ömrü daha uzun sanırdım,
Seneler bir kulaç, günler bir avuç.

Mertol Bey'di hocaların en genci,
Acep nerde şimdi Enginün İnci?
Artık bizler bile ihtiyar olduk,
Nerde o yılların bayram sevinci...

Azizim Necmettin Haceminođlu,
Sanırsın halamın, ecemin oğlu.
Zor günlerde elimizden tutardı,
Gönlü sevgi dolu, merhamet dolu.

Âlimdi muallim değildi Akün;
Yirmi beş sayfalık notuydu yekün.
Tezkere değil de sanki destere
Savulun sizi de biçmesin sakın.

Ruhunuz şâd olsun çünkü hocalar;
Aratlar, Tarlanlar şanı yüceler...
Rahmetle, minnetle anarız sizi,
Kaplanlar, Emiller daha niceler...

¹ Prof. Âmil Çelebiođlu, 1990 Hac yılı “Tünel Faciası”nda rahmetli olmuştu.

Hakka şükür boş kalmadı yeriniz;
Meyveye dönüştü alın teriniz.
Bizden de şairler, âlimler çıktı,
Sizin eseriniz, şakirtleriniz.

*

Hemşehrisi Bahaettin Karakoç'un ölümü onu hem bir dostunu, ağabeyini, hem bir hemşehrisini hem de bir şairi kaybetmenin üzüntüsüyle sarsıyordu:

KIBLEYE KARŞIYDI PENCERESİ

Hey dünya!
Bu gün şairler şairi Bahattin gitti...
Dindi tan atıncaya kadar süren daktilo şakırtısı
Dindi onu yiyerek beslenen sanat sancısı
Sahipsiz kaldı bir kovandan boşalan,
Ve bal yapan arılar gibi savrulan kelimeler
Ve Salavan'dan² başlayan
Seksen sekiz yıllık yolculuk bitti.
Ak pak saçlarıyla ömür boyu,
Kara ciltli kamuslarla savaştan
Küçük dev adam gitti...
.....³
Hiç gümansız o bir yığıttı...

Kibleye karşıydı onun aydınlık penceresi,
Gâh ruhumuzu okşayan ılık bir meltem,
Gâh gök gürlemesiydi sesi.
Kuşlar cıvıldaşır mısralarında,
Buram buram ıhlamur kokardı, kekik kokardı
Uzak yaylalardan gözümüze ayna tutan
Billur pınarlar akardı.

Mûnis, sevimli bir çocuktuktu o ak saçlı adam
Lâkin, Neî mizaçlıydı, biraz uçuktuktu
Zaman zaman hiç elinde olmadan
Küstürürdü herkesi
Ve bu yüzden yalnızdı binler içinde
Neylersin bu da bir bahtın cilvesi

Şahidiyiz, eli boş gitmedi öteye
KARAKOÇ gibi bir büyük adla gitti,
Elinde bir demet kitapla gitti,
Ve güzeller güzeli dokuz evlatla gitti,
Fidye-i necat olsun diye mahşerde
O dosta yazılmış naatla gitti...
İnşallah huzura beratla gitti!

*

Göz hekimi Dr. Osman Çelikkanat'a, gördüğü olumlu tedavi sonrası teşekkür ifadesi de Ali Akbaş'ın kaleminden şiir olup dökülüyordu:

Ellerin dert görmesin hiç ser-tabip Osmanımız
Kördü gözler, gördü gözler, kalmadı noksanımız

*

Türk dünyası Ali'nin eski sevdası. Azerbaycan da bu sevdanın, gözağrılarından...

FERYAT

"Karabağ'da talan var
Gözü yolda kalan var"
Kafkaslar'da bize kurdular tuzak,
Ne silah var, ne ilaç var, ne erzak,
Onlarda top- tüfek, bizde kör bıçak,
Deyin sizden başka kim anlar bizi,
Yetişin sarmadan dumanlar bizi!..

El ele verdiler Agop'la İvan,
Ağdam'da, Şuşa'da kan akıyor, kan,
Dilimden anlayan, sesimi duyan,
Deyin sizden başka kim anlar bizi,
Yetişin sarmadan dumanlar bizi!..

Telefonlar kesik, ajanslar susar,
Mitralyözler üstümüze kan kusar,
Moskof aynı Moskof, Çar'sa aynı Çar,
Deyin sizden başka kim anlar bizi,
Yetişin sarmadan dumanlar bizi!..

Ağrı'mız, Kür'ümüz, Aras'ımız var,
Korkut Ata gibi mirasımız var,
Beraber ağlayalım yasımız var,
Deyin sizden başka kim anlar bizi,
Yetişin sarmadan dumanlar bizi!..

Karabağ derdinden kara bağlamış,
Kesmiş saçlarını tara bağlamış,
Bağrı bir onulmaz yara bağlamış,
Deyin sizden başka kim anlar bizi,
Yetişin sarmadan dumanlar bizi!..

Nuri Paşa olsa koşar gelirdi,
Yine Kafkasları aşar gelirdi,
Kefereden öcümüzü alırdı,
Deyin sizden başka kim anlar bizi,
Yetişin sarmadan dumanlar bizi!..

² Salavan: Karakoçların, eteğinde doğduğu, yazın yaylaya çıktığı ve av avladığı dağın adı.

³ Bendeki noksan hâli, Dergilere verirken tamamlamıştır.

Kitapta “Öksüz Yurt” diye kayıtlı ama Ali'nin bana verdiği ilk şeklinde adı “Oy Kırım Kırım” şiiri Elmas Yıldırım'ın “Kara Destan” şiirine nazîre. (Ali Akbaş, Bütün Şiirleri, Bengü Yayınları, 2. Baskı, s. 200.)

Ama Ali'nin Kırım acısı tek şiirle kalmıyor, işte bir diğer Kırım ağıtı (sanırım kitaplarına girmedi):

KIRIM KIRGINLARINA

Taaa Sibiryadan,
Çinden, Maçinden
Binlerce mil uzaktan
Vatan torağının kokusunu alarak
Göçmen kuşlar gibi, katar katar
Tekrar Kırım'a dönen kardeşlerim
Selâm sizlere!

Toprak da at gibidir efendim
Tanır gerçek sahibini
Zîra onun mayasında
Sizin alın teriniz
Ve al kanınız var
Gök kubbeyi çınlatan türküleriniz
Camileriniz, türbeleriniz
Ve günde beş vakit okunan
Ezanlarınız var
Selâm sizlere

.....

Dünyanın hiçbir halkı
Sizin kadar horlanmış değil
Ve yıllarca sonra, binlerce mil uzaktan,
Yolları hiç unutmadan,
Yurduna yanmış değil
Selâm sizlere

Ve tekrar
Göçmen kuşlar gibi,
Kanadı kırık leylekler ve kırlangıçlar gibi
Çöp-çele, toplayarak
Kum, çakıl taşıyarak
Yurt yuva kuran kardeşlerimiz
Selâm sizlere

Ama ne acı ki, Ukrayna'nın özerk bir cumhuriyeti olarak bir nebze hürriyetin tadına varmışken Moskof, eski yüzünü bir daha gösterdi ve 2014'de bu defa da Putin Rusyası Kırım'ı – sözde referandum oyunuyla - işgal (ve “ilhak”) etti. Nihayet,

kahraman Adülcemil Kırım'ı ve onun yolundan gidenler Kırım'ı bir daha terketmek zorunda kaldı. Şairlerimize ise daha nice “Oy Kırım Kırım” benzeri sızlanacak, bilinmez.

Sanırım Ali'nin Yitik İlânı şiirindeki arayışı da epeyi süreceğe benzer:

YİTİK İLÂNI

Hey dereler, tepeler, dağlar, taşlar
Yazarlar, çizerler, düşünen başlar
Kolejli bebeler, proflar, doçlar
Dilimi yitirdim görmediniz mi?

Diceyler, miceyler ekran kuşları
Yazılı medyanın köşe taşları
Devrim bekçileri, kurum başları
Dilimi yitirdim görmediniz mi?

Şu mâvilik müren miydi, deniz mi?
İçtiğim su hijyen miydi, temiz mi?
Bana bir hâl oldu esrar mı giz mi?
Dilimi yitirdim görmediniz mi?

Ahlâk etik olmuş, kitaplar betik
Meyveler hormonlu, kumaş sentetik,
Her gün çoğalıyor yüzümdeki tik,
Dilimi yitirdim görmediniz mi?

Uyuttular bizi düş hayal oldu,
Bir anda ar namus paymâl oldu,
Şakrak bülbüllerin dili lâl oldu,
Dilimi yitirdim görmediniz mi?

Bütün kekemeler şimdi çevirmen,
Su gelmezse nasıl döner değirmen,
Tömerin iyisi Mehmet Hengirmen,
Dilimi yitirdim görmediniz mi?

Ne havuçtur, ne pırasa, ne kelem,
Sembol simge olmuş, imaj imgelem,
İnsaf eyle sen gelmezsen ben gelem,
Dilimi yitirdim görmediniz mi?

Sağı solu karıştırdık şu ara,
Ne der, ne anlatır bunca şuara?
İmgeleri birbirinden fukara,
Dilimi yitirdim görmediniz mi?

Arıyorum Yusuf-i Kenân gibi,
Kaybedilen cümle hüsn ü ân gibi

*Sürüsünü kaybeden çoban gibi
Dilimi yitirdim görmediniz mi?*

Seciye timsali, inanmış adam, İstiklâl Marşımı-
zın şairi Mehmet Akif, Ali Akbaş'ın şiirinde Âkif
gibi tarif edilmiş:

ÂKİF

*Ne mümkün Âkifi târif
Âkif serâpâ maârif*

*Bir altın kitap Safahat
Ona adanmış bir hayat*

*Kur'an'dan almış ilhâmı
Sonsuza dek yaşar namı*

*Yazdığı istiklâl marşı
Her seher titretir Arşı*

*Bir destandır Çanakkale
Çanakkale bir velvele*

*Herkesin var bir soyadı
Fakat onun Ersoy adı*

*Evet, er oğlu erdi o
Hak yolda seferberdi o*

*Hem minberde, hem siperde
Ömür boyu hep seferde*

*Dört dili ezber bilirdi
Velâkin kiblesi birdi*

*O bizim erkek sesimiz
O bizim gür nefesimiz*

*O bir rintti, ehlidildi
Yalnız rükûda eğildi*

*Alperendi pehlivandı
O yandı, millet uyandı*

*Sanmayın ki toprak oldu
Gögümüze bayrak oldu*

*Ne mümkün Âkif'i târif
Âkif serâpâ maârif*

ALİ AKBAŞ 'BİR ŞİİR MEKTEBİDİR'

Kimi edebiyat adamlarının hep arkalarından bir şeyler yazılır, çizilir. Aslında esas mesele kıymet ehli kalemlere, yaşayan değerlere sağlıklarında değer vermek, onların bir takım marifetlerine yaşarlarken iltifatlar sunmak olmalıdır. İşte bu minvalde sağlığında kıymet sunulması gereken değerlerimizden birisi de, Türk şiirinin mümtaz kalemlerinden Elbistanlı şair, yazar, eğitimci Ali Akbaş'tır. Çünkü o, Türk edebiyatı tarihinin sayfalarında yer bulan, saf ve has şiiri yakalayan, mesajlarını açık seçik vermeyen, mısralarına da zaman zaman esrarlar bırakan, ayrıca tek kişilik şiir mektebi olarak da adlandırılan bir şairimizdir.

Onun şiir tedrisatından her ne kadar geçmesem de, şiirlerini özümseyerek, severek okuyan, şiirlerindeki kavramlar ve anlamlar içinden cımbızla mânâlar derleyen birisiyim. Şair Ali Akbaş, mısralarını ayan beyan rüzgâra salmayan, aşikâr etmeyen, mısralarına nice güzellikler yükleyen hatta şiir sanatını "sanat sanat içindir kadar sanat toplum içindir" tezinde de anlamlandıran bir şairdir.

Ali Akbaş ağabeyi, uzun seneler öncesinden tanıyırım. Lise yıllarımda okuduğum Mükrimin Halil Lisesinde edebiyat öğretmenliği yaparken, her ne kadar dersimize girmese de, o zamanlar onu tanımam, sohbetlerinde bulunmam şahsen benim için bir bahtiyarlıktır. Edebiyat dünyasına adım attığım dönemlerde, onun edebiyat dergilerinde okuduğum şiirleri, ayrıca dolunay şiir şölenlerinde zaman zaman birlikte oluşumuz, çok öncelerden şiir ve sanat köprümüzü kurmuş, bizi bize yakın eylemiştir.

Ülke genelinde çıkan onlarca dergide imzası görülen bir şairdir Ali Akbaş! Kendi çıkardığı edebiyat dergileri de olmuştur. Fakat arkadaşları ile birlikte çıkardıkları, çok uzun senelere yayılan "Kardeş Kalemler Dergisi" diğer dergilere göre çok daha önemli bir görevi üstlenmiştir.

"Kardeş Kalemler dergisi" Türk Dünyasının şair ve yazarlarını bir araya getiren ve Avrasya Yazarlar Birliği tarafından çıkarılan bir dergidir. Üstlendiği görev de gerçekten çok önemlidir. Bu gönül görevi tarihi, samimi, kalbi ve çok ciddi bir amaca hizmet etmektedir. Niçin denilecek olunursa, aşağıda belirteceğimiz metni okuduğumuzda bu derginin görevinin mahiyeti çok daha iyi anlaşılacaktır.

Atatürk, 1933 İzmir İktisat Kongresi Onuncu Yıl

Nutku'nda: "Bugün Sovyetler Birliği dostumuzdur, komşumuzdur. Bu dostluğa ihtiyacımız var. Fakat yarın ne olacağını kimse bugünden kestiremez. Tıpkı Osmanlı gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan gibi parçalanabilir. Ufalanabilir. Bugün elinde sımsıkı tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilir. Dünyaya yeni bir dengeye ulaşabilir... İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak yalnız günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanırlar? Manevi köprülerini sağlam tutarak; dil bir köprüdür, tarih bir köprüdür. Köklerimize inmeli ve olayların böldüğü tarihimizin içinde bütünleşmeliyiz. Dış Türklerin bize yaklaşmasını bekleyemeyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gerekli..."

Atatürk, yaklaşık 91 yıl öncesinde böyle bir tablonun olacağını düşünebilmiş, görebilmiş ve o topraklarda yaşayan kardeşlerimizle alfabe birliğine gitmekten, dahası müşterek dergiler çıkarmaktan bahsetmiştir. Bu bir ferasettir, ötelere ötesini görebilme cehdidir, çok yüce bir gönül samimiyetidir.

İşte bu zaviyede, Anadolu ile Türk dünyasının şair ve yazarlarının imzalarıyla Ankara'da çıkan "Kardeş Kalemler dergisi" çok kutlu bir görevi yerine getirmiyor mudur? Atatürk'ün yukarıdaki ferasetli ve basiretli beyanları doğrultusunda, Türk dünyasıyla bu derginin rabıta kurması, kardeş kalemleri bir Anadolu dergisinde konuk etmesi, kültür alışverişinde bulundurması çok manidar değil midir?

Kardeş gönül köprülerinin seneler sonrasında, başta "iki devlet bir millet" parolasıyla, aidiyetimiz olan diğer kalemler arasında kurulması önemli, çok kutlu, çok yüce bir görevdir. Evet, bu görev çok önemlidir; Ali Akbaş ve dostları, "Kardeş Kalemler" ile bu kutlu göreve imza atan yüce gönüller olmuşlardır.

Ali Akbaş, gelenekle gelecek arasında köprü kuran, şiirlerini o köprüde buluşturan bir şairdir. Şiirleri; girift, gizemli, anlaşılmaz değildir. Mısralarında mânâlar içinde mânâlar görülür. İşte bu mânâ ikliminde, o velut bir şairdir. Onun serbest nazımlı şiirleri de, hece şiirleri de şiirden anlayanlara hazırdır, letafettir, bir nezahettir.

Bazı insanlar hayatlarında tek kişilik aşk ordu-

su gibidirler. Soylu bir sevdaya adanmışlardır ve o seveda yolunda en güzeli, en doğruyu, en mükemmel yakalama cehdinde mücadele eder dururlar. Ali Akbaş da işte bu kategori içinde, tam da bir sanatçı titizliğinde şiir ve sanatta mükemmeliyeti arayan bir kalem olarak karşımıza çıkar. O tek kişilik bir aşk ordusudur. O bir şiir mektebidir. Hani Fuzuli: “aşk imiş ne var ise âlemde, ilim bir kıyl-u kâl imiş ancak” dediği gibi, Ali Akbaş da gönlünde idealize ettiği sanat yolunda bir aşk adamıdır.

Kahramanmaraş ve ilçelerinde, özellikle Elbistan’da şiir ve edebiyat her zaman canlıdır, zindedir. Bir edebiyat şehri olmasından kaynaklıdır belki de, kadim tarihinden gelen bu miras, yenilenmeyle hâlâ devam etmektedir. Dün “Yedi Güzel Adam” imzalı serüvenli yolda, aslında onları aşan, âdetta her biri bir şiir mektebi hâline gelen isimler de çıkmıştır Kahramanmaraş’ın mümbit topraklarından... Abdurrahim Karakoç, Bahaettin Karakoç, Arif Eren, Ali Akbaş, Avni Doğan, Hayati Vasfi Taşyürek gibi şairler bu güzel çizgiye renk katan, şiir sanatını yücelten Kahramanmaraşlı şairlerimizdendir. Yani sadece “Yedi Güzel Adam” yoktur şehrimizde, onların yanında çok fazla yedi güzel adamlar da mevcuttur.

Şiir ve sanat ekseninde yaptığı her işte titizdir Ali Akbaş. Sanat ve edebiyatta daimî olarak mükemmeliyeti arar. Mükemmellik tam olarak Allah’a aitse de, Allah’a olan yakınlığından, onun yolunda mükemmel bir çizgiyi yakalamak, onun düsturları arasındadır. “Kardeş Kalemler” dergisine senelerdir mihmandarlık yapar, Türk dünyası ile rabıtayı o dergi vasıtası ile kurmaya çalışır. Yani Atatürk’ün İzmir İktisat Kongresi’nde sözlere bir nevî eşlik eder.

O, yarınlarda kalıcı izler bırakan, nesillere fayda mülâhaza eden şairlerimizden birisidir. Eserlerini bir kuyumcu titizliğinde, bir nakkaş zarafetinde ortaya çıkarır. Günümüz lisaniyla imge (hayâl) örgüsünde, geleneği gelecekle buluşturan bir çizgide iz bırakır.

Türkiye’nin çok önemli dergilerinde şiirleriyle vücut bulan, çocuk edebiyatından sosyal hayata, folklorla kadar Türk edebiyatına temalı eserler kazandıran hemşehrimiz, ağabeyimiz kadim ve umurlu yaşıyla hâlâ aynı çizgisini sürdürüyor.

Aslında ben “Pınarbaşı Dergisi” ne Ali Akbaş özel sayısı için yazı istendiğinde, bir Ali Akbaş şiirini tahlil etme düşüncesinde idim ama bir şiirin tahlil edildiğini öğrenince, bir tahlilden öte böyle

bir yazının daha uygun olacağını düşündüm... Artık yapacağım şiir tahlilini de “Pınarbaşı dergisi” nin bir başka sayısında yayınlarımız inşallah! Şahsına münhasır “bir şiir mektebi” olarak adlandırılan bir şairin hayalli şiirlerine, edebî kimliğine, sevdakâr dizelerine, yani marifetine iltifat sunmak, vefadan olsa gerek!...

Ali Akbaş Ağabey, gelenekten geleceğe uzanan kadim bir ses köprüsüdür.

Ahmet Necip Olkun

GÖÇ ŞAİRİ ALİ AKBAŞ'IN ŞİİR VE SANAT ANLAYIŞI

Çok kıymetli Ali AKBAŞ hocamız, mensubu olduğu coğrafyanın ve milletin, ait olduğu medeniyetin doku ve anlayışı ile örtüşen bir şiir ve sanat telakkisine sahiptir. Şiirlerindeki zengin ve akıcı söyleyişin yanında gösterdiği sadelik, kelimeleri nasıl ustalıkla kullandığının en belirgin göstergesidir. O, adeta kendi zamanının anlayışı ile bugünlere hitap etmiştir. Onun şiiri; bulunduğu coğrafi bölgenin, yaşadığı zaman diliminin ve mensubu olduğu sosyal çevrenin etki ve izlerini barındırır.

Muhterem Akbaş hocamızın şiirleri, Türk-İslam medeniyetinin silinmez motifleri ile süs-lüdür. Bundan dolayıdır ki, Sayın Akbaş'ın terennüm ettiği duygu ve düşünceler, her kesim-den Türk insanının gönlünde makes bulmuştur. Prof. Dr. Ersin ÖZARSLAN'a göre Ali Akbaş, ileri düzeyde lisan bilgisine sahiptir; Anadolu ağızlarını kullanmada bir uzmandır.

Hocamızın şiirlerinde romantizmin de büyüleyici izleri vardır. Resim sanatına olan alakasın-dan dolayı güçlü bir doğa duygusu, Türk halkının kültürel değerleri, muhteşem tarihimizin il-ham veren esintileri, kendini güçlü bir şekilde hissettiren romantik duygu ve ifadeler, O'nun şiir telakkisinin temelini teşkil eder. Temeldeki bu duygu ve ifadeler, şiirlerine tadına doyumaz bir es-tetik zenginlik katmıştır. Mesela; "güvercin hu çeken derviş" , "semada bir Mevlevi" ifadeleri gibi.

Muhterem hocamızın şiirlerinde insanın özü ve öze dönme arzusu, evrensel değerler, modern-leşen dünyada insanın yalnızlığı, doğaya kaçış ve doğanın mükemmelliği, köy hayatı ve güzellikle-ri, Türk tarihi, Türk kültürü ve milli-manevi değerler hâkim motifler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ali Akbaş'ın şiiri, genellikle iyimser bir bakış açısına sahiptir. Merhum üstadı-mız Ahmet KABAKLI hocaya göre, Akbaş'ın bütün şiirleri için dikkat edilecek nok-ta, milli duygu ve isteklerin yüksek sesle, iddia ve heyecanla verilmeyip, daha ziyade mecaz-lar aralığında ve sır verir gibi yumuşak söylenmesidir. Mesela, "Aral Gölü" şiirinde olduğu gibi.

"Göç Şairi" Akbaş hocamızı hüznümlendirip hayıflandıran bir göç fenomeni var ki, O'nu gerçek-ten derinden etkilemiştir. Bir zamanlar dünyaya hükmeden, "Nizam-ı Alem" düşünce ve ülküsü-ne sahip bir milletin evlatlarının, şimdi bir takım maddi umut ve gailelerle Avrupa ülkelerine göç etmeleri O'nu hüznümlendirmiştir. Söz konusu bu hüznü, "Göç" şiirinde açık bir şekilde görülür.

Türkiye'mizin nadide şair ve edebiyatçılarımızdan biri olan muhterem Akbaş hocamızın şiir ve edebi-yat yolculuğu, benim bu naçiz satırlarıma sığdırmam mümkün değil. Biyografisini incelediğimiz zaman, hocamızın şiir ve edebiyat deryasında çok önemli bir şahsiyet olduğunu ve çok uzun bir tefekkür, çile ve fikri mücadeleyle yoğrulmuş olarak bu günlere geldiğini görebiliriz.

Muhterem hocama bundan sonraki hayatında sağlık, afiyet ve esenlikler dilerim; daha nice yıllar şiir yüklü uzun bir ömür niyaz ederim. En derin ve kalbi hürmet ve muhabbetlerimi takdim ederim.

Tayyib Atmaca

ALİ AKBAŞ'IN ARDICIN TÜRKÜSÜ ŞİİRİNE NAZİRE

ARDICIN TÜRKÜSÜ

*Toroslar'ın tepesinde
Tel duvaklı bir ardıcım
Yemenimi yele verdim
Buluta karıştır saçım*

*Toroslar'ın tepesinde
Üç budaklı bir ardıcım
İmrenirim uçan kuşa
Maviliği sevmek suçum*

*Toroslar'ın tepesinde
Yeni yetme bir ardıcım
Ben yanarsam orman yanar
Çamlıbel'e sığmaz acım*

*Toroslar'ın tepesinde
Eli bağlı bir ardıcım
Tepemden turnalar geçer
Katılmaya yetmez gücüm*

*Toroslar'ın tepesinde
Dalı kırık bir ardıcım
Gönülsüz kızlar gibiyim
Beni kınamayın bacım*

*Şardağı'nın tepesinde
Yol gözleyen bir ardıcım
Düşlerimi göğe serdim
Ne tahtım var ne de tacım*

*Şardağı'nın tepesinde
Eksik olmaz karım gıcım
Seslenirim dağa taşta
Dilime dolanır acım*

*Şardağı'nın tepesinde
Kaya üstünde bir sacım
Dalıma baykuşlar konar
Tutuşup yanmak amacım*

*Şardağı'nın tepesinde
Tir tir titrer durur içim
Rüzgâr dallarımı biçer
Nerde saklanır sevincim*

*Şardağı'nın tepesinde
Kuş seslerine muhtacım
Yarın bir gün gidiciyim
Ardımda yok bir duacım*

Ali Akbaş

GÖÇ TÜRKÜSÜ

“Ali Akbaş’ın göç şiirine nazire...”

-I-

Bir çağrı, bir davet /
Frenkçe geldi yaban ellerden
Fakirlik gün süsüydü yurttan
“Aslanların ağzındaydı ekmek”
Beyzalı bir rüyaydı kurduğumuz
Tutunmaya hayatın cılız dalına
İrgatlığa çağırıyordu bizleri Frenk

Düşkündük / yoksulduk
Yedi baş horantaydık her evde
Sığmıyorduk her yağmurda damı akan
Kireç kokan / kerpiç kokan odalara
Bir beyaz umuttu / bir beyaz sevda
Kutsaldı bizlere emek

Nan için muhtaçtık / çıplaktık
Çoluk / çocuk dolduk katarlara
Dilimizde yağız memleket türküleri
Kampanalar çalınırken inceden ince
Savururken dumanlarını şimendiferler
Başlıyordu içimizde bir yaman gurbet

Gidiyorduk / yılanlar kavisi demirli yollarda
Ve alafranga çağrılarının cam kırığı umutlarında
Erzurum dağları borandayken / kardayken
Sivas soğukları veriyorken / ayaz / ayaz başaklar
Alaturka rüyalarımızın mecburiyetinde
Gidiyorduk / Frenklerin yurduna ha bir gayret!

**Tren kalkıyordu Erzurum’dan
Vagonları dolu / dolu
Bizler gidiyor, yollar gidiyordu
Edemiyorduk tamam yolu**

-II-

Arda boyu / mavi Tuna kıyısından
Gittiğimiz doludizgin at üstünde
Cenk türkülü daha önce bu yerlerden
Sefil / sefil böyle giden bizler miydik?
Bulsa idik yurttan öğün / yurttan sevinç
Ezgin / ezgin gider miydik?
**Tren kalkıyordu Erzincan’dan
Kurtalan’dan, ah! Sivas’tan
Gurbet elin türküleri
Dillere düşüyordu yavaştan**

Çağırıyorlar Frenkçe / gidiyorduk /
Şehir / şehir, yöre / yöre dört yandan
Osman Usta, İşçi Hasan, Güllü Can
Düşüyorduk hasretliğin ateşine
Memleket içimizde devce büyürken
Görüyoruz gurbetlerde karabasan

**Tren kalkıyordu İstanbul’dan
Kırk vagonlu kara tren
Ağır aksak yollar alıyor
Almanya’da yapıyordu firen**

-III-

Kara / kara katarlardan yaban ele
Sevinç miydi, neşe miydi, hüznün müydü?
Yorgun-argın çan sesiyle inşimiz
Ah! Ne de zordu anadan, babadan, yârdan
Ayrılık / ayrılık / ezan-ı Bilâl’den /
Bir gün uzaklardan, Frengistan’dan
Mutlu / olur muydu acep umutlu /
Tekrar memlekete dönüşümüz

Bırakıp da yurdumuzu nan için
Kondüğümüz Alafranga bu yerlerde
Garp yorgunu olduk bütün
Hasret vurdu / bıçak sırtı acısıyla /
Gönlümüz çehresinde açtı çentikler
Tesellimiz oldu tütün

-IV-

Gönüllü mü geldik sanki ?
İşçiliğe, ırgatlığa Frenklerin yurduna
Üstümüze doğsaydı memlekette gün
Olur muyduk vurgun / böyle acılara
Kovaladı yıllar yılları / akreplerin kısılacında
Devriyesini devirdi uzun seneler
Şarklı mıyız ? Garplı mıyız bilemeden
Düşük / düşüyoruz hâlâ görklü sancılara

AKSAÇLI BİR ŞAİR: ALİ AKBAŞ

Evliya Çelebi merhum dev eseri Seyahatname-sinde gezip gördüğü yerleri bütün ayrıntılarıyla ele alıp inceler. Coğrafyasından tarihine, camilerinden medrese ve tekkelerine, konaklarından eğlence ve mesire yerlerine varıncaya dek tatlı tatlı anlatır gittiği yerleri. Kılık-kıyafetleri, örf-adet ve ananeleri... kısacası bir toplumu var eden bütün değerleri gelecek nesillere de aktararak tarih, kültür ve geçmişin meraklılarına bitmez tükenmez bir kaynak oluşturmuştur Evliya Çelebimiz. Şehirleri, kasaba ve köylerine varıncaya dek bu kadar güzel anlatan başka biri var mıdır bilemiyorum. Düşünüyorum da Elbistanımıza gelseydi neler söylerdi acaba? Pınarbaşı'ndan çıkarken Ceyhan'ı görseydi mesela nasıl anlatırdı, şairlerinin bolluğuna karşı neler söylerdi?

Elbistan, Şar Dağı'na sırtını vererek oturmuş bir dev gibidir. Geniş ve münbit ovasını gözler sanki asırlardan beri. Çocukları karıncalar gibi koşuşup dururken eteklerinde, o derin derin geçmişini düşünüyordur belki de. Dört bir yanı dağlarla çevrilidir ovasının geçit vermez dağları vardır. Binboğaların devamı bütün heybetiyle kuşatmıştır etrafını. Başında karı eksik olmayan dağları bile vardır.

Ahir Dağları'nın arkasında kalan Kahramanmaraş'ın en büyük ilçesidir Elbistan. Bilinen hiçbir güzergahın üzerinde yer almadığı için uğrak yeri olmayan kuytu bir yerde Türkiye'nin dördüncü büyük ovasına sahip, içinden nehir geçen kadim bir şehirdir. Aynı zamanda Dulkadiroğlu Beyliği'nin ilk başkenti olan bu şehir, tarihimizin aydınlık yüzü Mükrimin Halil Yinanç, bir gönül insanı olan Rahmi Eray, hikaye ve çevirileriyle edebiyatın yetkin ismi Tahsin Yücel'in yanı sıra, hece şiirine yeniden nefes vererek kendilerine has ekollerini kabul ettiren Abdurrahim ve Bahaettin Karakoç kardeşler ve Ali Akbaş gibi söz sultanlarını bağından çıkarmış şairler şehridir.

Görkemli geçmişine karşılık bir dönem unutulmaya terk edilmiş olan, 1970'li yıllara kadar dağlarında eşkiyaların gezdiği bu Selçuklu şehri bir dönem de beylik merkezi olur ve iki yüzyıla yakın bir süre başkentlik yapar Dulkadirli'lere. Bu unutulmuşluğun kırgınlığı şehrin insanlarının derdini, kederini, öfkelerini, sevincini, üzüntüsünü şiirle dile getirmeye mecbur bırakmıştır. İşte bu sebepten olsa gerek ki; şairi ve âşığı oldukça fazladır. Hemen hemen her köyde bir şaire rastlayabilirsiniz. Bu faz-

lalık kaçınılmaz olarak kim daha iyi çekişmesine kadar uzamış, zaman zaman bir birleriyle karşılaşmalarına ve şiirdeki yetkinliklerini bir biriyle atışarak karşılıklı sınanmayı da beraberinde getirmiştir. İlk başlarda ümmi bir toplumun temsilcileri olarak irticalen söylenen karşılaşmalar, okuryazarlık seviyesi arttıkça körleşmiş, bu damar yavaş yavaş kurumaya terk edilmiş bir hale gelmiştir. Buna karşın kalem şairliği öne çıkmaya başlamış ve bu boşluğu bir şekilde doldurarak beklentilere cevap vermiştir.

Okuryazar olarak karşımıza çıkan; Ahmet Çıtak, Hayati Vasfi Taşyürek, Hafız Rahmi, Kul Hamit, Abdurrahim Karakoç, Derdiçok (Ömer Lütfü Pişkin), Ali Gözükara, Kamil Bozkurt, H.Hasan Uğur vs. ilkokulu ancak okuyabilmişler hatta birçoğu bu okulu bile dışarıdan bitirmişlerdir. Bu şairlerin örnek aldıkları âşık ve şairlerse büyük ihtimalle ümmi idiler. Yani sözlü edebiyatın geçerli olduğu bu dönemin şairleri irticalen şiir söyleyemezlerse şair sayılmazlardı. Onların yaptığı karşılaşmalar büyük oranda irticalendi. Bu atışmalar yöremizde yayınlanan Engizek gazetesi aracılığıyla atışıyorsa karşılıklı birbirlerine gönderdikleri müstakil şiirlerden oluşuyordu. Gazetede bu tür atışmaların olmadığı dönem hemen hemen yok gibidir ve toplumun da inanılmaz derecede ilgi ve alakasını çekerekdi.

Her hanede en az bir kişinin şiir defterinin olduğu dönemden geçilerek günümüze geldiği hakikatini göz önünde tutarsak şiir, bu şehirde yaşayan her ferdin kaderi mesabesinde. Günlük hayatının adeta bir parçası gibidir.

Günümüz, yazılı edebiyatın baskın olduğu bir dönemdir. Söylediğini yazarak paylaşmanın zaruretinden dolayı, dinleyenden çok okuyana hitap eder olmuşlardır. Hitap etmeyi, muhatap olma anlamında kullanıyorum. Okumayan insan, çevresinden habersiz yaşadığı gibi elbette yazandan da habersiz, okumadığının-bilmediğinin cahilidir.

Ülkemizin önemli şairleri arasında yer alan Ali Akbaş, dayım (merhum) Hüseyin Sarı ile çok sıkı arkadaş olmaktan öte, can-ciğer iki dost olmasına rağmen "Göç" şiirini okuyana kadar Ali Akbaş'tan haberimin olmadığını üzümlere itiraf ediyorum. Oysa Ali Akbaş; Elbistan'da doğup Akdeniz'in topraklarını bereketlendiren Ceyhan Irmağı gibi Türk Şiirini bereketlendiren, söze şekil verirken bir kuyumcu hassasiyetiyle çalışarak, lisanı, "şiir dili"

haline getiren, bu toprağın değerlerini en gür sesle seslendiren aksakallılarından. Ali Akbaş'ı tanıdığım ve aynı zaman diliminde yaşadığım için kendimi bahtiyar hissediyorum.

“Göç” şiiriyle ilk karşılaştığımda beni adeta çarptığını, alt üst ettiğini söylemeliyim. Şiiri üst üste kaç kere okudum bilmiyorum, okurken gözümünden süzülen yaşların dökülmesine sebep olan hissiyatıma tercüman olan Ali Akbaş'ın sözleri miydi, yoksa içinden geçilen sürecin bizden alıp götürdükleri miydi bunun farkında da değildim.

*Su serperler ya
Gidenlerin ardından
Dün askere
Hind'e Yemen'e
Bu gün ekmeğe
Yaban ellere
Dönmezlerde ondan
Yoksa niye serpsinler
Sirkeci'den tren gider
Ona binen verem gider
.....
Burada ezan var
Orada çan
'uyaaaaan
Uyaaaaaan
Uyan!
Sirkeci'den tren gider
Bir yaldızlı Kur'an gider*

Bin dokuz yüz atmışların sonu yetmişli yılların başında başlayan Almanya'ya giden işçi akınıyla birlikte, Sirkeci'den giden sadece tren değildi, giden yaldızlı Kur'an'dı. Bizim öz değerimiz, varlık sebebimizdi giden. Ne müthiş ifade, ne çarpıcı tespiti anlayana! Gidenlerin arkasından dökülen de aslında su değil benim gözyaşlarımdı. O gün dökülen gözyaşlarımız... gidip dönmeyecekler içindi. Hani Kırgız yazar Cengiz Aytmatov, “Gün Olur Asra Bedel” isimli kitabında Nayman Ana Destanı'nda Göçebe Türk oymaklarının düşmanı olan Juan-juanlar'ı -Türklerin tarihi düşmanları olarak sembolize ederek- anlatır ya. Onlar savaşlarda ele geçirdikleri tutsakları ya uzak yerlerde satmakta veya güçlü-kuvvetli olanları ayırarak korkunç işkencelerle “Mankurt”laştırmaktadırlar. Mankurtlaşan kişi kim olduğunu; soyunun-sopunun nereden geldiğini, adını, çocukluğunu, anasını-babasını bilmezdi. O artık kendi öz değerlerine ve mensup olduğu millete düşmandır.

Ali Akbaşın “Göç” şiirinde “Varım yoğum törem

gider” şeklinde terennüm ettiği şiir dizesi farkında olmadığımız bizim bizden kopuşumuzun bir fevranı, bir çığılığı olarak hâlâ beni çarpmaya devam ediyor. Toplum olarak altımızdan çekip alınmaya çalışılan coğrafyanın şuurunda olan bu ses beni içlendirdi ve karşı karşıya olduğumuz tehlikenin farkına bir kez daha varmamla birlikte aynı feveran ve çığılık bende gözyaşı olarak kendini gösterdi.

Aldığı eğitim ve hayatı tahayyül edişi açısından baktığımızda Ali Akbaş'ın oldukça zarif, hassasiyet açısından abide bir şahsiyet, mensubu olduğu “toplumun vicdanı” vafedilen, milletinin; tarihini, zaferlerini, ülkülerini, ideallerini, maziyi istikbâl bütünlüğü içinde seslendirerek zafer naralarını asırlar ötesine gönderen bir serdengeçtidir.

Orta Asya'nın iki büyük nehri Amu Derya ve Siri Derya Aral'ı besleyen iki önemli kaynaktır. Ancak Sovyetler Birliği döneminde bu iki nehir pamuk tarlalarının sulanması için kullanılmaya başlandığında bu iki damardan mahrum kalan Aral adeta küsmüş, yüzde doksanı kuruyup çöle dönüşmüştü. Aral Gölü çevresi beş bin senelik bir devrede Türkler için mühim bir yerleşim merkezi olmuştur. Akbaş, bir zamanlar teknelerin yüzdüğü yerde şimdi çorak toprağın ortasında paslanmış gemi kalıntılarıyla karşılaşınca şair yüreği Aral'a şu ağıtı yakıyor:

*Rüyamda gördüm Aral'ı
Aral derinden yaralı
Mağcan gibi Çolpan gibi
Onun da bahtı karalı*

*Karada kalan kayıklar
Eski günleri sayıklar
İnci mercan saçan Aral
Nerede o şakayıklar?*

*Aral'ın suyu kan gibi
Yaralı bir ceylan gibi
Meğer göller de ölmüş
Kuğu gibi, insan gibi.*

*Ural'dan inen marallar
Aral'da saçın tararlar
Yıkanacak göl mü kalmış?
Bilmem ki neyi ararlar?*

*Sağım Hazar solum İtil
Benim göbek bağım itil
Hani senin altın çağın
Tükendi yağ, kaldı fitil*

Göl değil kıımızdı Aral
Bir iffetli kıızdı Aral
Kalinca küffar elinde
Yer altına sızdı Aral.

Devran geçmiş, kervan göçmüş
Aral'ı bir evran içmiş
Ah neden sonra anladım
Buraları sevmek suçmuş.

“Kalinca küffar elinde/ Yer altına sızdı Aral” diyen Akbaş, yaşadığımız coğrafyanın bize ait olma şuurunu bugünkü nesle ulaştırmaya çalışan bir fikir sahibidir, önemli bir davanın temsilcisi olarak haykırmaktadır aynı zamanda. Bizim derdimiz, bizim sesimiz, bizim çığlık ve feryadımızdır Ali Akbaş.

Günlük telaşların içinde, içinden çıkıp geldiği topluma karşı sorumluluğunu hakkıyla yerine getirememesinin pişmanlığı içerisinde, zaruretin bağıyla bağlandığının iç geçirmesidir Elif'e verilen sözün yerine getirilemeyişi:

“Köy dağların ardında kaldı
Bir gün çıktım yel-yapalak
Köy dağların ardında kaldı
Türküleri unuttum
Gitgide ıradı kağmı sesleri
Bir daha uğramadım

Hâlbuki Elif'e sözüüm vardı
Hiç varmadım
Kız dağların ardında kaldı

Sanırım;
Özlemiş, özlemiş alışmış Elif
Artık çoluk çocuğa karışmış Elif

Bilirim ardımdan atıyorlar
İnsanoğlu çiğ süt içmiş emmioğlu
Sözü savı mı olur?

Mümkünü yok
Dönmez artık
Dönmez o...”

Milli duruşun yanı sıra insani olan her kavram Akbaş'ın şiirlerinde kendine yer bulur. Bize bizi hatırlatır.

“Çanakkale bir velvele
Bu velvele gelmez dile
Direndik yedi düvele
Taş üstünde taş kalmadı”

diyerek o dönemi bu döneme taşıyan “şuurun” sese bürünüşüdür Akbaş.

Ali Akbaş, sağ sol mücadelesinin getirdiği karışadan geçmiş, gönül coğrafyasına destanlar yazarak Türk illerine şiir güvercini uçuran ak saçlı Ulu Bey'dir, Yazdığı şiir ve yazılarıyla Türk Dünyası tarafından kabul gören söz süvarisi, söz dünyasından ses ipine dizdiği şiirlerle gönül dünyamıza ışık tutan, bize bizi hissettiren derviş gönüllü bir alperendir.

Onun şiirlerini “Türkçemin ses bayrağı” gibi gönlümde dalgalandırıyorum.

Ali Akbaş hocam, Elbistan'da doğup, bād-ı sabâ ile söz deryasının ufuklarına yelken açarak, duygularının açıldığı “Gönül Coğrafyamızın Aksaçlı Akbaş'ıdır.

Bizim Türküler

“Bin yılda yoğurduk her mısramı,
Yüzüğe kaş ettik Ağrı Dağı'nı,
Dünyaya değişmem bir aksağını,
Gönlüme göredir bizim türküler.

.....

.....

Veysel susar, Davut Sularî söyler
Kırından gelirken serdarı söyler
Köylüsü-kentlisi, hünkârı söyler
Fermanda tuğradır bizim türküler.

.....

.....

Bağlama dediğin üç tel bir tahta,
Ne şaha baş eğmiş, ne taca tahta,
Tüm dertleri özetlemiş bir 'ah'ta,
Bozkırda naradır bizim türküler.”

diyem, acıyı-tatlıyı, hüznü-sevinci, elemi-kederi, toyu-düğünü, özlemi-gurbeti, ölümü-hayatı, zulmü-haksızlığı velhasıl bizi biz eden değerlerin formüle edildiği türkülerimize gösterdiği hassasiyeti hissiyata döken şair, toplumun ortak vicdanıdır.

“Ey şiir kanayan yaramsın benim
Göğsümde taşırım, gören gül sanır.
Feryadım, figanım, naramsın benim
Uzaktan duyanlar, bir bülbül sanır

Söz düşmüş payıma Bezm-i Elest'te
Bir vefasız yâre oldum dilbeste.
Çırpınıp dururum hep bu kafeste
Söylemem derdimi, tahammül sanır.”

Akbaş; ruhunun melâl burcunu mesken tutan hüzünlerini, heyecanlarını, hayâllerini, sevinçlerini ve ima yoluyla en mahrem sırlarını gönül teriyle mayalayarak, gönül dilinin tercümanı diye nitelendirdiğimiz, edebiyat dünyasının hâkanı, nazım ve nesir ülkesinin sultanı şiir diye anlamını bulan duygu çiçeklerinin elvan elvan açtığı efsunkâr gülistanda bizlere meramını anlatmaktadır.

Ezcümle; Ali Akbaş, insanı insan eden değerleri şahsında toplamış, büyük bir şairdir.

Daha lise öğrencisiyken katıldığı yarışmada birincilik kazanan şiiri, Maraş Lisesi Marşı olarak kabul edilen Akbaş, 1991 yılında, Türkiye Yazarlar Birliği tarafından “Kuş Sofrası” adlı kitabıyla çocuk edebiyatı dalında yılın şairi seçilmiş ve 1993 yılında, Kazakistan’ın başkenti Almatı’da gerçekleştirilen “II. Türk Dünyası Şiir Şöleni”nde “Mağcan Cumabayulı Ödülü”ne lâyık görülmüştür.

Akbaş, hâlen Genel Başkan Yardımcısı olarak çalıştığı Avrasya Yazarlar Birliği’nin yayın organı olan “Kardeş Kalemler Dergisi’ni” çıkarıyor.

Masal Çağı (şiir), Kuş Sofrası (çocuklar için şiir), Gökte Ay Portakaldır (masal) ve Kız Evi Naz Evi (piyes) adlı eserleri vardır.

Kuş Sofrası adlı şiir kitabı Mariya Leontiç tarafından Makedonca’ya çevrilmiştir. (2000)

Şiirimizin en güçlü seslerinden biri olan Ali Akbaş’a yüce Allah’tan hayırlı ömürler dilerken son söz olarak diyoruz ki:

Söz Ustası

-Şair Ali Akbaş’a ithaf-
Allah’ım ömrünü uzun eylesin
Uzun eylesin ki şiir söylesin
Elifler dağların ardında kaldı
Kader ağarmazsa şair neylesin

Güz-kışa gebedir kış da bahara
Gönülde açılan kapanmaz yara
Gün gelir bir varmış bir yokmuş olur
Yerinmez yokluğa övünmez vara

Onda her şey mavi her şey semâvi
Kül edip savurmuş aşkın alevi
Göklere uçarken kelimeleri
Ninniye gark olur bir gönül evi

Ağır ağır giden yüklü kervandır
Tanrıcut Mete’den gelen fermandır
Harfi haddelenmiş şiir ustası
Sözü gediğine koyan irfandır

Karlar erir elvan çiçek açılır
Vakit gelir yaylalara göçülür
Şölenler yapılır şenlenir oba
Maniler söylenir türkü koşulur

Paya söz düşünce Bezm-i Elest’e
Bir kaşı kemana oldu dilbeste
Uzaktan görenler bir bülbül sanır
Çırpınıp dururken Akbaş kafeste

Âşık vuslat ister hastalarsa kar
İkisi de uy’maz sabaha kadar
Harflerden süt sağar Ali Akbaş’ım
Gönlü yanıkların ihtiyacı var

Ok için katlanır kirişe-yaya
Mühür diye bakar yıldıza aya
Alperen yürekli derviş gönüllü
İlham vermektedir Gözükarâ’ya

Geleceğe söz bırakan söz sultanlarını en içten duygularıyla selamlıyorum...

GÖÇ

Su serperler ya
Gidenlerin ardından
Dün askere
Hind'e Yemen'e
Bugün ekmeğe
Yaban ellere
Dönmezler de ondan
Yoksa niye serpsinler
    Sirkeci'den tren gider
    Ona binen verem gider
Bir kampana çalar
Analar ağlar
"Oğuuul
    Oğul!"
Çocuklar öksüz
Gelinler dul
    Sirkeci'den tren gider
    Evim barkım viran gider
Biz hep atla geçtik Tuna'dan
Böyle geçmedik
Avrat uşak
Biz hiç böyle göçmedik
Beyler utansın
    Sirkeci'den tren gider
    Varım yoğum törem gider
Tuna bizden utanır
Biz Tuna'dan
Yüzüne kapatır ellerini
Aldırma be Tuna'm
Yiğit çıplak doğar anadan
    Sirkeci'den tren gider
    Erzurumlu Duran gider
Burada ezan var
Orada çan
Her sabah çınlar tepemizde
"Uyaaan
Uyaan
    Uyan!.."
    Sirkeci'den tren gider
    Bir yıldızlı Kur'an gider

**ELBİSTAN
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ**

Şubat 2024

ELBİSTAN YAMAÇ PARAŞÜTÜ KULÜBÜ

YAMAÇ PARAŞÜTÜ EĞİTİMLERİMİZ BAŞLAMIŞTIR

Bizimle Bu Deneyimi Yaşamak İsternisiniz?

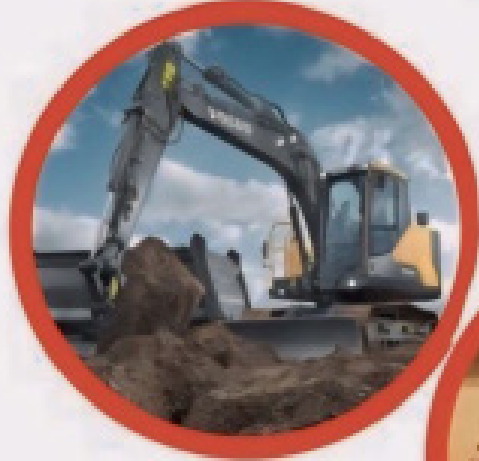
Turgut AKBAŞ

0532 601 15 81

KOR-CAN

İNŞAAT

HAFRİYAT

* KAZI * Dolgu * YIKIM * TEMEL

Her Türlü Hafriyat İşleriniz Yapılır

Turgut AKBAŞ

0532 601 15 81